

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi arpajaislain sekä rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain 1 luvun 3 §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi arpajaislakia ja rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annettua lakia.

Rahapelaamisesta aiheutuvien taloudellisten, sosiaalisten ja terveydellisten haittojen ehkäisemisen ja vähentämisen tehostamiseksi arpajaislakia ehdotetaan täydennettäväksi säännöksellä pelaajan pakollisesta tunnistautumisesta pelipisteessä tapahtuvassa raha-automaattipelaamisessa. Nykyisten raha-automaattien siirtyessä tunnistautuneen pelaamisen piiriin arpajaislain erityisautomaattia koskeva määritelmä kumottaisiin lainsäädännön selkeyttämiseksi. Määritelmän kumoamisen johdosta lakiin tehtäisiin myös muut tarpeelliset tekniset muutokset.

Tavara-arpajaisten, bingopelin ja tavaravoittoautomaattien sekä eräiden muiden peliautomaattien ja -laitteiden lupamenettelyä kevennettäisiin laissa säädettyä luvan enimmäispituutta pidentämällä. Lisäksi bingopelin toimeenpanemisesta annettavan tilityksen tilityskauden enimmäispituus pidennettäisiin kuudesta kuukaudesta 12 kuukauteen ja ilman tavara-arpajaislupaa järjestettävien pienarpajaisten arpojen yhteenlaskettua myyntihintaa koskeva raja nostettaisiin 2 000 eurosta 3 000 euroon.

Lisäksi esityksessä ehdotetaan muutettavaksi rahanpesulain soveltamisalaa siten, että lakia sovellettaisiin pelikasinon ulkopuolella käytettävänä pidettäviin raha-automaatteihin, jos pelaaminen tapahtuu arpajaislaissa tarkoitetulla tavalla tunnistautuneena.

Arpajaislain muuttamista koskeva laki on tarkoitettu tulemaan voimaan porrastetusti siten, että laki tulisi voimaan syksyllä 2019 muita arpajaisia kuin rahapelejä koskevien muutosten osalta ja 1 päivänä tammikuuta 2022 pakolliseen tunnistautumiseen ja erityisautomaattiin liittyvien muutosten osalta. Rahanpesulain muuttamista koskeva laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2022.

SISÄLLYS

| | |
|---|----|
| ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ..... | 1 |
| SISÄLLYS..... | 2 |
| YLEISPERUSTELUT..... | 3 |
| 1 NYKYTILA..... | 3 |
| 1.1 Lainsäädäntö ja käytäntö..... | 3 |
| 1.1.1 Yleistä..... | 3 |
| 1.1.2 Rahapelit..... | 3 |
| 1.1.3 Muut arpajaiset..... | 5 |
| 1.1.4 Ahvenanmaa..... | 8 |
| 1.2 Kansainvälinen kehitys sekä ulkomaiden ja EU:n lainsäädäntö..... | 9 |
| 1.2.1 Rahapelit..... | 9 |
| 1.2.2 Muut arpajaiset..... | 12 |
| 1.3 Nykytilan arviointi..... | 12 |
| 1.3.1 Rahapelit..... | 12 |
| 1.3.2 Muut arpajaiset..... | 14 |
| 2 ESITYKSEN TAVOITTEET JA KESKEISET EHDOTUKSET..... | 15 |
| 3 ESITYKSEN VAIKUTUKSET..... | 17 |
| 3.1 Taloudelliset vaikutukset..... | 17 |
| 3.1.1 Rahapelit..... | 17 |
| 3.1.2 Muut arpajaiset..... | 22 |
| 3.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan..... | 23 |
| 3.3 Yhteiskunnalliset vaikutukset..... | 24 |
| 3.3.1 Rahapelit..... | 24 |
| 3.3.2 Muut arpajaiset..... | 25 |
| 4 ASIAN VALMISTELU..... | 26 |
| 4.1 Valmisteluvaiheet ja -aineisto..... | 26 |
| 4.2 Lausunnot ja niiden huomioon ottaminen..... | 28 |
| YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT..... | 32 |
| 1 LAKIEHDOTUSTEN PERUSTELUT..... | 32 |
| 1.1 Arpajaislaki..... | 32 |
| 1.2 Laki rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä..... | 37 |
| 1 luku Yleiset säännökset..... | 37 |
| 2 TARKEMMAT SÄÄNNÖKSET JA MÄÄRÄYKSET..... | 38 |
| 3 VOIMAANTULO..... | 38 |
| 4 SUHDE PERUSTUSLAKIIN JA SÄÄTÄMISJÄRJESTYS..... | 39 |
| 4.1 Elinkeinovapaus..... | 39 |
| 4.2 Henkilötietojen suoja..... | 40 |
| 4.3 Asetuksenantovaltuudet..... | 41 |
| LAKIEHDOTUKSET..... | 42 |
| 1. Laki arpajaislain muuttamisesta..... | 42 |
| 2. Laki rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain 1 luvun 3 §:n muuttamisesta..... | 47 |
| LIITE..... | 48 |
| RINNAKKAISTEKSTIT..... | 48 |
| 1. Laki arpajaislain muuttamisesta..... | 48 |
| 2. Laki rahanpesulan ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain 1 luvun 3 §:n muuttamisesta..... | 55 |

YLEISPERUSTELUT

1 Nykytila

1.1 Lainsäädäntö ja käytäntö

1.1.1 Yleistä

Arpajaislaissa (1047/2001) säädetään arpajaisten toimeenpanosta ja toimeenpanon valvonnasta, arpajaisten tuottojen tilittämisestä ja käyttötarkoituksista sekä tuottojen käytön valvonnasta. Arpajaislain tarkoituksena on taata yleishyödyllisiin arpajaisiin osallistuvien oikeusturva, estää arpajaisiin liittyvät väärinkäytökset ja rikokset sekä ehkäistä ja vähentää arpajaisiin osallistumisesta aiheutuvia taloudellisia, sosiaalisia ja terveydellisiä haittoja. Arpajaislakia on sen voimassaolon aikana uudistettu useaan otteeseen erityisesti lain rahapelitoimintaa koskevien säännösten osalta.

Arpajaislaissa arpajaisilla tarkoitetaan toimintaa, johon osallistutaan vastiketta vastaan ja jossa osallistuja voi saada kokonaan tai osittain sattumaan perustuvan rahanarvoisen voiton. Vastikkeena ei pidetä osallistumisilmoituksesta arpajaisiin osallistuvalla koituvia posti-, paikallis- tai kaukopuhelumaksuja taikka vastaavia kuluja, jotka eivät tule arpajaisten toimeenpanijan hyväksi. Arpajaislaissa säädetään rahapelien toimeenpanomuodoista sekä muista arpajaisista, joihin ovat tavara-arpajaiset, arvauskilpailut, bingopeli, tavaravoittoautomaattien pitäminen yleisön käytettävänä sekä eräät peliautomaatit ja -laitteet.

Arpajaislain 42 §:n mukaan arpajaisten toimeenpanoa valvotaan arpajaisiin osallistuvien oikeusturvan takaamiseksi, väärinkäytösten ja rikosten estämiseksi sekä arpajaisista aiheutuvien sosiaalisten ja terveydellisten haittojen vähentämiseksi. Poliisihallitus vastaa arpajaisten toimeenpanon valtakunnallisesta valvonnasta ja arpajaistoiminnan tilastoinnista. Poliisihallitus voi antaa arpajaisten toimeenpanoa ja toimeenpanon valvontaa koskevia lausuntoja ja ohjeita. Poliisilaitos valvoo puolestaan alueellaan toimeenpantavia arpajaisia.

1.1.2 Rahapelit

Suomen rahapelipolitiikka on vakiintuneesti perustunut yksinoikeusjärjestelmään. Järjestelmällä on Suomessa laaja tuki. Vakiintuneella yksinoikeusjärjestelmällä sekä johdonmukaisella ja järjestelmällisellä rahapelipolitiikalla torjutaan rahapelaamisesta aiheutuvia taloudellisia, sosiaalisia ja terveydellisiä haittoja ja estetään petoksellista pelitoiminnan järjestämistä sekä rahapelitoimintaan mahdollisesti liittyvää rikollisuutta. Sääntely on myös tarpeen pelitoimintaan osallistuvien oikeusturvan takaamiseksi. Suomen rahapelipolitiikka ja siihen liittyvä sääntely kohdistuvat sekä rahapelien luonteeseen että niiden järjestämistapaan.

Vuonna 2010 toteutetussa uudistuksessa (661/2010) arpajaislakia täydennettiin säännöksillä, joilla tehostettiin rahapelaamisesta aiheutuvien sosiaalisten ja terveydellisten haittojen ehkäisemistä sekä lisättiin viranomaisten keinoja puuttua lainvastaiseen rahapelitoimintaan. Uudistuksessa muun muassa säädettiin kaikkea rahapelaamista koskeva 18 vuoden vähimmäisikäraja ja lakiin lisättiin säännös rahapelaamista koskevasta sallitusta markkinoinnista. Vuonna 2012 toteutetussa uudistuksessa (575/2011) siirryttiin silloisesta muodollisesta toimilupajärjestelmästä lakisääteisten yksinoikeuksien järjestelmään, jossa oikeus rahapelien toimeenpanemiseen säädettiin laissa nimetyille yksinoikeuksien haltijoille Fintoto Oy:lle, Raha-automaattiyhdistykselle sekä Veikkaus Oy:lle. Vuoden 2017 alussa voimaan tulleella lakimuutoksella (1286/2016) rahapeliyhteisöt Fintoto Oy, Raha-automaattiyhdistys ja Veikkaus Oy yhdistyivät uudeksi valtion kokonaan omistamaksi rahapeliyhtiö Veikkaus Oy:ksi.

Arpajaislain 3 §:n 2 momentin 4 kohdan mukaan raha-automaatilla tarkoitetaan peliautomaattia tai -laitetta, jota pelaamalla pelaaja voi voittaa rahaa. Arpajaislakiin lisättiin vuoden 2017 uudistuksen yhteydessä säännökset erityisautomaatista. Arpajaislain 3 §:n 2 momentin 5 kohdan mukaan erityisautomaatilla tarkoitetaan peliautomaattia tai -laitetta, jolla pelataan tunnistettuna ja jota pelaamalla voi voittaa rahaa. Kyse on uudentyyppisistä automaateista, joihin voi liittyä erilaisia maksamis- ja voitonmaksujärjestelyjä verrattuna perinteisiin käteisellä toimiviin raha-automaatteihin. Erityisautomaatilla pelataan aina tunnistautuneena. Veikkaus Oy:n raha-automaatteja voi pelata myös verkon välityksellä Veikkaus Oy:n pelipalvelussa. Näiden sähköisesti välitettävien raha-automaattien pelaaminen edellyttää, että pelaaja rekisteröityy Veikkaus Oy:n pelaajaksi ja pelaaminen on tällöin aina jäljempänä esitetyn mukaisesti tunnistautunutta pelaamista.

Arpajaislain 14 §:ssä säädetään sähköisesti välitettävistä rahapeleistä eli peleistä, joita pelataan verkon välityksellä Veikkaus Oy:n pelipalvelussa. Sähköisesti välitettäviä rahapelejä toimeenpantaessa Veikkaus Oy:n on avattava pelaajakohtainen pelitili. Pelaajalla voi olla ainoastaan yksi pelitili. Pelitilillä tarkoitetaan arpajaislain 4 §:n 4 kohdan mukaan Veikkaus Oy:n rahapelejä varten pitämää pelaajan tiliä, jolle kirjataan pelitapahtumat sekä rahansiirrot pelaajan ja rahapeliyhtiön välillä. Arpajaislain 14 §:n mukaan pelitiliä avattaessa yhtiön on todennettava pelaajan henkilöllisyys ja hänen asuinpaikkansa pelaajan täysi-ikäisyyden sekä muun valtioon tai alueen lainsäädännön alueellisen soveltamisalan kunnioittamisen varmistamiseksi. Arpajaislakiin ei sisälly säännöksiä pelaajan tunnistamisesta muiden kuin sähköisesti välitettävien rahapelien osalta.

Lisäksi pelaajan tuntemisen osalta arpajaislain 14 a §:ään sisältyy viittaussäännös, jonka mukaan rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämiseen ja paljastamiseen liittyvästä asiakkaan tuntemisvelvollisuudesta säädetään rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetussa laissa (444/2017), jäljempänä *rahanpesulaki*. Rahanpesulain 1 luvun 3 §:ssä säädetään, että lakia ei sovelleta pidettäessä raha-automaatteja käytettävänä pelikasinon ulkopuolella. Näin ollen Veikkaus Oy:llä ei ole rahanpesulain nojalla velvollisuutta tunnistaa sellaista asiakasta tai todentaa sellaisen asiakkaan henkilöllisyyttä, joka pelaa muualle kuin pelikasinon sijoitettua raha-automaattia.

Arpajaislain 13 c §:n 2 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella säädetään muun muassa pelipisteissä, erityisissä pelisaleissa ja pelikasinoissa olevien raha-automaattien ja erityisautomaattien lajeista ja enimmäismääristä sekä erityisten pelisalien enimmäismääristä. Sisäministeriön asetuksella puolestaan säädetään rahapelien pelisäännöistä. Pelisääntöjen tulee sisältää voitonjakoa ja pelipanosten palauttamista koskevat määräykset sekä raha-automaattien ja erityisautomaattien ja kasinopelien suurimpia sallittuja pelipanoksia ja pelivoittoja koskevat määräykset. Pelisäännöt voivat sisältää myös muita pelilaji-, pelityyppi- tai pelikohtaisia pelien tahtia sekä muita sellaisia ominaisuuksia koskevia määräyksiä, jotka ovat tarpeen peleihin liittyvien pelihaittojen vähentämiseksi.

Veikkaus Oy:n rahapelien toimeenpanosta annetulla valtioneuvoston asetuksella (1414/2016) säädetään raha-automaattien ja erityisautomaattien sallituista enimmäismääristä. Veikkaus Oy voi siten itse päättää yleisön käytettävänä pitamiensä raha-automaattien määristä asetuksessa säädettyjen rajoitusten puitteissa. Pelipisteissä saadaan pitää yleisön käytettävänä asetuksen mukaan yhteensä enintään 18 600 raha-automaattia ja erityisautomaattia. Erityisissä pelisaleissa saadaan pitää yleisön käytettävänä yhteensä enintään 3 900 raha-automaattia ja erityisautomaattia. Erityisellä pelisalilla tarkoitetaan yksinomaan tai pääasiallisesti rahapelien pelaamiseen varattua tilaa. Erityisiä pelisaleja ovat Veikkaus Oy:n Pelaamot ja Feel Vegas -pelisalit. Pelipisteellä tarkoitetaan rahapelien muuta myyntipaikkaa kuin erityistä pelisalia tai pelikasinon. Pelipisteitä ovat esimerkiksi ruokakauppojen, huoltoasemien tai kioskien tilat, joihin on

sijoitettu raha-automaatteja. Pelipisteeseen sijoitetusta raha-automaatista käytetään usein myös nimitystä hajasijoitettu raha-automaatti. Pelikasinoissa saadaan pitää yleisön käytettävänä yhteensä enintään 800 raha-automaattia ja erityisautomaattia.

Vuoden 2018 alussa pelipisteisiin oli sijoitettuna yhteensä noin 18 500 raha-automaattia. Veikkaus Oy:n pelisaleihin oli sijoitettu noin 2 580 raha-automaattia ja toistaiseksi ainoaan, Helsingissä sijaitsevaan pelikasinoon noin 300 raha-automaattia. Veikkaus Oy ei ole toistaiseksi tuonut pelattaviksi erityisautomaatteja. Automaattien enimmäismääriä koskeva asetuk-senantovaltuus ei koske Veikkaus Oy:n pelipalvelussa pelattavia sähköisesti välitettäviä raha-automaatteja, joita pelataan edellä todetulla tavalla aina tunnistautuneena.

Sisäministeriön asetus Veikkaus Oy:n rahapeliä pelisäännöistä sisältää säännökset raha-automaattien ja erityisautomaattien suurimmista sallituista pelipanoksista. Pelisaleissa ja muissa julkisissa tiloissa, joiden sisäänkäyntiin edellytyksenä on vähintään 18 vuoden ikä, raha-automaattipeliä suurin panos on asetuksella rajoitettu kahteen euroon. Näissä tiloissa pelattavissa peleissä yhdelle pelikierrokselle sijoitettavien panosten yhteismäärä on rajattu enintään kahdeksaan euroon. Pelipisteisiin sijoitettujen raha-automaattipeliä suurin panos on yksi euro ja suurin yhdelle pelikierrokselle sijoitettujen panosten yhteismäärä kaksi euroa. Raha-automaattien suurimmat sallitut voitot on rajattu pelisaleihin sijoitettujen automaattien osalta 100 000 euroon ja pelipisteisiin sijoitettujen raha-automaattien osalta 10 000 euroon.

Alaikäisten suojelemiseksi rahapeliä tarjoavilta arpajaislaissa säädetään kaikkea rahapelaamista koskevasta 18 vuoden vähimmäisikärajasta. Veikkaus Oy sekä elinkeinonharjoittajat ja yhteisöt, jotka välittävät rahapeleihin liittyviä osallistumisilmoituksia ja -maksuja tai luovuttavat tilan raha-automaattien tai erityisautomaattien käytettävänä pitämiseen, eivät arpajaislain 14 a §:n mukaan saa antaa alle 18-vuotiaalle pelata rahapelejä. Poliisihallitus arpajaislaisten toimeenpanon valvonnasta vastaavana viranomaisena valvoo, että Veikkaus Oy kaikessa toiminnassaan noudattaa rahapelaamista koskevaa vähimmäisikärajaa ja että Veikkaus Oy ohjeistaa ja valvoo ikärajan noudattamista rahapeliä jälleenmyynnissä ja raha-automaattien sijoituspaikoissa. Veikkaus Oy on sopinut raha-automaattitoiminnan ikärajavälisestä Veikkaus Oy:n ja sen yhteistyökumppanien välisissä sijoituspaikkasopimuksissa. Kaupan ala on sitoutunut alaikäisten rahapelaamista estävään omavalvontaan, ja Veikkaus Oy myös seuraa ja valvoo ikärajavälisen valvonnan toimivuutta. Lisäksi Suomessa käytössä olevan sähköisen tunnistautumisen järjestelmän avulla varmistetaan, että alaikäiset eivät voi pelata Veikkaus Oy:n rahapelejä verkossa. Rahapelaamisen ikärajan säätämisellä on ollut suuri merkitys haittojen ennaltaehkäisyssä, sillä tutkimusten mukaan pelaamisen aloittaminen nuorena on selvä peliongelman synty-misen riskitekijä.

1.1.3 Muut arpajaiset

Arpajaislain 3 a §:ssä määritellään muut arpajaislaisten toimeenpanomuodot kuin rahapelit. Tavara-arpajaisilla tarkoitetaan arpajaisia, joissa voi arpomisella tai muulla siihen rinnastettavalla sattumalla perustuvalla tavalla voittaa tavaraa tai tavaraan taikka palveluihin vaihdettavissa olevia lahja- tai ostokortteja. Bingopelillä tarkoitetaan arpajaisia, joissa voittajia ovat ne, joiden pelilipukkeessa tai muussa sitä vastaavassa sähköisessä muodossa olevassa tositteessa on arvotut numerot pelin sääntöjen mukaisessa järjestyksessä, ja joissa voi voittaa tavaraa tai tavaraan taikka palveluihin vaihdettavissa olevia lahja- tai ostokortteja. Tavaravoittoautomaatilla tarkoitetaan puolestaan peliautomaattia tai -laitetta, josta pelaaja voi voittona saada tavaraa. Eräiden peliautomaattien ja -laitteiden käytettävänä pitäminen, josta säädetään tarkemmin arpajaislain 56 §:ssä, on myös tavara-arpajaislaisten toimeenpanomuoto. Arpajaislaissa säädetään myös arvauskilpailuista, joilla tarkoitetaan tavara-arpajaisia, joihin osallistuvalla on mahdollisuus arvauskohteesta, ei kuitenkaan urheilu- ja muista kilpailuista, tekemiensä arvausten pe-

rusteella voittaa tavaraa tai tavarahan taikka palveluihin vaihdettavissa olevia lahja- tai ostokortteja.

Arpajaislain 5 §:n mukaan arpajaiset saa toimeenpanna rekisteröity yhdistys, itsenäinen säätiö tai muu sellainen yhteisö, jolla on yleishyödyllinen tarkoitus ja jonka kotipaikka on Suomessa. Lain 6 §:n mukaan arpajaiset saa toimeenpanna vain viranomaisen antamalla luvalla, jollei laissa toisin säädetä. Lain 7 §:n mukaan luvan antamisen yleisenä edellytyksenä on, että arpajaiset toimeenpannaan varojen hankkimiseksi yleishyödyllisen toiminnan edistämiseen, arpajaisien toimeenpano ei ole yleisen edun kannalta ilmeisen epätarkoituksenmukaista ja että lupaviranomaisella ei ole perusteltua syytä epäillä hakijan toimivan arpajaistoiminnasta annettujen säännösten ja määräysten vastaisesti. Lisäksi 7 §:n mukaan uutta lupaa ei tule myöntää ennen kuin verojäämä on suoritettu ja tilitys jätetty viranomaiselle, jos hakija on jättänyt arpajaisveron määräajassa suorittamatta tai tilityksen tekemättä.

Arpajaislain 25 §:ssä säädetään tavara-arpajaisluvasta. Luvan tavara-arpajaisiin myöntää ja peruuttaa arpajaisien toimeenpanopaikan poliisilaitos toimialueellaan. Jos arpajaiset toimeenpannaan poliisilaitoksen toimialuetta laajemmalla alueella, luvan myöntää ja peruuttaa Poliisihallitus. Lupa voidaan myöntää enintään kuudeksi kuukaudeksi. Tavara-arpajaislupa ja tavara-arpajaisiin liittyvä tilitysmenettely ovat tavara-arpajaisien tehokkaimmat valvontakeinot. Jotta viranomaiset voivat riittävän tehokkaasti valvoa arpajaisien toimeenpanoa, on tavara-arpajaisien ja muiden arpajaisien kuin rahapelien toimeenpano-oikeus säädetty määräajaiseksi.

Tavara-arpajaislupaa haetaan kirjallisesti. Sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetun lain (13/2003) mukaan vaatimuksen kirjallisesta muodosta täyttää myös viranomaiselle toimitettu sähköinen asiakirja. Hakemuksen voi näin ollen toimittaa myös esimerkiksi sähköpostilla toimivaltaisen viranomaisen kirjaamoon. Lupaa ei ole mahdollista hakea sähköisesti poliisin sähköisessä asiointipalvelussa. Poliisihallituksen toimivaltaan kuuluvien tavara-arpajaisasioiden osalta lupahakemukset toimitetaan yleensä postitse Poliisihallitukseen. Joitakin hakemuksia on toimitettu sähköpostitse tai jättämällä poliisilaitokselle, joka on siirtänyt ne edelleen Poliisihallitukseen.

Arpajaislain 26 §:n mukaan tavara-arpajaisluvan antamisen edellytyksenä on, että 1) 7 §:n mukaiset yleiset edellytykset täyttyvät, 2) arpajaisien toimeenpanotapa, arpojen yhteenlaskettu myyntihinta, voittojen arvo ja arpajaisien todennäköinen tuotto eivät ole ilmeisessä epäsuhteessa asetettuihin tavoitteisiin ja 3) voittojen yhteenlaskettu arvo vastaa vähintään 35 prosenttia arpojen yhteenlasketusta myyntihinnasta ja pienin voitto vastaa vähintään arvan hintaa, eikä voittoina annettavien arpojen arvoa ole sisällytetty voittojen vähimmäisarvoon. Lisäksi pykälässä säädetään, että uutta tavara-arpajaislupaa ei ilman erityistä syytä tule antaa, jos luvan hakijan viimeisen kolmen vuoden aikana toimeenpanemien kaksien edellisten tavara-arpajaisien tuotto on ollut ilmeisessä epäsuhteessa arpojen myynnistä saatuun kokonaistuottoon.

Arpajaislaissa mahdollistetaan pienimuotoisten tavara-arpajaisien järjestäminen ilman tavara-arpajaislupaa. Lain 5 §:ssä tarkoitettu yleishyödyllinen yhteisö saa toimeenpanna 27 §:n 1 momentin mukaan 7 §:ssä säädettyin edellytyksin tavara-arpajaiset, joissa arpojen yhteenlaskettu myyntihinta ei ylitä 2 000 euroa ja joissa arpojen myynti ja voittojen jako tapahtuu samassa tilaisuudessa. Pienarpajaiset saadaan järjestää varojen hankkimiseksi yleishyödyllisen toiminnan edistämiseen. Pykälän 2 momentin mukaan koululuokka tai sitä vastaava opintoryhmä voi opiskelun tai opiskelua tukevan harrastustoiminnan edistämiseksi toimeenpanna 1 momentissa tarkoitettuja pienarpajaiset, jos arpajaisien toimeenpanoon liittyvistä tehtävistä vastaa täysivaltainen henkilö.

Arpajaislain 28 §:n 1 momentin mukaan tavara-arpajaisten käytännön toimeenpanolla tarkoitetaan tavara-arpajaislupan nojalla toimeenpantaviin arpajaisiin välittömästi liittyvien tehtävien suorittamista ansiotarkoituksessa. Pykälän 2 momentin mukaan tavara-arpajaisten käytännön toimeenpanoon liittyviä tehtäviä saa suorittaa vain tavara-arpajaisluvan saaja tai tavara-arpajaisluvassa hakemuksesta määrätty elinkeinon harjoittamisen oikeudesta annetun lain (122/1919) 1 §:n 1 momentissa tarkoitettu luonnollinen henkilö, yhteisö tai säätiö. Tavara-arpajaisten käytännön toimeenpanoon liittyviä tehtäviä suorittaa usein luvansaajan puolesta käytännön toimeenpanija.

Poliisissa on otettu maaliskuussa 2016 käyttöön Rabita-järjestelmä, joka toimii rahankeräys-, bingopeli- ja tavara-arpajaisasioissa asianhallintajärjestelmänä ja sähköisenä arkistona. Poliisihallitus on myöntänyt Rabitan käyttöönoton jälkeen vireille tulleiden tavara-arpajaislupahakemusten johdosta toukokuussa 2018 laaditun tilaston mukaan noin 50 tavara-arpajaislupaa vuodessa. Poliisilaitokset myönsivät vuonna 2017 yhteensä 403 tavara-arpajaislupaa. Vuonna 2016 tavara-arpajaislupia myönnettiin 435 ja vuonna 2015 yhteensä 403.

Arpajaislain 32 §:ssä säädetään bingoluvasta. Luvan bingopelin toimeenpanemiseen myöntää ja peruuttaa Poliisihallitus. Bingolupaa haetaan kirjallisesti. Lupaa ei ole mahdollista hakea sähköisesti poliisin sähköisessä asiointipalvelussa. Hakemuksen voi kuitenkin toimittaa sähköpostilla Poliisihallituksen kirjaamoon. Lupa voidaan myöntää enintään kahdeksi vuodeksi. Luvan myöntämisen edellytyksenä on, että 1) 7 §:ssä säädetyt luvan antamisen yleiset edellytykset täyttyvät, 2) luvanhakija esittää selvityksen siitä, että pelin toimeenpanossa käytettävät arvontajärjestelmät ovat luotettavia ja 3) peliä varten varattu tila on tarkoituksenmukainen bingopelin toimeenpanoa varten. Lisäksi pykälässä säädetään, että uutta bingolupaa ei ilman erityistä syytä tule antaa, jos bingopelin toimeenpanosta saatu tuotto on ollut ilmeisessä epäsuhteessa osallistumismaksuista kertyneeseen tuloon tai jos toiminta on ollut kahtena peräkkäisenä tilivuotena tappiollista.

Poliisihallitus on myöntänyt Rabita-järjestelmän käyttöönoton jälkeen toukokuussa 2018 laaditun tilaston mukaan bingoluvan 155 hakijalle. Vuoden 2018 toukokuun lopussa voimassa olevia bingolupia oli noin 140.

Arpajaislain 38 § sisältää säännökset tavaravoittoautomaattiluvasta. Tavaravoittoautomaatilla tarkoitetaan peliautomaattia tai laitetta, josta pelaaja voi voittona saada tavaraa. Luvan tavaravoittoautomaatin käytettävänä pitämiseen myöntää ja peruuttaa laitteen sijoituspaikan poliisilaitos. Lupaa haetaan kirjallisesti ja se myönnetään enintään yhdeksi vuodeksi. Luvan myöntäminen edellyttää, että 7 §:ssä säädetyt yleiset edellytykset täyttyvät. Lupaa ei ole mahdollista hakea sähköisesti poliisin sähköisessä asiointipalvelussa. Hakemuksen voi kuitenkin toimittaa sähköpostilla poliisilaitokselle. Poliisilaitokset myönsivät vuonna 2017 yhteensä kolme tavaravoittoautomaattilupaa. Vuosina 2016 ja 2015 poliisilaitokset myönsivät kumpanakin vuonna kaksi lupaa.

Arpajaislain 56 §:ssä säädetään eräitä peliautomaatteja ja pelilaitteita koskevista poikkeuksista. Sen estämättä mitä lain 5 ja 7 §:ssä säädetään arpajaisten toimeenpanemiseen oikeutetusta tahosta ja luvan myöntämisen edellytyksistä, voi poliisilaitos myöntää luvan elinkeinonharjoittamiseen oikeutetuille pitää maksua vastaan yleisön käytettävänä käsinpyöritettäviä onnenpyöriä ja niitä peliautomaatteja ja pelilaitteita, jotka on hankittu ennen 1 päivää kesäkuuta 1970. Lisäksi huvipuistolle ja tivolille voidaan myöntää lupa pitää maksua vastaan yleisön käytettävänä edellä tarkoitettuja peliautomaatteja ja pelilaitteita, tavaravoittoautomaatteja sekä sellaisia muita peliautomaatteja ja pelilaitteita, joita käyttämällä pelaaja voi saada voittona tavaraa. Lupa myönnetään enintään yhdeksi vuodeksi. Poliisilaitokset myönsivät 56 §:ssä tar-

HE 213/2018 vp

koitettuja lupia vuonna 2017 yhteensä 25. Vuonna 2016 lupia myönnettiin yhteensä 49 ja vuonna 2015 yhteensä 78.

Tavara-arpajais-, bingo- ja tavaravoittoautomaattilupaan liittyy lähtökohtaisesti tilitysvelvollisuus. Laissa säädetään eräistä poikkeuksista tilityksen tekemiseen ja sen toimittamiseen. Tilitys on keskeinen osa arpajaisten valvontaa. Tilitys tulee toimittaa viranomaiselle arpajaislaissa säädettyssä määräajassa. Tilityksessä ilmoitetaan muun muassa arpajaisten tuotto ja arpajaisten järjestämisestä aiheutuneet välttämättömät kustannukset. Lupaviranomainen tarkastaa tilityksen. Lupaviranomainen voi pyytää lisäselvitystä tarkastamisen yhteydessä ja velvoittaa korjaamaan tilityksessä ilmenevät virheet. Lupaviranomainen voi myös velvoittaa antamaan kokonaan uuden tilityksen, jos virheellisyys on niin paljon, ettei korjaaminen helposti onnistu.

Arpajaisista annetussa valtioneuvoston asetuksessa (1345/2001) säädetään muun muassa tavara-arpajais-, bingo- ja tavaravoittoautomaattilupaa koskevien hakemusten sisällöstä sekä kyseisiä arpajaisia koskevien tilitysten sisällöstä.

Tavara-arpajais-, bingo ja tavaravoittoautomaattiluvat ovat maksullisia. Maksun periminen perustuu valtion maksuperustelakiin (150/1992) ja sen nojalla vuosittain annettavaan sisäministeriön asetukseen poliisin suoritteiden maksullisuudesta. Valtion maksuperustelain mukaisesti suoritteiden pitää vastata sen tuottamisesta aiheutuvia keskimääräisiä kustannuksia täysimääräisesti. Poliisihallituksen ja poliisilaitosten suoritelmaksiin lasketaan asian käsittelyyn käytettävät henkilökustannukset, tietojärjestelmä- ja kehittämiskustannukset sekä osuus poliisin yleiskustannuksista, kuten toimitiloista. Tavara-arpajaisluvan hakemisesta perittävä maksu on poliisin suoritteiden maksullisuudesta vuonna 2018 annetun sisäministeriön asetuksen (871/2017) mukaan Poliisihallitukselle kuuluvien hakemusten osalta 300 euroa ja poliisilaitoksille kuuluvien hakemusten osalta 69 euroa. Luvan muuttamista koskeva maksu on 100 euroa Poliisihallituksen osalta ja 34 euroa poliisilaitosten osalta. Bingoluvasta perittävä Poliisihallituksen maksu on 160 euroa. Luvan muuttamisesta peritään maksuna 43 euroa. Tavaravoittoautomaattiluvasta perittävä poliisilaitoksen maksu on 38 euroa. Luvan muuttaminen maksaa 23 euroa. Arpajaislain 56 §:n mukaisesta eräitä peliautomaatteja ja pelilaitteita koskevasta hakemuksesta peritään maksuna 31 euroa.

1.1.4 Ahvenanmaa

Ahvenanmaan maakunnassa arpajaislainsäädäntö kuuluu Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) nojalla maakunnan omaan lainsäädäntövaltaan. Arpajaisten toimeenpanosta Ahvenanmaan maakunnassa säädetään maakunnan arpajaislailla (landskapslag om lotterier 1966:10). Ahvenanmaan maakunnassa rahapeliin toimeenpanosta vastaa Ålands Penningsautomatförening, jäljempänä *PAF*, jolle maakunnan hallitus on myöntänyt yksinoikeuden rahautomaattien käytettävänä pitämiseen, kasinotoimintaan sekä vedonlyöntipeliin järjestämiseen. *PAF* toimeenpanee rahapelejä myös Itämeren matkustaja-aluksilla, joiden kotisatama on Ahvenanmaan maakunnassa. *PAF*:n toiminnan valvonnasta vastaa Ahvenanmaan valvontaviranomainen Lotteriinspektion. Muiden arpajaisten kuin rahapeliin osalta maakunnan arpajaislaissa säädetään muun muassa arpajaisten järjestämiseen oikeutetuista tahoista, luvan myöntämisen edellytyksistä sekä tilanteista, jolloin arpajaiset voidaan järjestää ilman lupaa.

1.2 Kansainvälinen kehitys sekä ulkomaiden ja EU:n lainsäädäntö

1.2.1 Rahapelit

Euroopan unionin oikeus

Euroopan unionin oikeus on osa Suomen oikeusjärjestystä. Rahapelialaa koskevaa lainsäädäntöä ei ole Euroopan unionissa yhdenmukaistettu. Euroopan unionin tuomioistuin arvioi kansallisen järjestelmän EU-oikeuden mukaisuutta Euroopan unionin perussopimusten mukaisesti. Tuomioistuin on todennut, että rajat ylittävien rahapelipalvelujen tarjoaminen ja käyttö ovat erityislaatuista taloudellista toimintaa (muun muassa asia C-275/92, Schindler, ja sitä seurannut oikeuskäytäntö).

Euroopan unionin tuomioistuimen mukaan kansallinen säännöstö, jolla ylläpidetään yksinoikeusjärjestelmää, rajoittaa palvelujen tarjoamisen vapautta (Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen, jäljempänä *SEUT*, 56 artikla) ja sijoittautumisvapautta (*SEUT* 49 artikla). Rahapelien erityisen luonteen sekä muun muassa jäsenvaltioiden erilaisten kulttuurien ja perinteiden vuoksi Euroopan unionin tuomioistuimen mukaan jäsenvaltioilla on kuitenkin harkintavaltaa rahapelien sääntelemisen suhteen. Tuomioistuin on tunnustanut, että rahapelejä koskeva lainsäädäntö kuuluu alueisiin, joilla on huomattavia eroja jäsenvaltioiden välillä moraalisien, uskonnollisten ja kulttuuristen näkökohtien osalta. Koska alaa ei ole yhdenmukaistettu unionissa, jokaisen jäsenvaltion on arvioitava näillä alueilla omien arvoarvostelmiensa mukaisesti, mitä vaatimuksia kyseisten intressien suojaamiseksi on asetettava. Jäsenvaltiot voivat näin ollen vahvistaa vapaasti rahapelialan politiikkansa tavoitteet ja tarvittaessa määrittellä täsmällisesti tavoitellun suojan tason, kunhan ne täyttävät tuomioistuimen oikeuskäytännössä asetetut vaatimukset (muun muassa asia C-42/07, Liga Portuguesa, ja asia C-156/13, Digibet Ltd ym.). Tuomioistuimen mukaan jäsenvaltiot voivat pyrkiä näiden intressien suojaamiseen myös myöntämällä yksinoikeuksia.

Edellä mainitut palvelujen tarjoamisen vapautta ja sijoittautumisvapautta koskevat rajoitukset voivat Euroopan unionin tuomioistuimen mukaan olla sallittuja, jos ne voidaan oikeuttaa jollakin *SEUT* 52 artiklan mukaisella perusteella (yleinen järjestys tai turvallisuus taikka kansanterveys) tai yleisen edun mukaisella pakottavalla syyllä. Rahapelien kohdalla tunnustettuja oikeuttamisperusteita ovat erityisesti kuluttajien suojelu, ongelmapelaamisen ehkäiseminen ja alaikäisten suojelu sekä rikollisuuden ja petosten torjunta (muun muassa asia C-463/13, Stanley International Betting ym.). Rajoitusten on kuitenkin oltava syrjimättömiä ja oikeasuhteisia. Niiden on oltava omiaan takaamaan tavoitellun päämäärän saavuttaminen, eivätkä ne saa rajoittavuudeltaan ylittää sitä, mikä on välttämätöntä tämän kannalta (muun muassa asia C-124/97, Läärä, asia C-258/08, Ladbrokes, ja asia C-156/13, Digibet Ltd ym.). Asetettuihin tavoitteisiin on vastattava johdonmukaisella ja järjestelmällisellä tavalla. Tuomioistuin on tämentänyt, että julkisen vallan tiukassa valvonnassa oleva yksinoikeusjärjestelmä voi olla tehokas keino hallita rahapeleihin liittyviä vaaroja.

Euroopan unionin tuomioistuin ei ole sulkenut pois rahapelialan valvotun kasvun politiikkaa, vaikka kansallisen järjestelmän tavoitteena olisi rajoittaa pelimahdollisuuksia. Tällainen politiikka voi olla täysin johdonmukainen sen tavoitteen kanssa, joka koskee luvattomia tai kiellettyjä pelejä pelaavien ja vetoja lyövien pelaajien houkuttelemista luvallisen ja säännellyn toiminnan piiriin (niin sanottu kanavointi). Tämän tavoitteen saavuttamiseksi luvan saaneiden toimijoiden on muodostettava luotettava, mutta samanaikaisesti houkutteleva vaihtoehto kielletylle toiminnalle, mikä itsessään voi merkitä laajan pelivalikoiman tarjoamista, tietynlaajuista mainontaa ja turvautumista uusiin jakeluteknikoihin. Mikäli jäsenvaltio kuitenkin harjoittaa rahapelitoiminnan voimakasta laajentamispolitiikkaa yllyttämällä ja rohkaisemalla liiallisesti

HE 213/2018 vp

kuluttajia osallistumaan rahapeleihin, rahapelitoimintaa ei voida katsoa harjoitettavan johdonmukaisesti ja järjestelmällisesti (muun muassa yhdistetyt asiat C-338/04, C-359/04 ja C-360/04, Placanica ym., ja yhdistetyt asiat C-316/07, C-358/07-C-360/07, C-409/07 ja C-410/07, Stoss ym.).

Euroopan unionin tuomioistuimen mukaan rahapeleistä saatavien tuottojen käyttäminen yleishyödyllisen tai yleisen edun mukaisen toiminnan rahoittamiseen ei voi olla rajoittavan politiikan syy, mutta se voi olla sen suotuisa liitännäisseuraus (muun muassa asia C-275/92, Schindler, ja asia C-67/98, Zenatti). Varojen kerääminen ei toisin sanoen voi olla rajoittavan politiikan pääasiallinen tarkoitus (muun muassa yhdistetyt asiat C-338/04, C-359/04 ja C-360/04, Placanica ym., ja yhdistetyt asiat C-316/07, C-358/07-C-360/07, C-409/07 ja C-410/07, Stoss ym.).

Mikäli jäsenvaltion toteuttama toimenpide käsittää rahapelien yksinoikeuden myöntämisen pelien pelattavana pitämiseen yhdelle toimijalle, oikeuskäytännön mukaan sen käyttöönottoon on liityttävä sellaisten oikeussääntöjen antaminen, joilla voidaan taata, että kyseinen monopolin haltija kykenee tosiasiallisesti tavoittelemaan johdonmukaisesti ja järjestelmällisesti haluttua päämäärää siihen määrällisesti oikein mitoitettulla ja laadullisesti sitä varten muokatulla tarjonnalla, jota viranomaiset valvovat tiukasti (muun muassa yhdistetyt asiat C-316/07, C-358/07-C-360/07, C-409/07 ja C-410/07, Stoss ym., asia C-212/08, Zeturf, sekä yhdistetyt asiat C-186/11 ja C-209/11, Stanleybet International Ltd ym.). Merkitystä on paitsi rahapelejä koskevalla kansallisella lainsäädännöllä, myös alalla tosiasiaa noudatettavalla käytännöllä.

Yksinoikeusjärjestelmäämme arvioidaan jatkuvasti EU-oikeuden kannalta. Komissio arvioi yksinoikeusjärjestelmää oma-aloitteisesti sekä saadessaan tutkittavakseen sitä koskevia kansalaisten, yritysten ja kansalaisjärjestöjen kanteluita taikka Euroopan parlamentin vetoamuksia ja kysymyksiä. Yksinoikeusjärjestelmä voi tulla Euroopan unionin tuomioistuimen arvioitavaksi myös kansallisten tuomioistuinten esittämien ennakkoratkaisupyyntöjen johdosta. Eriytyisen olennaista on kyetä osoittamaan, että kansallinen järjestelmä ehkäisee ja vähentää rahapelihaittoja tehokkaasti.

Rahapeliyhteisöjen yhdistämistä koskenut ehdotus arpajaislain muuttamiseksi ilmoitettiin 31 päivänä toukokuuta 2016 Euroopan komissiolle teknisenä määräyksenä teknisiä määräyksiä ja tietoyhteiskunnan palveluja koskevia määräyksiä koskevien tietojen toimittamisessa noudatettavasta menettelystä annetun direktiivin (EU) 2015/1535 mukaisesti. Euroopan komissio antoi ilmoituksen johdosta syksyllä 2016 huomautuksen, jossa esitettyjä toimintaohjeita noudattamalla Suomen on mahdollista ylläpitää yksinoikeusjärjestelmään perustuvaa rahapelijärjestelmää myös vastaisuudessa. Komissio katsoi huomautuksessaan, että ehdotus siirtymisestä yhden toimijan malliin ei sinällään vaikuta yksinoikeusjärjestelmään. Komissio muistutti Suomea Euroopan unionin tuomioistuimen yksinoikeusjärjestelmän sallittavuutta koskevasta oikeuskäytännöstä ja korosti, että viranomaisten tehtävänä on jatkossakin varmistaa Euroopan unionin lainsäädännön noudattaminen tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaisesti. Komissio totesi, että uutta rahapeliyhtiötä on valvottava tiukasti ja uudentyyppisten rahapelien on oltava yhdenmukaiset Suomen rahapelipolitiikan tavoitteiden kanssa. Lisäksi komissio huomautti, että Suomen viranomaisten on varmistettava, että kuluttajia ohjataan käyttämään laillisia ja valvottuja palveluja.

Ruotsi

Ruotsin rahapelilainsäädäntöä ollaan uudistamassa vuoden 2019 alusta siten, että Ruotsissa siirrytään kokonaisuudessaan lisenssijärjestelmään. Lainsäädäntöuudistusta koskeva hallituksen esitys annettiin parlamentille huhtikuussa 2018 (Prop. 2017/18:220). Ehdotettu lainsäädä-

däntö hyväksyttiin parlamentissa kesäkuussa 2018 pääosin hallituksen esityksen mukaisena. Lisenssijärjestelmään siirtymisestä huolimatta eräiden rahapelien saattaminen yleisön käytettäväksi säilytetään valtion omistaman yhtiön yksinoikeutena.

Kuten voimassa olevassa lainsäädännössä, automaattien osalta uudessa lainsäädännössä säädetään raha-automaateista (penningautomat), joissa voitto maksetaan käteisellä, sekä arvoautomaateista, joissa voitto maksetaan pelaajan pelitilille, arvosetelillä, poletilla tai niihin verrattavalla tavalla (värdeautomat). Lisenssi molempien edellä mainittujen automaattien pitämiseksi yleisön saatavilla voidaan myöntää valtion kokonaan omistamalle yhtiölle. Perusteena yksinoikeudelle on esitetty vastuullisen pelaamisen edistämistä ja lainvastaisilla peliautomaateilla pelaamisen estämistä. Arvoautomaatit ovat tällä hetkellä sijoitettuina ravintoloihin ja bingohalleihin. Raha-automaatteja voidaan sijoittaa ainoastaan kasinoihin tai Suomen ja Ruotsin välisen matkustajaliikenteen aluksiin. Järjestelmä säilyisi tältä osin samankaltaisena lukuun ottamatta kasinoa, jossa saisi jatkossa olla ainoastaan arvoautomaatteja. Ruotsissa on huomattavaa laittomien raha-automaattien määrä. Ruotsin valvovan viranomaisen Lotteriinspektionenin mukaan laittomia raha-automaatteja on joitakin tuhansia.

Ikäraja automaattipelaamisessa on 18 vuotta. Arvoautomaattien osalta pelaajan tulee uuden lainsäädännön mukaan asettaa tappioraja. Valtioneuvostolla tai valtioneuvoston määräämällä viranomaisella on mahdollisuus antaa säännöksiä muista arvoautomaatteja koskevista rajoituksista ja rajoitusten muuttamisesta. Hallituksen esityksessä esitetään, että muutosten vaikutuksia seurattaisiin myös haittojen ehkäisyn näkökulmasta erityisesti raha-automaattien ja verkkopelaamisen osalta. Hallituksen esityksen mukaan tutkimus osoittaa, että Ruotsissa pelaajat, joilla on rahapeliongelma, vastaavat suuresta osasta raha-automaattipelien kokonaiskulutuksesta.

Norja

Norjassa on rahapelaamiseen liittyvä yksinoikeusjärjestelmä. Norsk Tipping AS:llä on yksinoikeus toimeenpanna lottotyyppejä pelejä, rahapika-arpajaisia, raha-automaatteja sekä vedonlyöntiä eri kanavissa. Rahapeliautomaattien käyttö ja niistä saatavat tuotot, samoin kuin niiden aiheuttama peliriippuvuus, lähtivät voimakkaaseen kasvuun 2000-luvun alussa. Tämän seurauksena kaikki vanhat raha-automaatit poistettiin vuonna 2007. Ongelmapelaamisen lisäksi päätöstä perusteltiin epätoivottavalla kaupallisuuden lisääntymisellä sekä valvonnan parantamisella. Vuodesta 2008 lähtien raha-automaatit ovat olleet uudentyyppejä pelaajan tunnistautumista edellyttäviä Multix-automaatteja, joissa on pelattavissa monia erilaisia rahapelejä. Automaatit ovat sijoitettuina kioskeihin, huoltoasemille, ravintoloihin ja joihinkin kahviloihin. Kaikki raha-automaatit on suljettava kello 24 ja aamuseitsemän väliseksi ajaksi.

Ikäraja raha-automaattipelaamisessa on 18 vuotta. Raha-automaattien sijoituspaikan toiminnanharjoittaja on velvollinen huolehtimaan, että alaikäiset eivät pääse pelaamaan raha-automaatteja. Raha-automaateilla pelaaminen tapahtuu syöttämällä henkilötunnukseen sidottu pelaajakohmainen kortti automaattiin tai tunnistautumalla älypuhelimien tunnistautumis- ja maksusovelluksella. Automaateilla ei voi pelata lainkaan käteisellä rahalla, vaan pelaaminen tapahtuu pelaajan pelitilin kautta.

Maksimipanos yhdessä peli-istunnossa on 50 kruunua eli noin 5,3 euroa. Pelaajalla voi olla automaattipelaamista varten kerrallaan saldoa enintään 1 500 kruunua eli noin 160 euroa. Pelaamiselle voi asettaa henkilökohtaiset päivittäiset ja kuukausittaiset maksimitappiorajoitukset. Ne eivät voi kuitenkaan olla suuremmat kuin 650 kruunua eli noin 69 euroa päivässä ja 2 700 kruunua eli noin 286 euroa kuukaudessa. Kaikkia Norsk Tipping AS:n tarjoamia rahapelejä koskeva maksimitappiorajoitus on 20 000 kruunua eli noin 2 120 euroa kuukaudessa. Pelaaj-

minen katkeaa automaattisesti, kun pelaaja on pelannut tunnin raha-automaatilla. Pelaaja saa tuolloin yhteenvedon pelaamisestaan. Pelaaja voi jatkaa pelaamistaan aikaisintaan 10 minuutin kuluttua. Pelaaja voi myös asettaa rajoituksen sille, kuinka monta tuntia hän voi pelata raha-automaatilla päivässä, viikossa tai kuukaudessa. Lisäksi pelaaja voi asettaa itsensä pelikieltoon määrääjäksi tai toistaiseksi.

Tanska

Tanskassa on rahapeleihin liittyvä osittainen yksinoikeus- ja lisenssijärjestelmä. Raha-automaattien osalta on lisenssijärjestelmä. Lisenssiä raha-automaattien pitämiseen yleisön käytettävänä voi hakea Tanskan lupa- ja valvontaviranomaiselta (Spillemyndighet). Raha-automaatit ovat sijoitettuina pelisaleihin ja ravintoloihin. Tanskassa oli vuoden 2017 lopussa noin 25 000 raha-automaattia ja noin 340 lisenssinhaltijaa. Raha-automaattien määrä on pysynyt vuodesta 2012 suhteellisen vakaana. Lisäksi raha-automaatteja voi olla kasinoissa. Ikäraja raha-automaattipelaamisessa on 18 vuotta. Tanskan lainsäädännössä säädetään esimerkiksi raha-automaattien panoksista ja suurimmista voitoista. Raha-automaattipelaaminen ei edellytä tunnistautumista.

1.2.2 Muut arpajaiset

Muista arpajaisista kuin rahapeleistä ei ole annettu EU-lainsäädäntöä. Eri maiden järjestelmät poikkeavat jossain määrin toisistaan muun muassa sen osalta, kuka arpajaisia saa järjestää ja missä tarkoituksessa arpajaiset voidaan järjestää.

1.3 Nykytilan arviointi

1.3.1 Rahapelit

Rahapelihaitat

Rahapelihaitat voidaan jakaa ainakin taloudellisiin haittoihin, ihmissuhdehaittoihin, työhön tai opiskeluun liittyviin haittoihin, terveyshaittoihin, tunnetason haittoihin ja muihin haittoihin, kuten esimerkiksi rikolliseen toimintaan tai lasten hoidon laiminlyöntiin. Rahapelihaitat voivat olla lieviä tai vakavia, lyhyt- tai pitkäkestoisia, ja ne koskettavat paitsi rahapelaajaa ja hänen läheisiään myös laajemmin yhteiskuntaa. Rahapelihaitat eivät koske ainoastaan henkilöitä, jotka pelaavat usein tai paljon, vaan myös harvemmin pelaavat saattavat kokea rahapelihaittoja.

Suurimmalle osalle pelaajista rahapelaaminen ei aiheuta haittoja. Tällöin voidaan puhua hallitusta pelaamisesta. Ongelmapelaamisella tarkoitetaan tilannetta, jossa rahapelaaminen on rahan- tai ajankäytöltään liiallista ja aiheuttaa selvästi haittoja, mutta ei vielä täytä rahapeliriippuvuuden kriteerejä. Rahapeliriippuvuus sijoittuu riippuvuuksien jaottelussa toiminnallisiin riippuvuuksiin. Toiminnallisissa riippuvuuksissa ihminen kokee voimakasta halua tai pakonomaista tarvetta johonkin toimintaan, kuten rahapelaamiseen. Riskipelaaminen puolestaan asettuu hallitun pelaamisen ja ongelmapelaamisen välimaastoon. Tällöin pelaaminen on usein rahan- tai ajankäytöltään runsasta, mutta selviä ongelmia ei vielä ole. Tarkkoja rajoja hallitusti pelaamisen, riskipelaamisen, ongelmapelaamisen ja rahapeliriippuvuuden välille on kuitenkin vaikeaa vetää. Rahapelihaittojen vähentäminen ja torjuminen väestötasolla edellyttää toimenpiteitä, joilla vaikutetaan myös hallitusti ja riskitasolla rahapelejä pelaavien ryhmään.

Vuonna 2015 tehdyn väestökyselyn mukaan 3,3 prosentilla 15–74-vuotiaista oli rahapeliongelma ja 15 prosenttia pelasi riskitasolla. Rahapeliongelma oli 1,8 prosenttiyksikköä korke-

ampi miehillä kuin naisilla. Se oli yleisin 18–24-vuotiailla (6 prosenttia), mutta korkea myös 25–34-vuotiailla (3,7 prosenttia). Rahapeliongelman yleisyys oli 15–74-vuotiaiden keskuudessa vuonna 2015 lähes samalla tasolla kuin edellisen väestökyselyn perusteella vuonna 2011. Saman ajanjakson aikana naisten rahapeliongelmat ovat lisääntyneet. Vuosina 2011–2015 myös naisten riskitason pelaaminen lisääntyi. Rahapeliongelman yleisyys alaikäisten (15–17-vuotiaat) keskuudessa on vähentynyt. Vuonna 2007 se oli 10,7 % ja vuonna 2015 1,1 %. Vuodesta 2011 lähtien Suomalaisten rahapelaaminen -väestökyselyissä on tiedusteltu, onko vastaajan läheisellä ollut rahapeliongelma. Vuonna 2015 lähes joka viidennellä vastaajalla oli ollut tällainen läheinen. Tavallisimmin vastaajat kokivat huolta pelaavan läheisen hyvinvoinnista ja terveydestä sekä lisäksi stressiä, ahdistusta, syyllisyyttä, masennusta ja parisuhdeongelmia sekä muita ihmissuhdeongelmia.

Rahapelaaminen aiheuttaa haittaa myös yhteiskunnallisella tasolla. Rahapelaamisen yhteiskunnalliset haitat liittyvät erityisesti terveyteen ja hyvinvointiin, sosiaalisiin suhteisiin, talouteen, työntekoon ja opiskeluun. Erilaiset terveydelliset, mielenterveydelliset ja sosiaaliset haitat aiheuttavat yhteiskunnalle sosiaali- ja terveydenhuollollisia kustannuksia. Terveyteen ja hyvinvointiin liittyvät haitat seuraavat suoraan ongelmapelaamisesta ja sen liitännäisongelmista, kuten esimerkiksi verenpainetaudista, unettomuudesta, masennuksesta ja muista mielialahäiriöistä, päihdeongelmista, tupakkatuotteiden käytöstä sekä hoidon ja lääkityksen laiminlyönnistä. Vakavimpia yksilöön kohdistuvia terveyshaittoja ovat itsensä vahingoittaminen ja itsemurhayritykset. Ongelmapelaamiseen liittyviä sosiaalisia haittoja voivat olla erilaiset parisuhde- ja perheongelmat ja lähisuhdeväkivalta lasten kaltoinkohtelu mukaan luettuna, ongelmapelaajien sosiaalinen eristyneisyys, asunnottomuus ja syrjäytyminen.

Yhteiskunnalle voi koitua rahapelaamisesta myös muita taloudellisia haittoja ja kustannuksia kuin terveyteen ja hyvinvointiin liittyviä. Rahapelaajien velkaantuminen ja muut taloudelliset ongelmat voivat johtaa sosiaali- sekä talous- ja velkaneuvontapalvelujen käyttöön. Velkaantumiseen ja tulojen menetykseen voi liittyä myös asunnottomuuden uhka. Lisäksi rahapelihaittojen ehkäisy ja hoito aiheuttavat kustannuksia paikallisella, alueellisella ja valtakunnallisella tasolla. Rahapelaamisella on myös merkittäviä tulonsiirtovaikutuksia, sillä pienituloiset käyttävät suuremman osan tuloistaan rahapelaamiseen suurituloisiin verrattuna. Haastatteluihin perustuvan tutkimuksen mukaan Suomessa lähes kolmannes rahapelituotoista tulee työttömiltä, eläkeläisiltä tai lomautetuilta.

Työelämään ja opiskeluun liittyvät haitat kytkeytyvät työkykyyn, tuottavuuteen, työttömyyteen, työvoiman kouluttamiseen sekä opiskelukykyyn ja opinnoista suoriutumiseen. Ongelmapelaaja voi jättää menemättä töihin tai laiminlyödä työtehtäviään, koska hän ei hallitse rahapelaamistaan. Ongelmapelaaminen voi vaikuttaa opiskeluun hallitsemattoman ajankäytön ja taloudellisten ongelmien muodossa.

Yhteiskunnalliset haitat voivat näkyä myös oikeusjärjestelmän tasolla. Haittoja voivat olla rahapelaamiseen liittyvät omaisuus- ja väkivaltarikokset, rikollisuudesta johtuvat kustannukset rikoksen uhreille tai kohteille sekä poliisityöhön, oikeudenkäynteihin ja rangaistuksen suorittamiseen liittyvät kustannukset.

Raha-automaattipelaamisen yhteys ongelmapelaamiseen ja alaikäisten pelaamiseen

Tutkimustieto rahapeliautomaattipelaamisen yhteydestä rahapelihaittoihin on johdonmukaista. Rahapeliautomaatit yhtäältä tuottavat ongelmapelaamista, mutta vetävät myös puoleensa jo olemassa olevaa riippuvuuskäyttäytymistä. Raha-automaattien korkea haittariski liittyy pelin ominaisuuksista erityisesti pelin tahtiin, arvontavälin tiheyteen ja palkitsevuuteen. Lisäksi rahapeliautomaattien kehityksessä on havaittavissa pelin haittariskiä edelleen lisääviä piirteitä ja

elementtejä, jotka tekevät niistä aiempaa nopeampia, palkitsevampia, viihteellisempiä ja vuorovaikutteisempia.

Raha-automaatti pelityyppinä on merkittävin yksittäinen ongelmia aiheuttava pelityyppi Suomessa. Raha-automaattipelaaminen aiheuttaa ongelmia yhä useammin myös verkon kautta pelattuna. Hajasijoitettujen automaattien pelaaminen on kuitenkin edelleen ylivoimaisesti suurin yksittäinen pelaamisen tapa rahapeliongelman taustalla, kun tarkastellaan esimerkiksi rahapeliongelmaan tuki-, ohjaus- ja neuvontapalveluita tarjoavan Peluurin tilastoja. Raha-automaattien haitallisuus tulee esille myös muissa rahapeliongelmaan apua tarjoavissa palveluissa. Peliklinikan avohoidon asiakkaista raha-automaattien pelaaminen koetaan selvästi useammin ongelmalliseksi kuin muiden pelien pelaaminen. Tieto- ja tukipiste Tiltissä on kerätty ensikäynneillä tietoa pelikanavasta ja pelityypistä vuodesta 2017 lähtien. Automaatti- arpa- ja numeroarvontavetoinen pelaaminen oli ongelmien taustalla 70 prosentissa saaduista vastauksista. Myös Veikkaus Oy:n teettämän väestökyselyn (Taloustutkimus 4/2018) tulosten mukaan raha-automaattipelit ovat suurin ongelmien aiheuttaja.

Suomalaisen raha-automaattien hajasijoitteluun perustuvan järjestelmän eräs keskeinen ongelma pelihaittojen näkökulmasta on korkean haittariskin sisältävän pelimuodon helppo saataavuus ja saavutettavuus. Rahapelien saatavuuden rajoittamisen vaikuttavuudesta on tutkimusnäyttöä. Laadukkaita tutkimusnäyttöä on peräisin Norjasta, jossa rahapeliautomaattien poistamista vuonna 2007 seurasi rahapeliongelmien tilastollisesti merkitsevä väheneminen. Norjalaisessa tutkimuksessa havaittiin, että fyysisiä rahapeliautomaatteja pelanneiden osallistuminen eri rahapelimuotoihin väheni merkittävästi raha-automaattien poistamisen jälkeen. Lisäksi pelaamisen tiheys eri rahapelimuodoissa väheni merkittävästi. Raha-automaateilla pelaamista ei tutkimuksen mukaan myöskään korvannut mikään muu pelimuoto.

Nuoriso- ja väestötutkimukset osoittavat, että rahapelaamisen ikärajan nosto 18 ikävuoteen on vähentänyt alaikäisten rahapelaamista merkittävästi. Vuosien 2015 ja 2017 välillä laskusuunta kuitenkin pysähtyi. Rahapeleistä nuorten suosiossa ovat perinteisesti olleet rahapeliautomaatit. Vuonna 2017 tehdyssä valtakunnallisessa Nuorten terveystapatutkimuksessa noin joka kymmenes 12-vuotias poika ja noin joka viides 14-vuotias poika oli pelannut rahapeliautomaatilla kyselyä edeltäneen kuuden kuukauden aikana. Tulokset viittaavat siihen, että ikärajalvonnassa on puutteita. Ikärajalvonnasta puutteita on havainnointu myös ostokoemenetelmin. Useiden kuntien ehkäisevän päihdetyön toimijoiden toteuttamien ostokokeiden tulokset osoittavat, että ikärajalvonta toteutuu raha-automaattipelaamisessa selvästi heikommin kuin muissa ikärajalvottavissa tuotteissa eli alkoholin ja tupakkatuotteiden myynnissä.

1.3.2 Muut arpajaiset

Arpajaiset ovat yksi merkittävä varainhankintakeino vapaaehtoistoimintaa harjoittaville ja muille yleishyödyllisille yhteisöille. Varainhankinnan kannalta arpajaislaissa säädetyt lupien enimmäispituudet saattavat olla ongelmallisia, koska varainhankinta on yleensä pitkäkestoista ja usein jatkuvaakin, jolloin esimerkiksi tavara-arpajaisten enintään kuuden kuukauden pituinen lupakausi voi asettaa esteitä pitkäjänteiselle toiminnalle. Monella tavara-arpajaisia toimeenpanevalla järjestöllä onkin ollut useita peräkkäisiä lupia. Toisaalta esimerkiksi arpajaisiin osallistuvien näkökulmasta lupakautta ei ole tarkoituksenmukaista pidentää huomattavasti, koska tällöin osallistujat joutuisivat odottamaan hyvin pitkään tiedonsaantia voittajista ja toisaalta voittajat vastaavasti joutuisivat odottamaan voittoja hyvin pitkään, jos arvonta suoritetaan vasta arpojen myynnin jälkeen.

Pienarpajaisten arpojen yhteenlaskettua myyntihintaa koskevaan euromääräiseen rajaan ei ole tehty korotuksia lain vuonna 2002 tapahtuneen voimaantumisen jälkeen. Yleinen hintakehitys ja

rahanarvon muuttuminen huomioon ottaen euromääräistä rajaa on tarpeen tarkastella, jotta se ei asettaisi tarpeettomia rajoituksia varainhankinnalle pienarpajaisten muodossa. Lupamenettelyn ja sitä myötä hakijoille koituvan hallinnollisen taakan keventäminen on katsottu tarpeelliseksi myös muutoin kuin lupakausia pidentämällä. Viime vuosina monia poliisin lupamenettelyistä on esimerkiksi sähköistetty ja muutoinkin sujuvoitettu. Arpajaisia koskevissa lupamenettelyissä sähköinen hakeminen ei kuitenkaan toistaiseksi ole mahdollista.

2 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

Esityksellä on kaksi tavoitetta. Esityksen tavoitteena on tehostaa arpajaislain ja suomalaisen rahapelipolitiikan keskeisimmän tavoitteen eli rahapelaamisesta aiheutuvien taloudellisten, sosiaalisten ja terveydellisten haittojen ehkäisemistä ja vähentämistä. Muutos myös vahvistaisi yksinoikeusjärjestelmämme yhdenmukaisuutta EU-oikeudellisten edellytysten kanssa.

Toiseksi esityksen tavoitteena on pääministeri Juha Sipilän hallituksen hallitusohjelmaan sisältyvän tavoitteen mukaisesti helpottaa vapaaehtoistoimintaa tavara-arpajaislupiin liittyvää hallinnollista taakkaa keventämällä ja lupaprosesseja sujuvoittamalla. Esityksellä toteutettaisiin myös poliisin lupahallintostrategiaa 2017–2021 (Sisäministeriön julkaisu 1/2017), jonka tavoitteena on muun muassa lupahallinnon toimintojen ja prosessien uudistaminen hallinnollisesti kevyemmiksi.

Rahapelien haittavaikutuksia voidaan väestötasolla ehkäistä ja vähentää tehokkaasti vähentämällä rahapelien tarjontaa ja niiden saatavuutta tai asettamalla rahapelaamiselle muita rajoituksia. Rahapelihaittojen ehkäisemiseksi ja vähentämisen tehostamiseksi esityksessä ehdotetaan, että arpajaislakiin lisättäisiin säännökset pelaajan pakollisesta tunnistautumisesta pelipisteisiin sijoitettuja raha-automaatteja pelattaessa. Pakollisen tunnistautumisen laajentaminen keskeisesti rahapelihaittoja aiheuttavaan raha-automaattipelaamiseen vähentää rahapelihaittoja silloin, kun siihen kytketään pelaamisen hallinnan välineiden hyödyntäminen viranomaisen ja pelaajan itsensä asettamien rajoitusten ja muiden vastuullista pelaamista tukevien elementtien keinoin. Pakollisen tunnistautuneen raha-automaattipelaamisen ulkopuolelle jäisivät tässä vaiheessa Veikkaus Oy:n pelisaleihin ja pelikasinon sijoitetut raha-automaatit.

Esityksessä ehdotetaan, että tavara-arpajaisluvan, bingoluvan ja tavaravoittoautomaattiluvan sekä eräitä muita peliautomaatteja ja -laitteita koskevan luvan laissa säädettyä enimmäispituutta pidennettäisiin lupamenettelyn keventämiseksi ja hallinnollisen taakan vähentämiseksi. Lisäksi esityksessä ehdotetaan, että bingopelin toimeenpanemisesta annettavan tilityksen tilityskauden enimmäispituus pidennettäisiin kuudesta kuukaudesta 12 kuukauteen ja että ilman tavara-arpajaislupaa järjestettävien pienarpajaisten arpojen yhteenlaskettua myyntihintaa koskeva raja nostettaisiin 2 000 eurosta 3 000 euroon. Arvauskilpailuja koskevaa sääntelyä ei ehdoteta muutettavaksi.

Esityksen valmistelun yhteydessä on lupamenettelyjen keventämiseksi tarkasteltu myös mahdollisuutta sähköistää muiden arpajaisten kuin rahapelien hakemusmenettely ja sähköisen hakemisen mahdollisuudesta säätämistä arpajaislaissa. Hakemusmenettelyn sähköistäminen edellyttäisi merkittäviä tietojärjestelmämuutoksia ja muutoksista aiheutuvat kustannukset olisivat useita kymmeniä tuhansia euroja. Tämän vuoksi arpajaislakiin ei tässä vaiheessa esitetä tältä osin muutoksia. Jos sähköinen hakeminen poliisin sähköisessä asiointipalvelussa mahdollistettaisiin, tarkoittaisi se luvista perittävien maksujen huomattavaa nousua, koska muutoksista aiheutuvat kustannukset tulee valtion maksuperustelain mukaisesti vyöryttää luvanhakijoilta perittäviin maksuihin ja vuosittain myönnettäviä lupia on suhteellisen pieni määrä. Lupamaksut nousisivat niin merkittävästi tietojärjestelmämuutosten vuoksi, että ne saattaisivat muodostaa tosiasiallisen esteen yleishyödyllisille yhteisöille käyttää arpajaisia varainhankintakeinona.

Vaikka sähköistä asiointia ei esitetäkään otettavaksi käyttöön, voisi hakemuksen kuitenkin toimittaa edelleen sähköpostilla toimivaltaiselle viranomaiselle. Mahdollisuutta ottaa sähköinen asiointi käyttöön arvioitaisiin myöhemmin osana poliisin lupapalveluiden sähköistämistä.

Esityksessä ehdotetaan, että pakollista tunnistautunutta raha-automaattipelaamista koskeva säännös tulisi voimaan 1 päivänä tammikuuta 2022. Pakollisen tunnistautumisen käyttöönottamiselle esitetään varattavaksi riittävän pitkä aika. Veikkaus Oy:lle säädettäisiin velvollisuus sen varmistamiseksi, että pelaaja voi pelata raha-automaattia ainoastaan tunnistautuneena. Pakollinen tunnistautunut raha-automaattipelaaminen on teknisesti merkittävä muutos ja koskee laajaa joukkoa Veikkaus Oy:n asiakkaista. Esitetyn voimaantuloajan puitteissa Veikkaus Oy:lle varattaisiin riittävän pitkä aika varustaa raha-automaatit tunnistautuneen pelaamisen mahdollistavilla ohjelmistoilla ja laitteistoilla. Niin ikään Veikkaus Oy:lle varattaisiin aikaa sen varmistamiseksi, että yhteys raha-automaattipelaamisen ja pelitilin välillä toimisi teknisesti moitteettomasti heti säännöksen voimaantulosta lukien.

Rahapelihaittojen ehkäisemisen ja vähentämisen kannalta on keskeistä, että tunnistautuneeseen raha-automaattipelaamiseen kytketään riskipelaamista ehkäiseviä rajoituksia. Tunnistautunut pelaaminen antaa tähän tietotekniset edellytykset. Tunnistautuneeseen raha-automaattipelaamiseen liittyvistä rajoituksista, kuten esimerkiksi enimmäiskulutusrajoista ja pelaajan itsensä asettamista kulutusrajoista sekä muista vastuullista pelaamista tukevista elementeistä olisi tarkoitus säätää sisäministeriön asetuksella viimeistään tunnistautunutta rahapelaamista koskevan säännöksen voimaantulon yhteydessä. Jo ennen pakollista tunnistautumista koskevan säännöksen voimaantuloa asetuksella voitaisiin tarvittaessa antaa rajoituksia niiden raha-automaattien osalta, joita pelattaisiin ehdotetussa 14 c §:ssä tarkoitetulla tavalla tunnistautuneena ja joita Veikkaus Oy toisi pelattaviksi ennen säännöksen voimaantuloa. Eri-laisia rajoituksia voitaisiin ottaa käyttöön vaiheittain. Sisäministeriö on antanut asetuksella vastaavanlaisia säännöksiä koskien tunnistautunutta pelitilin kautta tapahtuvaa verkkopelaamista. Säännöksiä on sovellettu joulukuusta 2017 lukien ja niiden vaikuttavuutta pelihaittojen ehkäisemiseen ja vähentämiseen seurataan tällä hetkellä sosiaali- ja terveysministeriössä. Samanlainen seuranta on tarkoitus käynnistää myös tunnistautuneeseen raha-automaattipelaamiseen kytkettävien rajoitusten vaikuttavuudesta heti niiden voimaantulon jälkeen. Vaikuttavuuden arvioinnin tulosten perusteella arvioitaisiin tarvetta muuttaa rajoituksia tai laajentaa pakollinen tunnistautunut pelaaminen myös Veikkaus Oy:n pelisaleihin sijoitetuihin raha-automaatteihin.

Ehdotetun pelipisteisiin sijoitettuja raha-automaatteja koskevan pakollisen tunnistautumisen johdosta arpajaislain pelitiliä koskevia säännöksiä ehdotetaan täsmennettäväksi. Lisäksi erityisautomaattia koskeva määritelmä kumottaisiin lainsäädännön selkeyttämiseksi. Määritelmän kumoamisen johdosta lakiin tehtäisiin myös tarpeelliset tekniset muutokset.

Myös tavara-arpajaisia, bingopeliä ja tavaravoittoautomaatteja koskevien muutosten vaikutuksia vapaaehtoistoimintaa ja muuta yleishyödyllistä toimintaa harjoittavien varainhankinnalle olisi tärkeää seurata. Ensimmäiset arviot on mahdollista tehdä lain voimaantulon jälkeen myönnettyjen lupakausien päätyttyä.

Lisäksi esityksessä ehdotetaan muutettavaksi rahanpesulain soveltamisalaa arpajaislain erityisautomaattia koskevan säännöksen kumoamisen johdosta. Rahanpesulakia sovellettaisiin pelikasinon ulkopuolella käytettävänä pidettäviin raha-automaatteihin, jos pelaaminen tapahtuu arpajaislain 14 c §:ssä tarkoitetulla tavalla tunnistautuneena.

3 Esityksen vaikutukset

3.1 Taloudelliset vaikutukset

3.1.1 Rahapelit

Vaikutukset valtiontalouteen

Esitys ei edellytä lisämäärärahoja.

Esityksellä tavoitellaan rahapelaamisesta aiheutuvien sosiaalisten, taloudellisten ja terveydellisten haittojen ehkäisyn ja vähentämisen tehostamista. Tehokkailla haittojen ehkäisyoimilla tiedetään olevan yleensä vaikutusta pelitoiminnasta saataviin tuottoihin. Pakollisen tunnistautumisen käyttöönotto raha-automaateissa vaikuttaisi rahapeliteiminnasta saatavan tuoton ja siitä maksettavan arpajaisveron määrään, koska automaattipelaamisen arvioidaan ehdotetun muutoksen myötä jäljempänä esitetyn tavoin vähenevän. Esityksessä ehdotetaan, että pakollista tunnistautumista koskeva säännös tulisi voimaan 1 päivänä tammikuuta 2022. Ehdotetulla voimaantuloajalla on tarkoitus mahdollistaa se, että siirtyminen tunnistautuneeseen raha-automaattipelaamiseen voitaisiin tehdä hallitusti.

Esityksellä olisi vaikutuksia valtiontalouteen. Vaikutukset valtiontalouteen liittyvät esityksen vaikutuksiin Veikkaus Oy:n tuottoon ja Veikkaus Oy:n maksamaan arpajaisveroon. Esityksellä olisi rahapelituottoa vähentävää vaikutusta, mutta toisaalta rahapelihaittojen vähenemisen seurauksena esityksellä olisi myös jäljempänä esitetyllä tavalla kustannuksia vähentävää vaikutusta. Vaikutukset ilmenisivät sekä lyhyellä että pitkällä aikavälillä.

Rahapelien tuotto käytetään yleishyödyllisiin tarkoituksiin. Arpajaislain 17 §:n mukaan Veikkaus Oy:n tuotosta käytetään 53 prosenttia urheilun ja liikuntakasvatukseen, tieteen, taiteen sekä nuorisotyön edistämiseen, 43 prosenttia terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämiseen ja neljä prosenttia hevoskasvatukseen ja -urheilun edistämiseen. Opetus- ja kulttuuriministeriö, sosiaali- ja terveysministeriö sekä maa- ja metsätalousministeriö päättävät avustusten myöntämisestä oman toimialansa osalta. Veikkaus Oy:n rahapeliteiminnasta saatavilla tuotoilla on huomattava yhteiskunnallinen merkitys. Tuottojen käyttäminen yleishyödyllisiin tarkoituksiin ei kuitenkaan ole peruste ylläpitää yksinoikeusjärjestelmää, vaan se voi olla Euroopan unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan ainoastaan rajoittavan politiikan suotuisa liitännäis-seuraus.

Arpajaislain 18 §:n mukaan valtion talousarvioon otetaan vuosittain määrärahat, joiden arvioidaan vastaavan Veikkaus Oy:n asianomaisen tilikauden voittoa ja uudelleen jaettaviksi palautuvia varoja. Veikkaus Oy:n vuoden 2017 liikevaihto oli noin 3 230,9 miljoonaa euroa. Pelikatte, joka lasketaan vähentämällä liikevaihdosta pelaajille maksetut voitot, oli noin 1 777,8 miljoonaa euroa. Veikkaus Oy:n vuoden 2017 voitto oli noin 1 021,3 miljoonaa euroa. Veikkaus Oy tilitti valtiolle tuottona tilikauden voiton vähennettynä erällä rahapeliyhteisöjen yhdistämiseen liittyneillä tuloutukseen vaikuttaneilla erillä (noin 6,6 miljoonaa euroa) eli yhteensä noin 1 014,6 miljoonaa euroa. Opetus- ja kulttuuriministeriölle Veikkaus Oy tilitti noin 537,8 miljoonaa euroa, sosiaali- ja terveysministeriölle noin 436,3 miljoonaa euroa ja maa- ja metsätalousministeriölle noin 40,6 miljoonaa euroa. Tämän lisäksi Veikkaus Oy maksoi valtiolle arpajaisveroa vuonna 2017 noin 212,8 miljoonaa euroa ja tulosta vähentävänä kustannusvaiikutteisena arvonlisäveroa noin 46,3 miljoonaa euroa. Arpajaisvero on arpajaisverolain (552/1992) 4 §:n mukaan 12 prosenttia tuotosta, jolla arpajaisverolaissa tarkoitetaan arpajaisiin osallistumiseksi suoritettujen rahapanosten ja pelaajille voittoina maksettujen määrien erotusta eli pelikatetta.

Raha-automaattipelien pelikate oli vuonna 2017 noin 821,8 miljoonaa euroa. Luku sisältää sekä fyysiset eli pelipisteisiin, erityisiin pelisaleihin ja pelikasinolle sijoitetut raha-automaatit että sähköisesti välitettävät raha-automaattipelit. Pelipisteiseen sijoitettujen raha-automaattien pelikate oli 591 miljoonaa euroa ja erityisiin pelisaleihin sijoitettujen raha-automaattien pelikate oli 113 miljoonaa euroa. Pelikasinon raha-automaattien pelikate oli 19 miljoonaa euroa ja sähköisesti välitettävien raha-automaattipelien pelikate oli 99 miljoonaa euroa. Fyysisten raha-automaattien osuus kaikkien raha-automaattien pelikatteesta oli 87,9 prosenttia. Kaikkien raha-automaattipelien osuus Veikkaus Oy:n vuoden 2017 liikevaihdosta oli 25,4 prosenttia ja osuus kaikkien rahapelien pelikatteesta oli 46,2 prosenttia. Fyysisten raha-automaattien osuus kokonaisliikevaihdosta oli vuonna 2017 22,4 prosenttia ja kaikkien rahapelien pelikatteesta 40,6 prosenttia.

Tunnistautuneelle raha-automaattipelaamiselle asetettavien pakollisten kulutusrajojen ja muiden vastuullista pelaamista tukevien elementtien käyttöönoton voidaan arvioida esityksen tavoitteiden mukaisesti vähentävän taloudellisesti haitallista ongelmapelaamista. Vaikutukset riippuvat sekä asetettavien rajoitusten sisällöstä että niiden tasosta. Tutkimusnäyttöä löytyy siitä, että vapaaehtoisten elementtien sijaan pakolliset rajoitukset ovat haittojen ehkäisyn kannalta tehokkaampia. Tällä hetkellä tehokkaimpina pelirajoitustyökaluina haittojen ehkäisyyn pelipisteissä tapahtuvassa raha-automaattipelaamisessa voidaan pitää pelinestomahdollisuutta, pakollisia itse asetettavia tappiorajoja sekä pakollisia itse asetettavia rahansiirtorajoja sekä niihin kytkettäviä, viranomaisen määrittelemiä ylärajoja ja riittäviä aikaviiveitä muutettaessa rajoja ylöspäin. Nämä muodostavat tällä hetkellä pelirajoituskokonaisuuden ytimen myös pelitilin kautta tapahtuvassa sähköisessä pelaamisessa. Asetettavat rajoitukset olisi tarkoitus antaa sisäministeriön asetuksella viimeistään siinä yhteydessä, kun tunnistautunutta raha-automaattipelaamista koskeva säännös tulisi ehdotuksen mukaisesti voimaan vuoden 2022 alussa. Jo ennen pakollista tunnistautumista koskevan säännöksen voimaantuloa asetuksella voitaisiin tarvittaessa antaa rajoituksia niiden raha-automaattien osalta, joita pelattaisiin ehdotetussa 14 c §:ssä tarkoitettulla tavalla tunnistautuneena ja joita Veikkaus Oy toisi pelattaviksi ennen säännöksen voimaantuloa. Rajoituksia voitaisiin ottaa käyttöön myös vaiheittain ja niiden vaikuttavuuden seurannan perusteella voitaisiin arvioida tarvetta muuttaa tai lisätä rajoituksia.

Siirtymisen pakolliseen tunnistautuneeseen raha-automaattipelaamiseen voidaan arvioida vaikuttavan myös joidenkin satunnaisesti raha-automaatteja pelaavien pelikäyttäytymiseen, millä on vaikutusta rahapeliutuoihin. Jäljempänä yksityiskohtaisissa perusteluissa on käyty tarkemmin läpi niitä mahdollisia teknisiä toteuttamistapoja, joilla raha-automaatteja pelattaisiin tunnistautuneena. Tunnistautumismenettelyn rakentamisella pelaajille riittävän helpoksi voidaan vaikuttaa niiden riskittömästi pelaavien satunnaisten pelaajien pelikäyttäytymiseen, jotka tunnistautumismenettelyn hankaluuden vuoksi voisivat muutoin vähentää raha-automaattipelaamista tai lopettaa sen kokonaan.

Sisäministeriö on antanut asetuksella säännökset verkossa pelitilin kautta tapahtuvien rahapelien pelaamisen rajoituksista. Asetus sisältää useita vastuullista pelaamista tukevia elementtejä, kuten pakollisen enimmäiskulutusrajoituksen tiettyjen erityisen pelihaittariskin sisältävien pelien osalta, säännökset pelaajan itsensä asettamista rahansiirto- ja kulutusrajoista sekä mahdollisuudesta asettaa itsensä pelikieltoon peliryhmä- tai pelituotekohtaisesti. Vaikutukset Veikkaus Oy:n tuottoon riippuvat muun muassa siitä, minkälaisia rajoituksia raha-automaattipelaamiselle asetetaan. Veikkaus Oy:n arvion mukaan rahapeliutuotto vähenisi vuonna 2022 noin 53 miljoonaa euroa, jos tunnistautuneessa pelipisteraha-automaattipelaamisessa otettaisiin pelitilipelaamisessa käytössä olevista vastuullisuuselementeistä käyttöön peliajan aikamuistuttaja, kaiken pelaamisen seuraavan vuorokauden loppuun

saakka estävä paniikkipainike sekä pelaajan mahdollisuus asettaa itsensä pelikieltoon. Vaikutus arpajaisveron vähenemiseen olisi tällöin noin 11 miljoonaa euroa.

Veikkaus Oy:n arvion mukaan rahapeliuotto vähenisi vuonna 2022 noin 76 miljoonaa euroa, jos tunnistauteineen pelipisteraha-automaattipelaamisessa otettaisiin käyttöön aikamuistuttaja, paniikkipainike, pelaajan mahdollisuus asettaa itsensä pelikieltoon, pelaajan itsensä asettama pelitilin rahansiirtoraja sekä pelipisteisiin sijoitettuja raha-automaatteja koskeva 2 000 euron erillinen tappioraja. Vaikutus arpajaisveron vähenemiseen olisi tällöin noin 16 miljoonaa euroa. Veikkaus Oy on edelleen arvioinut, että kaikkien pelitilipelaamista koskevien nykyisten rajoitusten käyttöönotto myös pelipisteraha-automaattipelaamisessa heti pakollista tunnistauteista koskevan säännöksen voimaantulon yhteydessä vähentäisi vuoden 2022 rahapeliuottoja enimmillään noin 145 miljoonaa euroa. Vähentävä vaikutus arpajaisverotuottoon olisi noin 30 miljoonaa euroa.

Edellä esitetyt Veikkaus Oy:n arviot perustuvat siihen, että tunnistauteen riittäisi Veikkaus Oy:n asiakkuuden todentava kortti ilman lisätunnistetta. Veikkaus Oy:n arvion mukaan vaikutukset rahapeliuottoon ja arpajaisveroon olisivat suuremmat, jos tunnistauteen edellyttäisi lisätunnistetta, kuten esimerkiksi korttiin liitettyä PIN-koodia. Tällöin lisätunnisteen ja aikamuistuttajan, paniikkipainikkeen sekä pelikieltomahdollisuuden käyttöönotto vähentäisi Veikkaus Oy:n arvion mukaan vuoden 2022 tuottoa noin 78 miljoonaa euroa. Vaikutus arpajaisveron vähenemiseen olisi tällöin noin 16 miljoonaa euroa. Vastaavasti Veikkaus Oy:n arvion mukaan rahapeliuotto vähenisi noin 101 miljoonaa euroa, jos lisätunnisteen ja edellä mainittujen rajoitusten lisäksi käyttöön otettaisiin pelaajan itsensä asettama pelitilin rahansiirtoraja sekä raha-automaatteja koskeva tappioraja. Vähentävä vaikutus arpajaisverotuottoon olisi noin 21 miljoonaa euroa. Lisätunnisteen ja kaikkien pelitilipelaamista tällä hetkellä koskevien rajoitusten käyttöönotto vähentäisi Veikkaus Oy:n arvion mukaan vuoden 2022 rahapeliuottoja enimmillään noin 170 miljoonaa euroa. Vähentävä vaikutus arpajaisverotuottoon olisi noin 36 miljoonaa euroa.

Rajoitusten vaikutukset pelituottoon ja arpajaisveron vähenemiseen olisivat Veikkaus Oy:n arvion mukaan pienemmät, jos tunnistauteen pelaamista voidaan onnistuneesti edistää jo ennen säännöksen voimaantuloa tunnistauteen pelaamiseen rajoitetuilla pelillisillä etuuksilla ja muilla kannustimilla. Talouspoliittisen ministerivaliokunnan toukokuussa 2018 tekemän linjauksen mukaan Veikkaus Oy:n etuasiakasohjelman puitteissa voidaan palkita ja siten kannustaa tunnistauteen siirtymistä jo ennen voimaantuloa kuitenkin siten, että nämä toimenpiteet ovat sopusoinnussa yksinoikeusjärjestelmän tavoitteiden kanssa. Tältä osin esityksessä ei kuitenkaan ehdoteta muutoksia rahapelien toimeenpanoa tai rahapelien sallittua markkinointia koskeviin säännöksiin.

Veikkaus Oy on arvioinut, että jos tunnistauteen pelaamista voitaisiin edistää edellä mainituilla tavoilla eikä pakollinen tunnistauteen edellyttäisi lisätunnistetta, yhtiön tuotto vähenisi vuonna 2022 noin 17 miljoonaa euroa siinä tapauksessa, että rajoituksista otettaisiin käyttöön aikamuistuttaja, paniikkipainike ja pelikieltomahdollisuus. Arpajaisvero vähenisi tällöin noin 3,6 miljoonaa euroa. Veikkaus Oy:n arvion mukaan tuotto vähenisi noin 40 miljoonaa euroa ja arpajaisvero noin 8,5 miljoonaa euroa, jos edellä mainittujen rajoitusten lisäksi käyttöön otettaisiin rahansiirtoraja sekä erillinen raha-automaatteja koskeva tappioraja. Siinä tapauksessa, että käyttöön otettaisiin kaikki pelitilipelaamista koskevat rajoitukset, vähenisi Veikkaus Oy:n arvion mukaan tuotto noin 109 miljoonaa euroa ja arpajaisvero noin 23 miljoonaa euroa.

Veikkaus Oy on edelleen arvioinut, että jos tunnistauteen pelaamista voitaisiin edistää edellä mainituilla tavoilla ja pakollinen tunnistauteen edellyttäisi lisätunnistetta, yhtiön tuotto

HE 213/2018 vp

vähenee vuonna 2022 noin 48 miljoonaa euroa siinä tapauksessa, että rajoituksista otettaisiin käyttöön aikamuistuttaja, paniikkipainike ja pelikieltomahdollisuus. Arpajaisvero vähenee tällöin noin 10 miljoonaa euroa. Veikkaus Oy:n arvion mukaan tuotto vähenee noin 71 miljoonaa euroa ja arpajaisvero noin 15 miljoonaa euroa, jos käyttöön otettaisiin edellä mainittujen rajoitusten lisäksi rahansiirtoraja sekä erillinen raha-automaatteja koskeva tappioraja. Siinä tapauksessa, että käyttöön otettaisiin kaikki pelitilipelaamista koskevat rajoitukset, vähenee Veikkaus Oy:n arvion mukaan tuotto noin 139 miljoonaa euroa ja arpajaisvero noin 29 miljoonaa euroa.

Taulukko 1. Yhteenvedo pakollisen tunnistautumisen ja raha-automaattipelaamista koskevien rajoitusten taloudellisia vaikutuksia koskevista Veikkaus Oy:n arvioista

| Tunnistautumismenettely ja tunnistautuneen pelaamisen edistäminen | Raha-automaattipelaamista koskevat rajoitukset ja niiden vaikutukset Veikkaus Oy:n hajasijoitettujen raha-automaattien tuottoon ja arpajaisveroon (miljoonaa euroa, noin) | | | | | |
|---|---|------|---|------|---|------|
| | Tunnistautuminen + aikamuistuttaja + paniikkipainike + pelikielto | | Tunnistautuminen + aikamuistuttaja + paniikkipainike + pelikielto + rahansiirtoraja + oma tappioraja 2 000 euroa/kk | | Tunnistautuminen + kaikki verkkopelaamista koskevat rajoitukset | |
| | Tuotto | Vero | Tuotto | Vero | Tuotto | Vero |
| Ei lisätunnistetta | -53 | -11 | -76 | -16 | -145 | -30 |
| Lisätunniste | -78 | -16 | -101 | -21 | -170 | -36 |
| Ei lisätunnistetta ja kannustimet | -17 | -3,6 | -40 | -8,5 | -109 | -23 |
| Lisätunniste ja kannustimet | -48 | -10 | -71 | -15 | -139 | -29 |

Arvioitaessa vaikutuksia rahapeliin kokonaistuottoon on otettava huomioon, että pakollisen tunnistautumisen ja raha-automaattipelaamiseen liitettävien rajoitusten lisäksi Veikkaus Oy:n rahapeli-toiminnan kokonaistuottoon vaikuttavat useat seikat, kuten esimerkiksi muiden rahapeliin liikevaihdon muutokset.

Vaikutukset rahapelihaitoista aiheutuviin kustannuksiin

Suoran pelaamisen vähenemisestä johtuvan tuotto- ja verotulovaikutuksen ohella toimenpiteellä on vastakkainen taloudellisia kustannuksia vähentävä vaikutus. Haittojen vähentyessä myös niistä aiheutuvat taloudelliset kustannukset vähenevät. Rahapeliongelman laajuus huomioiden haittakustannusten kokonaisuus Suomessa lasketaan todennäköisesti sadoissa miljoonissa euroissa.

Rahapelihaitoista aiheutuu yhteiskunnalle sekä suoria että välillisiä kustannuksia. Esimerkiksi suorien hoidon kustannusten arviointi on vaikeaa, koska sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmään kirjataan toistaiseksi hyvin harvoin tietoa rahapelihaitoista. Osa haitoista on sellaisia, joille ei ole mahdollista määritellä rahallista arvoa. Arviointia vaikeuttaa myös rahapeliongelman kytkeytyminen muihin ongelmiin, minkä johdosta syy- ja seuraussuhteita on usein vaikeaa arvioida. Rahapelaamisen kokonaisuuteen liittyviä hyötyjä ja haittoja on alettu Suomessa mallintaa Alkoholitutkimussäätiön rahoittamassa tutkimuksessa, mutta muun muassa nykyisen palvelujärjestelmän pelihaittoihin liittyvien kirjausten puutteellisuudesta johtuen nykytilaa kuvaavia haittakustannuksia tai rahapeliin nettovaikutuksia ei ole mahdollista nykyjär-

jestelmässä tarkkaan arvioida. Yleisiä laskelmia ei myöskään voi hyödyntää yksittäisten pelimuotojen sääntelyssä tapahtuvien muutosten tai muiden yksittäisten toimenpiteiden taloudellisia nettovaikutuksia arvioitaessa. Kansainvälisesti vastaavia analyysejä on hyvin rajallisesti olemassa, arviot ovat kontekstisidonnaisia eikä tutkijoiden keskuudessa ole yhteistä käsitystä siitä, miten laskelmia tulisi suorittaa. Haittakustannuksia on arvioitu erikseen peliriippuvuuden, peliongelman ja laajemmin haittakustannusten näkökulmasta.

Australian Victorian osavaltiossa on tehty haittakustannuksia laaja-alaisesti arvioiva laskelma. Arviossa keskityttiin kustannuksiin, eikä siinä arvioitu tarkemmin pelitoiminnan hyötyjen ja haittojen kokonaisuudesta muodostuvaa nettovaikutusta. Arvion mukaan rahapelaamisesta aiheutuvat haittakustannukset olivat vuonna 2015 noin 4,5 miljardia euroa. Kustannuslaskelmassa huomioitiin taloudelliset menetykset, hoitokustannukset, yksilö- ja perhetason haitat, lainvalvonnan ja oikeuslaitoksen kustannukset sekä tuottavuuden laskusta aiheutuvat kustannukset. Vakavista rahapeliongelmissa ja rahapeliriippuvuudesta aiheutuviksi kustannuksiksi arvioitiin 1,5 miljardia euroa. Väestömäärältään Victoria on Suomen kokoinen. Rahapeleissä hävityn rahan määrä on Victoriassa Suomea korkeampi (noin 3,7 miljardia euroa Victoriassa, Suomessa noin 1,8 miljardia euroa).

Ruotsissa rahapeliyhtiö AB Svenska Spelin 2009 teettämän arvion mukaan yhteiskunnalle aiheutuvat kustannukset ongelmapelaajaa kohden ovat vuositasolla vähintään 1 700–3 250 euroa ja kokonaisuudessaan vähintään 240–460 miljoonaa euroa vuodessa. Yhdysvalloissa tehdystä arviossa puolestaan kustannukset on laskettu erikseen ongelmapelaajille ja peliriippuvaisille: yhden ongelmapelaajan aiheuttamiksi kustannuksiksi on arvioitu vuositasolla 600 euroa ja henkilön, joilla ongelmat ilmenevät vakavampana peliriippuvuutena noin 1 000 euroa. Arviot eivät ole keskenään vertailukelpoisia, koska niissä on arvioitu eri tavoin pelaamisesta aiheutuvia haittakustannuksia. Arviot ovat kokonaisarvioita kaiken rahapelaamisen aiheuttamista haittakustannuksista yhteiskunnalle, eikä niiden pohjalta voida arvioida yksittäistä rahapeliä, kuten raha-automaatteja, koskevan sääntelyn vaikutuksia haittakustannuksiin Suomessa.

Pakollisella tunnistautumisella olisi vaikutusta satunnaispelaamisen ohella haittakirjon vakavassa ääripäässä tapahtuvaan pelaamiseen, johon myös suurimmat pelaajaa kohden lasketut haittakustannukset kohdentuvat. Näin ollen muutoksella olisi todennäköisesti merkittävä haittakustannuksia vähentävä vaikutus. Edellä kuvatun perusteella vaikutuksia ei kuitenkaan ole mahdollista arvioida euromääräisesti.

Vaikutukset yleishyödyllisten yhteisöjen ja kolmannen sektorin toimintaan

Esityksellä on vaikutuksia yleishyödyllisten yhteisöjen ja kolmannen sektorin toimintaan Veikkaus Oy:n tuoton ja tuotosta myönnettävien avustusten määrän vähentyessä. Veikkaus Oy tilitti valtiolle vuonna 2017 rahapelitoiminnan tuottona yhteensä noin 1 014,6 miljoonaa euroa. Jos arvioinnissa käytettäisiin vuoden 2017 rahapelituottotasoa ja vähentyvinä tuottovaikutuksina edellä esitettyjä Veikkaus Oy:n arvioita, avustusten määrä vähenisi arviolta noin 2-17 prosenttia vuonna 2022. Edellä kuvatun mukaisesti esityksen vähentävä vaikutus tuottoon riippuu esimerkiksi siitä, miten tunnistautumismenettely toteutetaan, minkälaisia rajoituksia otetaan käyttöön ja minkälaisilla mahdollisilla pelillisillä etuuksilla tunnistautuneen pelaamisen yleistymistä voidaan edistää. Rahapelituoton vuosittaiseen kokonaistasoon ja yleiseen kehitykseen vaikuttavat lisäksi kuitenkin useat muut seikat kuten esimerkiksi muiden Veikkaus Oy:n rahapelituotteiden liikevaihdon muutokset. Näin ollen tarkkaa arviota siitä, kuinka paljon opetus- ja kulttuuriministeriön, sosiaali- ja terveysministeriön sekä maa- ja metsätalousministeriön myöntämien avustusten määrä vähenisi, ei ole mahdollista tehdä.

Useiden avustuksia saavien järjestöjen mukaan esimerkiksi järjestöjen tuottamasta palvelu-, harrastus-, vapaaehtoistyö- ja edunvalvontatoiminnasta leikkaamisella olisi erittäin merkittävä yhteiskunnallinen vaikutus sekä lyhyellä että pitkällä aikavälillä ja se saattaisi järjestökohtaisesti tarkoittaa jopa koko toiminnan lakkaamista. Lisäksi avustusten leikkaamisen todetaan vähentävän merkittävästi yleishyödyllisen toiminnan volyymia ja siten huomattavasti uudistuksen yhteiskunnallisia nettohyötyjä. Toisaalta on otettava huomioon, että esityksen tarkoituksena on tehostaa rahapelaamisesta aiheutuvien ongelmien vähentämistä ja voidaan arvioida, että vähenevät pelihaitat vaikuttavat jossain määrin järjestöjen toimintakenttään erilaisia tuen tarpeita vähentävästi. Yleishyödyllisen toiminnan rahoittaminen ei kuitenkaan ole eikä voi olla yksinoikeusjärjestelmän ylläpitämisen peruste, vaan rahapelitoiminnasta saatava tuotto on ainoastaan järjestelmän suotuisa liittämissuhteus. Ehdotettu sääntely on Suomen rahapelioliittisten ja arpajaislain tavoitteiden vuoksi tarpeen, jotta rahapelaamisesta aiheutuvia haittoja voitaisiin nykyistä tehokkaammin ehkäistä ja vähentää.

Vaikutukset yrityksiin

Esityksellä olisi vaikutuksia Veikkaus Oy:n asiamiehinä toimiviin yrityksiin. Muutokset pelipisteraha-automaattipelaamisesta vaikuttaisivat automaattien sijoituspaikkojen saamiin asiamiespalkkioihin, sillä palkkion suuruus on Veikkaus Oy:n sijoituspaikkasopimuksissa sidottu raha-automaatin tuottoon. Asiamiespalkkio on 17 prosenttia raha-automaattien tuotosta arpajaisveron vähentämisen jälkeen. Vuonna 2017 Veikkaus Oy maksoi pelipisteisiin sijoitettujen raha-automaattien osalta asiamiespalkkioita yhteensä 87,8 miljoonaa euroa. Esityksellä olisi siten alentavaa vaikutusta sellaisten yksittäisten sijoituspaikkojen liikevaihtoon, joihin sijoitetun raha-automaatin pelaaminen vähenisi. Edellä kuvatun mukaisesti esityksen vähentävä vaikutus asiamiespalkkioihin riippuu kuitenkin esimerkiksi siitä, miten tunnistautumismenettely toteutetaan, minkälaisia rajoituksia otetaan käyttöön ja minkälaisilla mahdollisilla pelillisillä etuuksilla tunnistautuneen pelaamisen yleistyminen voidaan edistää.

Maksettavien sijoituspaikkamaksujen vähentyminen heikentäisi Veikkaus Oy:n kumppaniyrityksiä edustavien järjestöjen mukaan yritysten liiketoiminnan kannattavuutta, pakottaisi henkilöstökulujen leikkaamiseen ja mahdollisesti jopa irtisanomisiin tai yrityksen toiminnan lopettamiseen. Lisäksi maksujen vähentyminen vaikuttaisi työllistymiseen ja alueellisten palveluiden saatavuuden heikentymiseen esimerkiksi asiamiespostin kaltaisten palveluiden osalta. Esityksellä on myös vaikutusta yrityksiin siltä osin, kuin siirtyminen pakolliseen tunnistautumiseen edellyttää pelaajien opastusta uudesta pelitavasta. Järjestöt ovat todenneet tämän aiheuttavan hallinnollista taakkaa yrityksille. Esityksen tavoitteena on kuitenkin raha-automaattipelaamisesta aiheutuvien haittojen ehkäisy ja vähentäminen, millä väistämättä on myös taloudellisia vaikutuksia. Yksinoikeusjärjestelmän ylläpitäminen ei voi perustua siitä saatavaan tuottoon.

Pakollisen tunnistautumisen käyttöönotto edellyttää Veikkaus Oy:ltä muun muassa useiden eri tieto- ja taustajärjestelmien muuttamista sekä myyntipäätteiden ja niiden tietoliikenneyhteyksien uudistamista. Veikkaus Oy on arvioinut, että sille aiheutuvat kustannukset näistä teknisistä sekä muista pakollisen tunnistautumisen pelaamisen aloittamisen edellyttämistä toimenpiteistä olisivat yhteensä enintään noin 70 miljoonaa euroa.

3.1.2 Muut arpajaiset

Tavara-arpajaisia, bingopeliä ja tavaravoittoautomaatteja sekä eräitä muita peliautomaatteja ja -laitteita koskevien ehdotetut muutokset voidaan toteuttaa nykyisen talousarvion ja -kehysten puitteissa.

Ehdotetut muutokset edellyttäisivät muutoksia poliisin Rabita-asiankäsittelyjärjestelmään. Muutostarpeiden laajuutta tai muutosten aiheuttamia kustannuksia ei ole mahdollista arvioida tarkkaan etukäteen ennen kuin tarvittava tarkempi määrittelytyö on tehty. Kustannusten voidaan alustavasti arvioida olevan enintään noin 10 000 euroa.

Muutoksilla olisi vaikutusta Poliisihallituksen ja poliisilaitosten käsiteltäväksi tulevien tehtävien määrään. Tarkkaa arviota ehdotettujen muutosten vaikutuksesta jatkossa haettavien lupien määrään ei ole mahdollista ennakolta tehdä. Pidemmän lupakauden voidaan arvioida kannustavan myös sellaisia tahoja hakemaan lupaa, jotka eivät ole aiemmin arpajaisia järjestäneet. Toisaalta lupahakemusten määrät ovat olleet vuosittain suhteellisen vakiintuneet. Jatkossa vuosittain haettavien lupien määrän arvioidaan olevan nykyistä vähäisempi olettaen, että uusia hakijoita ei tulisi merkittävässä määrin lisää. Lisäksi pienarpajaisten euromääräisen rajan nostamisen saattaa jossain määrin vähentää haettavien tavara-arpajaislupien määrää, sillä rahoitustarve olisi joissakin tilanteissa mahdollista toteuttaa järjestämällä pienarpajaiset lupaa edellyttävien tavara-arpajaisten sijaan. Pienarpajaisten määrästä ei ole mahdollista saada tietoa, koska ne eivät tule viranomaisten tietoon. Myönnettävien lupien määrän vähentyessä myös suoritteiden tuottamisesta saatavat tulot vähenisivät. Ottaen kuitenkin huomioon kyseisten lupien suhteellisen vähäisen määrän verrattuna poliisin lupahallintoon kokonaisuutena ei esityksellä arvioida olevan merkittäviä taloudellisia vaikutuksia Poliisihallitukseen tai poliisilaitoksiin.

Lupakausien pituutta ja pienarpajaisten euromääräistä rajaa koskevilla muutosehdotuksilla ei arvioida olevan merkittäviä vaikutuksia lupahakemusten käsittelystä perittäviin maksuihin, koska luvan myöntämisen edellytyksiin tai lupamenettelyyn itsessään ei esityksessä ehdoteta muutosta. Toisaalta ehdotetut säännökset edellyttävät vähäisiä tietojärjestelmämuutoksia, mitkä vaikuttavat maksujen määrää nostavasti. Maksujen periminen perustuu valtion maksuperustelakiin, jonka mukaan maksun pitää vastata sen tuottamisesta aiheutuvia keskimääräisiä kustannuksia täysimääräisesti. Suoritemaksujen suuruutta ei ole mahdollista arvioida tarkemmin tässä vaiheessa. Suoritemaksuja tarkasteltaisiin tavanomaiseen tapaan lain voimaantulon jälkeen vuosittain poliisin suoritteiden maksullisuudesta annettavan sisäministeriön asetuksen valmistelun yhteydessä.

Muutoksilla olisi myönteisiä taloudellisia vaikutuksia luvanhakijan kannalta niissä tilanteissa, joissa sama taho hakee toistuvasti lupaa arpajaisten järjestämiseen. Tällöin pidempien lupakausien myötä hakemuksesta perittävä maksu tulisi suoritettavaksi nykyistä harvemmin.

3.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Esityksellä ei olisi vaikutusta viranomaisten välisiin toimivaltasuhteisiin. Pakolliseen tunnistautumiseen liittyvät säännösmuutosehdotukset eivät myöskään merkittävästi vaikuttaisi viranomaisten menettelytapoihin tai tehtäviin. Poliisihallitus valvoisi edelleen, kuten nykyisin, Veikkaus Oy:n rahapeliin toimeenpanoa muun muassa ennakkollisesti yhteistyössä muiden viranomaisten ja Veikkaus Oy:n kanssa, reaaliaikaisen tietoteknisen valvonnan keinoin sekä jälkikäteisvalvonnan, kuten ratkaisusuositusmenettelyyn, avulla. Pelikasinon ulkopuolella sijaitsevat raha-automaatit, joita pelattaisiin ehdotetussa arpajaislain 14 c §:ssä tarkoitetulla tavalla tunnistauneena, tulisivat jatkossa rahanpesulain soveltamisalan piiriin. Muutoksesta seuraisi, että Poliisihallituksen olisi jatkossa laadittava rahanpesulain mukainen valvojakohdainen riskiarvio myös kyseisten automaattien osalta sekä sisällytettävä ne rahanpesulain mukaiseen valvontaansa. Tästä aiheutuisi Poliisihallitukselle työnlisäystä. Mahdollisia vaikutuksia voi seurata myös siinä tilanteessa, että tunnistauneessa pelaamisessa esiintyy virhetilanteita, joiden selvittäminen edellyttää toimia valvovalta viranomaiselta.

Tavara-arpajais-, bingo- ja tavaravoittoautomaattilupia sekä pienarpajaisia koskevilla muutosehdotuksilla olisi jonkin verran vaikutusta Poliisihallituksen ja poliisilaitoksen vuosittain käsiteltäväksi tulevien asioiden määrään. Edellä taloudellisten vaikutusten yhteydessä kuvatulla tavalla hakemuksia arvioidaan tulevan käsiteltäväksi nykyistä vähemmän, minkä johdosta myös myönnettävien lupien määrä olisi pienempi. Lupien määrä vaikuttaisi myös arpajaisista tehtävien tilitysten määrää vähentävästi. Tehtävien määrään vaikuttavat muutokset olisivat kuitenkin arvion mukaan suhteellisen vähäisiä. Esityksellä ei olisi tältä osin vaikutusta viranomaisten menettelytapoihin.

Esityksellä ei olisi vaikutusta viranomaisten henkilöstöön ottaen huomioon, että viranomaisille ei esitetä uusia tehtäviä eikä muiden arpajaisten osalta esitetä muutoksia luvan myöntämisen edellytyksiin tai tilitysmenettelyyn.

3.3 Yhteiskunnalliset vaikutukset

3.3.1 Rahapelit

Rahapelihaittoja ehkäisevänä ja vähentävänä toimenpiteenä pelaajien pakollinen tunnistautuminen raha-automaattipelaamisessa tehostaisi huomattavasti riskipelaamisen hallintaa silloin, kun siihen liitetään pelaamisen hallintaan liittyvät mekanismit. Se myös vähentäisi haittoja aiheuttavaa raha-automaattipelaamista ja alaikäispelaamista. Tunnistautuneena pelaaminen mahdollistaisi myös pelaajien pelikäyttäytymisen sekä pelikulutuksen seurannan. Pelaamisesta saatavia tietoja voitaisiin hyödyntää rahapelihaittojen viranomaisarvioinnissa sekä laajemmin rahapelihaittojen ehkäisy- ja vähentämistoiminnassa. Tutkimusnäyttöä pelaajien pakollisen tunnistautumisen vaikutuksista on vielä vähän, koska menetelmä ei ole käytössä laajasti eikä vastaavaa raha-automaattien hajasijoitusjärjestelmää löydy muualta. Alaikäispelaamisen osalta näyttö siitä, että varhaisnuoruudessa aloitettu säännöllinen rahapelaaminen on myöhemmän rahapeliongelman riskitekijä, on vahva.

Tunnistautuneeseen raha-automaattipelaamiseen liittyvistä rajoituksista, kuten esimerkiksi pakollisista enimmäistappiorajoista ja pelaajan itsensä asettamista tappiorajoista sekä muista vastuullista pelaamista tukevista elementeistä olisi tarkoitus säätää sisäministeriön asetuksella viimeistään tunnistautunutta rahapelaamista koskevan säännöksen voimaantulon yhteydessä. Jo ennen pakollista tunnistautumista koskevan säännöksen voimaantuloa asetuksella voitaisiin tarvittaessa antaa rajoituksia niiden raha-automaattien osalta, joita pelattaisiin tunnistautuneena ja joita Veikkaus Oy toisi pelattaviksi ennen säännöksen voimaantuloa. Sisäministeriö on antanut asetuksella vastaavanlaiset säännökset tunnistautunutta pelitilin kautta tapahtuvaa pelaamista koskien. Kyseisiä säännöksiä on sovellettu joulukuusta 2017 lukien ja niiden vaikutavuutta pelihaittojen ehkäisemiseen ja vähentämiseen seurataan tällä hetkellä sosiaali- ja terveysministeriössä. Samanlainen seuranta on tarkoitus käynnistää myös tunnistautuneeseen raha-automaattipelaamiseen kytkettävien rajoitusten vaikuttavuudesta. Seurannan perusteella voitaisiin arvioida tarvetta rajoitusten muuttamiselle tai lisäämiselle haittojen ehkäisyn tehostamiseksi.

Ennalta ehkäisevissä toimissa välittömiä vaikutuksia ei välttämättä ole lainkaan, mutta pitkällä aikavälillä terveyteen ja sosiaaliseen hyvinvointiin kohdistuvat vaikutukset voivat olla merkittäviä. Tutkimusten mukaan väestöstä 3,3 prosentilla on rahapeliongelma. Henkilömääräksi muutettuna osuus vastaa runsasta 124 000 henkilöä. Koska tutkimusten mukaan raha-automaattipelaaminen aiheuttaa Suomessa suurimman osan väestötason rahapeliongelmissa, tunnistautunut raha-automaattipelaaminen ja siihen liittyvät riskipelaamista vähentävät rajoitukset voisivat alentaa merkittävästi riski- ja ongelmapelaajien määrää sekä rahapelihaittoja kaiken kaikkiaan. Raha-automaatit ovat hajasijoitusjärjestelmän johdosta vahvasti esillä ih-

misten arkisissa ympäristöissä, kuten esimerkiksi ruokakaupoissa ja kioskeissa. Tämä suomalainen erityispiirre on vaikeuttanut rahapeliriippuvuuden kanssa kamppailevien ihmisten arjessa selviytymistä. Pakolliseen tunnistautumiseen kytkettävät pelaamisen hallintatyökalut toisivat näille pelaajille mahdollisuuden kontrolloida omaa pelikäyttäytymistään. Näin kyseisillä työkaluilla päästäisiin vaikuttamaan täsmällisesti ja vaikuttavasti erityisesti ongelmapelaajan arjen sujumiseen ja elämänlaatuun.

Rahapelaamisen taloudellisia ja yhteiskunnallisia vaikutuksia arvioitaessa kansainvälisesti on todettu yhdenvertaisuuden näkökulmasta, että rahapelaamisen hyödyt ja haitat kohdentuvat tyypillisesti eri väestöryhmille, jolloin rahapelaamisella saattaa olla eriarvoisuutta lisääviä vaikutuksia yhteiskunnassa. Rahapelaamisen kulutus jakaantuu Suomessa siten, että 5 prosenttia pelaajista tuottaa puolet rahapelituotosta. Merkittävä osa rahapelikulutuksesta tulee pelaajilta, joiden sosioekonominen asema on heikko. Suomalaisessa järjestelmässä verotuloina yhteiskunnalle palautuvan pelikatteen ohella pelitoiminnasta jäävä voitto palautuu laajalle joukolle väestöryhmiä ja kohteita. Avustustenjaosta päättävät maa- ja metsätalousministeriö, opetus- ja kulttuuriministeriö sekä sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö. Tarkkaa tietoa avustustenjaon haittakuormaa tasaavasta vaikutuksesta tai siitä, miten hyödyt ja haitat jakaantuvat kokonaisuutena eri väestöryhmien kesken, ei ole.

Edellä nykytilan arviointia koskevassa osiossa tarkasteltujen väestötutkimusten mukaan rahapeliongelma on 1,8 prosenttiyksikköä korkeampi miehillä kuin naisilla. Vuosien 2011 ja 2015 välillä miesten rahapeliongelmat ovat pysytelleet noin 4 prosentin tasolla, mutta naisten rahapeliongelmat ovat lisääntyneet 1,1 prosentista 2,4 prosenttiin. Samana ajanjaksona myös naisten riskitason pelaaminen on lisääntynyt. Raha-automaattipelaaminen on miehillä naisia yleisempää. Hajasijoitettujen raha-automaattien pelaaminen on merkittävin yksittäinen pelaamisen tapa peliongelman taustalla. Raha-automaattipelaaminen on naisilla miehiä keskeisemmässä roolissa osana peliongelmaa. Esitys saattaa siten vähentää suhteellisesti jonkin verran enemmän naisten ongelmapelaamista ja riskitason pelaamista.

Rahapelituoton vähenemisen johdosta esityksellä on Veikkaus Oy:n tuotosta avustuksia saavien järjestöjen mukaan vaikutusta yleishyödyllisten yhteisöjen toimintaan ja niiden tarjoamien palvelujen heikentymisen johdosta vaikutuksia myös toiminnalla tavoitettavien ihmisten asemaan.

Pelikasinon ulkopuolella sijaitsevat raha-automaatit, joita pelattaisiin ehdotetussa arpajaislain 14 c §:ssä tarkoitetulla tavalla tunnistauneena, tulisivat jatkossa rahanpesulain soveltamisalan piiriin. Rahanpesulain soveltamisala laajenisi siten rahapelien osalta merkittävästi, millä on riskosten estämistä tehostavaa vaikutusta.

3.3.2 Muut arpajaiset

Tavara-arpajaisia, bingopeliä ja tavaravoittoautomaatteja sekä eräitä muita peliautomaatteja ja -laitteita koskevien ehdotettujen muutosten myötä lupamenettely keventyisi luvanhakijan ja -saajan näkökulmasta, koska pidemmän lupakauden myötä lupaa tarvitsisi hakea ja tilitys tehdä nykyistä harvemmin. Lisäksi ilman lupaa järjestettävien pienarpajaisten euromäärän nostaminen mahdollistaisi pienarpajaisten käyttämisen nykyistä laajemmin varainhankintakeinona. Hallitusohjelman mukaisesti muutoksilla helpotettaisiin vapaaehtoistoimintaa hallinnollista taakkaa keventämällä. Näin ollen esitys voi myös vaikuttaa siihen, että nykyistä useammat tahot järjestäisivät jatkossa arpajaisia. Toteutuessaan esitys edistäisi yleishyödyllisten yhteisöjen varainhankintamahdollisuuksia.

Pidempi lupakausi tarkoittaisi käytännössä esimerkiksi tavara-arpajaisiin osallistuvien näkökulmasta sitä, että osallistujat joutuisivat odottamaan nykyistä pidempään tiedonsaantia voittajista ja toisaalta voittajat vastaavasti joutuisivat odottamaan voittoja pidempään, jos kyseessä olisi arpajaiset, joissa arvonta suoritetaan vasta arpojen myynnin jälkeen. Muutoksella ei kuitenkaan arvioida tältä osin olevan merkittävää vaikutusta arpajaisiin osallistuvien henkilöiden asemaan.

Esityksellä ei toteutuessaan arvioida olevan merkittäviä rikostorjunnallisia vaikutuksia. Arpajaistoimintaan liittyvien rikosten ja rikkomusten määrä on ollut viime vuosina vähäinen. Poliisille ilmoitettiin arpajaisrikoksia ja -rikkomuksia vuonna 2012 yhteensä kaksi, vuonna 2013 yksi, vuonna 2014 yhteensä neljä, vuonna 2015 yksi ja vuonna 2016 yksi. Vuonna 2017 arpajaisrikoksia tai -rikkomuksia ei ilmoitettu poliisille yhtään. Vuoden 2018 tammi- ja syyskuun välisenä aikana poliisille on ilmoitettu kaksi arpajaisrikosta. Osa poliisin tietoon tulleista arpajaisrikoksista ja -rikkomuksista voi liittyä myös rahapelitoimintaan. Arpajaistoiminta olisi edelleen pääosin luvanvaraista, jolloin viranomaisien tietoon tulisi muun muassa arpajaisia järjestävä tahot. Arpajaisista tehtäisiin myös pääsääntöisesti tilitys viranomaiselle. Viranomaisvalvonnan ulkopuolelle jääviin pienarpajaisiin ei arvioida liittyvän merkittävää rikostorjunnallista riskiä ottaen muun muassa huomioon, että näiden arpajaisten pienimuotoisuudesta johtuen tuotot olisivat jatkossakin suhteellisen vähäiset ja arpojen myynnin ja voittojen jaon tapahtuessa samassa tilaisuudessa voisivat arpajaisiin osallistuvat valvoa arpajaisten järjestämisen asianmukaisuutta.

4 Asian valmistelu

4.1 Valmisteluvaiheet ja -aineisto

Rahapeliyhteisöjen yhdistämistä koskeneessa sisäministeriön asettamassa hankkeessa (SM051:00/2015, HE 132/2016 vp) valmisteltiin ne lakimuutosehdotukset, jotka olivat välttämättömiä yhdistämisen toteuttamiseksi. Hankkeen yhteydessä nousi esille myös muita rahapeliin toimeenpanoon ja rahapeliuottojen jakomenettelyyn liittyviä kysymyksiä, joiden osalta mahdollisia muutostarpeita ei ollut hankkeen puitteissa mahdollista selvittää.

Lakimuutosehdotuksiin antamassaan mietinnössä (HaVM 25/2016 vp) eduskunnan hallintovaliokunta piti tärkeänä, että rahapelilainsäädännön jatkovalmisteluun ryhdytään mahdollisimman ripeästi ja että siinä tulee muun muassa konkretisoida rahapelipolitiikkamme keskeistä tavoitetta, pelihaittojen ehkäisyä, ja haittojen ehkäisyyn liittyviä toimenpiteitä. Edelleen valiokunta piti tärkeänä, että arpajaislainsäädännön uudistamisen seuraavassa vaiheessa tehostetaan rahapeliin toimeenpanon valvontaa. Samalla hallintovaliokunta kuitenkin totesi, että sille lausunnon antaneiden valiokuntien ja valiokunnassa kuultujen asiantuntijoiden näkemykset jatkovalmistelun keskeisistä lähtökohdista ja tavoitteista poikkeavat toisistaan osin merkittävästikin. Valiokunta piti tärkeänä, että muutostarpeita ja niiden toteuttamismahdollisuuksia mukaan lukien erilaisten näkemysten mahdollinen ainakin osittainen yhteensovittaminen arvioidaan huolella. Hallintovaliokunta totesi, että jatkovalmistelussa tulee joka tapauksessa ottaa huomioon sen mietinnöstä ilmenevät seikat, jotka koskevat rahapelihaittojen torjuntaa ja viranomaisvalvonnan vahvistamista entistä enemmän.

Sosiaali- ja terveysministeriö on julkaissut marraskuussa 2017 selvityksen sääntelyyn perustuvista rahapelihaittojen ehkäisytoimista ja niiden soveltuvuudesta Suomen rahapelijärjestelmään (Sosiaali- ja terveysministeriön raportteja ja muistioita 2017:43). Selvitystyön toteutti ministeriön toimeksiannosta Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen rahapeli- ja päihdeasiantuntijoista muodostettu työryhmä. Työryhmä esitti tutkimusnäytön ja asiantuntijatiedon pohjalta kuutta vaikuttavaksi katsomaansa sääntelytoimenpidettä rahapelihaittojen ehkäisemiseksi

Suomessa: rahapelejä tarjoavien toimipisteiden maantieteellisen keskittymisen ja sijaintipaikkojen rajoittaminen, pelipisteiden määrän rajoittaminen (erityisesti rahapeliautomaattien osalta), pelaamisen rajoittaminen anniskelupaikoissa, pakollinen pelaajan tunnistautuminen, pakolliset pelaajan itse asettamat rajat pelikulutukselle sekä pelaajan itselleen hakema pelikielto.

Pääministeri Juha Sipilän hallitus on 8 päivänä toukokuuta 2018 talouspoliittisen ministerivaliokunnan kokouksessa puoltanut sisäministerin esitystä arpajaislain uudistamisesta siten, että pelaajan pakollinen tunnistautuminen laajennetaan sähköisesti välitettävästä rahapelaamisesta raha-automaattipelaamiseen ensisijaisesti hajasijoitetuissa raha-automaateissa mahdollisimman pian 1 päivänä tammikuuta 2021 jälkeen ja viimeistään 1 päivänä tammikuuta 2023. Talouspoliittisessa ministerivaliokunnassa päätettiin, että pakollisen tunnistautumisen käyttöönoton aikaistuksesta laaditaan valmistelun edetessä tarkemmat vaikutusarviot, joiden valmistuttua voidaan uudelleen arvioida tarkempi aikataulu. Hallitus päätti huhtikuussa 2018 kehysriihessä, että hallituksen kärkihanke säädösten sujuvoittamiseksi ja arjen helpottamiseksi jatkuu ja että tavara-arpajaisiin, arvauskilpailuihin, bingopeliin ja tavaravoittoautomaatteihin liittyvää sääntelyä uudistetaan ja lupa- ja ilmoitusmenettelyjä kevennetään esimerkiksi lupakausia pidentämällä. Hallitus on toukokuussa 2018 vahvistanut tämän linjauksen ja aikataulun, jonka mukaan sääntelyn yksinkertaistaminen ja keventäminen toteutetaan samassa yhteydessä pakollista tunnistautumista koskevien säännösmuutosehdotusten kanssa, jotka pyritään tekemään syksyn 2018 kuluessa.

Sisäministeriö asetti 22 päivänä toukokuuta 2018 arpajaislain uudistamista koskevan lainsäädäntö- ja esiselvityshankkeen (SM014:00/2018), jonka tehtävänä oli hallituksen linjauksen mukaisesti valmistella arpajaislakia tai sen nojalla annettavia asetuksia koskevat säännösmuutosehdotukset, jotka liittyvät pelaajan pakollisen tunnistautumisen käyttöön ottamiseen raha-automaattipelaamisessa sekä tavara-arpajaisia, arvauskilpailuja, bingopeliä ja tavaravoittoautomaatteja koskeviin lupiin.

Hallituksen esitys on valmistelu sisäministeriön hankkeessa ilman erillisen työryhmän asettamista hankkeen kiireellisestä aikataulusta johtuen. Hallituksen esitys perustuu hallituksen huhtikuussa 2018 kehysriihessä ja toukokuussa 2018 talouspoliittisen ministerivaliokunnan kokouksessa tekemiin päätöksiin arpajaislain uudistamisesta. Sisäministeriö on ennen lausuntokierrosta kuullut asiantuntijoina sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön, Poliisihallituksen, Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitoksen ja Veikkaus Oy:n edustajia.

Sisäministeriön hankkeen tehtävänä oli lisäksi tehdä esiselvitys teknisistä keinoista ja niiden toteuttamiseen vaadittavista säädösmuutoksista, joilla estetään muun kuin rahapelejä yksinoikeudella toimeenpanevan Veikkaus Oy:n sähköisesti välitettävien rahapelien pelaaminen Manner-Suomen alueella. Lisäksi tehtävänä oli selvittää hallituksen linjauksen mukaisesti lainsäädännön kehittämistarpeita pelaajan itsensä asettamien pelikieltomahdollisuuksien laajentamiseksi, erilaisten maksutapojen mahdollistamiseksi, voittojen lunastusaikojen lyhentämiseksi sekä Veikkaus Oy:n kanavointikyvyn vahvistamiseksi. Esiselvitys on parhaillaan käynnissä sisäministeriössä ja sen määräaika päättyy 31 päivänä maaliskuuta 2019.

Arpajaislakia koskeva ehdotus on ilmoitettu 25 päivänä lokakuuta 2018 Euroopan komissiolle teknisenä määräyksenä teknisiä määräyksiä ja tietoyhteiskunnan palveluja koskevia määräyksiä koskevien tietojen toimittamisesta noudatettavasta menettelystä annetun direktiivin (EU) 2015/1535 mukaisesti. Direktiivin tarkoittama kolmen kuukauden odotusaika päättyy 26 päivänä tammikuuta 2018, jota ennen ehdotusta ei voida hyväksyä. Ehdotuksen hyväksymistä on lykättävä edelleen kuukaudella, jos komissio tai toinen jäsenvaltio esittää kolmen kuukauden odotusajan kuluessa yksityiskohtaisen lausunnon, jonka mukaan suunniteltu toimenpide sisältää seikkoja, jotka voivat luoda esteitä palveluiden vapaalle liikkuvuudelle sisämarkkinoilla.

4.2 Lausunnot ja niiden huomioon ottaminen

Luonnos hallituksen esitykseksi oli lausuntokierroksella 21 päivästä kesäkuuta 10 päivään elokuuta 2018. Lausuntopyyntö on julkaistu sisäministeriön verkkosivuilla ja valtioneuvoston Hankeikkunassa.

Lausuntoa pyydettiin valtioneuvoston kanslialta, ulkoministeriöltä, oikeusministeriöltä, valtiovarainministeriöltä, opetus- ja kulttuuriministeriöltä, maa- ja metsätalousministeriöltä, työ- ja elinkeinoministeriöltä, sosiaali- ja terveysministeriöltä, Finanssivalvonnalta, Kilpailu- ja kuluttajavirastolta, lainsäädännön arviointineuvostolta, Poliisihallitukselta, rahapelien toimeenpanosta aiheutuvien haittariskien ja haittojen arviointiryhmältä, Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskukselta, Terveystieteiden tutkimuskeskukselta, 45 All Stars Oulu ry:ltä, A-klinikkasäätiöltä, Amnesty International Suomen osasto ry:ltä, Automaattivuokraajat ry:ltä, Ehkäisevä päihdetyö EHYT ry:ltä, Hengitysliitto ry:ltä, Kansalaisareena ry:ltä, Kansalaisyhteiskuntapolitiikan neuvottelukunta KANE:lta, Kemin Urheilu- ja järjestötoiminnan Tuki ry:ltä, Keski-Pohjanmaan Urheilun Tukijat ry:ltä, Kestilän Kisa-Veikot ry:ltä, Kuoreveden Nuorisoseura NYSÄ ry:ltä, Lastenklonikoiden Kummit ry:ltä, Mannerheimin Lastensuojeluliitto ry:ltä, Nenäpäivä-säätiöltä, Parpa Oy:ltä, Pelastakaa Lapset ry:ltä, Peliklinikalta, Peluurilta, Pornaisten Nuorisoseura ry:ltä, Päivittäistavarakauppa ry:ltä, Oy Randomex Ab:ltä, Rovaniemen Palloseura ry:ltä, SBH-Yhtiöt Oy:ltä, Seinäjoen Maila-Jussit ry:ltä, Sininauhaliitolta, SOS-Lapsikylältä, Sosped säätiöltä, SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry:ltä, Suomen Arpa ja Bingo ry:ltä, Suomen Diabetesliitto ry:ltä, Suomen Hippos ry:ltä, Suomen Lions-liitto ry:ltä, Suomen luonnonsuojeluliitto ry:ltä, Suomen Nuorisoyhteistyö - Allianssi ry:ltä, Suomen Olympiakomitealta, Suomen Palloliitto ry:ltä, Suomen Punaiselta Ristiltä, Suomen Reumaliitto ry:ltä, Suomen Sydänliitto ry:ltä, Suomen Unicef ry:ltä, Syöpäsäätiöltä, Takuusäätiöltä, Tavara-arpa ry:ltä, Turun Weikot ry:ltä, Urheilun Unelma-arpa Oy:ltä, Veikkauksen edunvälttäjien verkostolta, Veikkaus Oy:ltä ja Viihde Sport ry:ltä.

Lausuntoja annettiin yhteensä 59, joista 35 saatiin lausuntopyyntöön vastaanottaneilta ja 24 muilta. Lausunnot ja niistä laadittu yhteenveto on julkaistu valtioneuvoston Hankeikkunassa.

Hallituksen esityksen tavoitetta rahapelihaittojen ehkäisemisen ja vähentämisen tehostamisesta pidettiin annetuissa lausunnoissa tärkeänä ja kannatettavana. Ehdotetun pakollisen tunnistautumisen osalta useassa launnossa katsottiin, ettei se yksistään ole riittävä toimenpide haittojen ehkäisyn ja vähentämisen tehostamiseksi. Pakollisen tunnistautumisen tulisi usean lausunnonantajan mukaan kattaa myös Veikkaus Oy:n pelisaleihin sijoitetut raha-automaatit tai vaihtoehtoisesti esityksessä tulisi vahvemmin olla esillä lähtökohta tunnistautumisen laajentumisesta myöhemmin myös pelisaliautomaatteihin. Toisaalta joissakin lausunnoissa todettiin tarkoituksenmukaiseksi rajata pelisaleihin sijoitetut raha-automaatit pakollisen tunnistautumisen ulkopuolelle. Lisäksi eräässä launnossa esitettiin, että pakollinen tunnistautuminen otettaisiin vaiheittain käyttöön hajasijoitetuissa raha-automaateissa. Muutamassa launnossa ei kannatettu tai vastustettiin esitettyä pakollista tunnistautumista. Muutamassa launnossa puolestaan esitettiin, että satunnaisen rahapelaamisen helpottamiseksi säädettäisiin euromääräisestä rajasta, jonka alittava pelaaminen ei edellyttäisi tunnistautumista. Ehdotetun vuoteen 2021 ulottuvan siirtymäajan todettiin joissakin lausunnoissa olevan liian pitkä, kun taas useassa muussa launnossa katsottiin olevan tarpeellista pidentää siirtymäaikaa vuoteen 2022 tai 2023. Esitystä on muutettu siten, että hajasijoitettuja raha-automaatteja koskeva pakollista tunnistautumista koskeva säännös tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2022. Esitykseen ei ole tältä osin tehty muita muutoksia.

Ehdotettuun pakollista tunnistautumista koskevaan 14 c §:ään liittyen esitettiin myös lakitekniisiä huomioita. Eräät lausunnonantajat huomauttivat myös tarpeesta selkeyttää esityksessä

käytettyä terminologiaa raha-automaatin ja erityisautomaatin osalta sekä tarkastella esitetyn sääntelyn suhdetta rahanpesulainsäädäntöön. Esitystä on tältä osin muutettu siten, että erityisautomaattia koskevasta määritelmästä ehdotetaan luovuttavan lainsäädännön selkeyttämiseksi. Myös esityksen perusteluja on selkeytetty tältä osin. Lisäksi esitykseen on lisätty lakiehdotus rahanpesulain soveltamisalan rajauksia koskevan 1 luvun 3 §:n muuttamisesta, jonka mukaan lakia sovellettaisiin myös pelikasinon ulkopuolella, jos raha-automaattipelaaminen tapahtuu arpajaislaissa tarkoitetulla tavalla tunnistautuneena.

Joissakin lausunnoissa katsottiin, että raha-automaattipelaamista koskevista rajoituksista tulisi säätää valtioneuvoston asetuksella sisäministeriön asetuksen sijaan. Eräessä lausunnossa esitettiin myös tarkasteltavaksi, tulisiko joistakin rajoituksista säätää lain tasolla. Lisäksi eräessä lausunnossa huomautettiin tarpeesta perustella laajemmin ehdotetun tunnistautumismenettelyä koskevan asetuksenantovaltuussäännöksen merkitys ja tarpeellisuus. Kyseistä asetuksenantovaltuussäännöstä on täsmennetty lausuntokierroksen jälkeen. Esitykseen ei ole tehty muutoksia rajoituksia koskevan asetuksenantovallan osalta, koska kyse on voimassa olevasta valtuussäännöksestä. Asetuksenantovallan siirto valtioneuvostolle sisäministeriön sijaan ei myöskään ole yhdenmukaista arpajaislakiin sisältyvien asetuksenantovaltuussäännösten systematiikan kanssa, jonka mukaan valtioneuvoston asetuksella annetaan rahapelien jakelua ja muuta toimeenpanoa koskevat säännökset ja sisäministeriön asetuksella annetaan erityisesti rahapelihaittojen ehkäisemiseksi tarpeelliset säännökset. Raha-automaattipelaamista koskevia rajoituksia koskeva sisäministeriön asetus on tarkoitus valmistella yhteistyössä Poliisihallituksen, sosiaali- ja terveysministeriön rahapelihaitta-asiantuntijoiden, Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen, rahapelihaittojen ehkäisytyössä toimivien järjestöjen sekä Veikkaus Oy:n kanssa.

Useammassa lausunnossa otettiin kantaa kannustimiin, joilla edistettäisiin tunnistautunutta pelaamista. Moni lausunnonantaja totesi, että erilaisten kannustimien käyttö tulisi mahdollistaa. Toisaalta taas katsottiin esimerkiksi, että pelillisiä etuuksia voisi antaa vasta, jos tarjolla on myös pelaamisen hallintaan liittyviä toiminnallisuuksia ja että etuuksien tulee olla oikeasuhtaisia ja niitä on arvioitava viranomaisyhteistyössä ja niistä on tarvittaessa säädettävä. Hallituksen esitykseen ei ole tehty tältä osin muutoksia. Talouspoliittisen ministerivaliokunnan toukokuussa 2018 tekemän linjauksen mukaan Veikkaus Oy:n etuasiakasohjelman puitteissa voidaan palkita ja siten kannustaa tunnistautumiseen siirtymistä jo ennen pakollista tunnistautumista koskevan säännöksen voimaantuloa kuitenkin siten, että nämä toimenpiteet ovat sopusoinnussa yksinoikeusjärjestelmän tavoitteiden kanssa.

Lausunnoissa tuotiin myös esille muita rahapelitoimintaan liittyviä sääntelymuutostarpeita. Muutama lausunnonantaja esitti, että esitykseen sisällytettäisiin myös valvottavien pelijärjestelmien sijaintia koskevat säännökset. Yksi lausunnonantaja esitti, että pelirajoituskokonaisuutta koskevasta ulkopuolisesta arvioinnista säädettäisiin arpajaislaissa samoin kuin rahapelien jälleenmyyjien omavalvonnasta. Edellä mainittujen lausuntojen perusteella ei ole tehty muutoksia esitykseen, koska esille nostetut asiakokonaisuudet edellyttäisivät erillistä selvitystä. Pelijärjestelmien sijaintia koskevasta sääntelystä on tarkoitus tehdä esiselvitys osana sisäministeriön asettamaa selvityshanketta. Lisäksi yhden lausunnonantajan mukaan esityksen perusteluja tulisi täydentää myös selostuksella henkilötietojen suojasta. Perusteluja on täydennetty tältä osin.

Useassa lausunnossa todettiin, että esityksen vaikutusarviointi on puutteellinen esimerkiksi esitettyjen toimenpiteiden vaikutuksista haittojen ehkäisemiseen ja vähentämiseen sekä vaikutuksista järjestöjen asemaan, rahoitukseen ja edunsaajien toiminnallaan tavoittamien ihmisten asemaan. Lisäksi useissa lausunnoissa esitettiin kritiikkiä esityksen negatiivista vaikutuksista Veikkaus Oy:n kumppaniyritysten osalta sekä niitä koskevan vaikutusarvioinnin puuttumisesta. Useiden lausuntojen mukaan esitysluonnoksessa vähätellään uudistuksesta aiheutuvia hai-

tallisia vaikutuksia, jotka ovat yhteiskunnallisesti ja taloudellisesti hyvinkin merkittäviä. Esityksen vaikutuksista Veikkaus Oy:n rahapeliuuttoon tulisi joidenkin lausunnonantajien näkemyksen mukaan hankkia objektiivinen arvio tai täydentää esitystä sisäministeriön omalla arviolla. Useat lausunnonantajat pitivät tärkeänä, että mahdollisesti väheneviä rahapeliuottoja kompensoitaisiin esimerkiksi laskemalla arpajaisveroprosenttia, luopumalla arpajaisverosta kokonaan tai lisäämällä yleishyödyllisille yhteisöille verotulopohjaista budjettirahoitusta. Useassa lausunnossa tuotiin myös esille näkemys, jonka mukaan esitysluonnos on ristiriidassa pääministeri Juha Sipilän hallituksen politiikan kanssa, jossa on korostettu muun muassa norminpurkua, joidenkin säänneltyjen toimintojen vapauttamista sekä yrittäjämynönteisyyttä. Esityksen vaikutusarviointia on täydennetty annettujen lausuntojen johdosta. Esitykseen ei ole tehty arpajaisveroon liittyviä muutoksia, koska yksinoikeusjärjestelmän ylläpitämisen peruste ei ole siitä saatava taloudellinen etu.

Useissa lausunnoissa nostettiin esille tarve jatkaa arpajaislain uudistamisen valmistelua tämän hankkeen jälkeen. Muutamat lausunnonantajat totesivat, ettei esityksessä ole otettu huomioon eri asiantuntijoiden aiemmissa yhteyksissä esille tuomia muutostarpeita. Monissa lausunnoissa katsottiin, että tulisi laatia kansallinen rahapelioliittinen ohjelma tai valtioneuvoston periaatepäätöksen tasoinen kokonaisstrategia ja siihen liittyvä toimintaohjelma. Rahapelaamisesta aiheutuvien haittojen ehkäisemiseksi ja vähentämiseksi tulisi joidenkin lausunnonantajien mukaan tarkastella muun muassa raha-automaattien saatavuuden ja jakelun sääntelyä, haittariskien arvioinnista säättämistä sekä Veikkaus Oy:lle kertyvien pelaamista koskevien tietojen hyödyntämistä pelihaittojen ehkäisy- ja vähentämistyössä. Lisäksi muutamissa lausunnoissa esitettiin, että jatkossa tulisi käsitellä myös rahapelihaittoja ehkäisevän ja vähentävän työn rakennetta ja pysyvää resursointia. Näiltä osin esitykseen ei ole tehty muutoksia, koska asiakokonaisuudet edellyttäisivät erillistä selvitystä.

Joissakin lausunnoissa huomautettiin tarpeesta pyrkiä tehokkaammin estämään ulkomaisten rahapeliyhtiöiden rahapelien tarjonta ja markkinointi ulkomaisen rahapelitarjonnan aiheuttaessa haittoja yhteiskunnassa. Myös Veikkaus Oy:n markkinointia koskevien säännösten uudistamistarpeisiin kiinnitettiin huomiota, esimerkiksi tarve tarkastella rahapelien jaottelun uudistamista sallitun markkinoinnin näkökulmasta, sallittua tuoteinformaatiota koskevaa sääntelyä sekä mainonnan ja markkinoinnin rajoittamista. Sisäministeriön asettamassa hankkeessa on tarkoitus tehdä esiselvitys teknisistä keinoista ja niiden toteuttamiseen vaadittavista säädösmuutoksista, joilla estetään muun kuin Veikkaus Oy:n sähköisesti välitettävien rahapelien pelaaminen Manner-Suomen alueella. Markkinointia koskeva lausuntopalaute ei liity välittömästi esitykseen sisältyviin säännöksiin ja esityksen tavoitteisiin, joten niiden johdosta esitykseen ei ole tehty muutoksia.

Lisäksi monissa lausunnoissa todettiin tarpeelliseksi käynnistää monipuolinen ja laaja keskustelu kansalaisjärjestöjen rahoitusjärjestelmän tulevaisuudesta. Joissakin lausunnoissa pidettiin myös tärkeänä, että avustusjärjestelmien yhdenmukaistamistyö käynnistetään viipymättä. Yhden lausunnon mukaan arpajaislainsäädäntö tulisi ottaa kokonaisvaltaisen kriittisen tarkastelun kohteeksi ja arvioida muun muassa sitä, kuinka hyvin rahapelimonopoli on legitimoitavissa. Lausunnot eivät liity välittömästi esitykseen sisältyviin säännöksiin ja esityksen tavoitteisiin, joten niiden johdosta esitykseen ei ole tehty muutoksia. Talouspoliittisen ministerivaliokunnan toukokuussa 2018 tekemän linjauksen mukaan kansalaisjärjestöjen avustuskäytäntöjen sujuvoittamiseen liittyvän selvitystyön aloittamisesta päätetään oikeusministeriön ja tuotonjakoministeriöiden kesken nykyisen hallituskauden aikana.

Muiden arpajaisten osalta hallituksen esityksen tavoitetta lupamenettelyn ja hallinnollisen taakan keventämisestä pidettiin kannatettavana. Muutosehdotuksiin suhtauduttiin lausunnoissa pääosin hyvin myönteisesti. Muutamissa lausunnoissa todettiin, että esitetyt muutokset eivät

kuitenkaan ole riittäviä lupamenettelyn keventämiseksi ja että lain uudistamista tulisi tältäkin osin jatkaa. Muutama lausunnonantaja esitti, että pienarpajaisten sallittu arpojen yhteenlaskettu enimmäismyyntihintaraja nostettaisiin 5 000 euroon. Myös tavaravoittoautomaatista saatavan voiton enimmäisarvoa esitettiin nostettavaksi ja pidettäväksi samalla tasolla kuin hajasi-joitetussa raha-automaatissa. Toisaalta tuotiin esille, että myös muiden arpajaisten kuin rahapeli- osalta tulisi säännellä esimerkiksi lisäarvontoja ja näiden arpajaisten markkinointia. Esitykseen ei ole tältä osin tehty muutoksia lausuntopalautteessa esitettyjen muutostarpeiden johdosta, koska niiden toteuttaminen edellyttäisi erillistä selvitystä ja sen yhteydessä tehtävää vaikutusarviota.

Lisäksi yhdessä lausunnossa esitettiin tavaravoittoautomaatteja ja arpajaislain 56 §:ssä tarkoitettuja automaatteja ja laitteita koskevan nykyisen sääntelyn purkamista ja toiminnan vapauttamista elinkeinotoiminnan piiriin säädeltyinä, valvottuna ja vastuullisena. Lisäksi muutama lausunnonantaja esitti, että bingopelin osalta nykyinen epäselvä tilanne bingopelin järjestämisestä tulisi selvittää ja että bingopeli rajattaisiin selkeästi tavara-arpajaisiksi. Eräissä lausunnoissa esitettiin lisäksi esityksestä poikkeavia näkemyksiä taloudellisten vaikutusten arvioinnista sekä pienarpajaisia koskevan muutosehdotuksen vaikutuksista myönnettävien lupien määrään. Esitykseen ei ole tältä osin tehty muutoksia asian edellyttäessä erillistä selvitystä.

Lausunnoissa kiinnitettiin huomiota myös esitysluonnoksen valmisteluun. Monissa lausunnoissa katsottiin, ettei esityksen valmistelussa ole noudatettu hyvän lainvalmistelun periaatteita ja kritisoitiin esimerkiksi esitysluonnoksen lyhyttä valmisteluaikaa ja sitä, ettei esitysluonnosta ole valmisteltu laajapohjaisesti erityisesti rahapelihaitta-asiantuntijoita ja Veikkaus Oy:n tuotosta avustuksia saavien edustajia osallistaen. Myös lausuntokierroksen ajoittumista kesäaikaan ja lausuntopyyntöön valittua jakelua kritisoitiin usean lausunnonantajan toimesta samoin kuin sitä, ettei lausuntoja pyydettyä ole hyödynnetty sähköistä lausuntopalvelua. Useassa lausunnossa esitettiin, että tunnistautumista raha-automaattipelaamisessa koskeva säännös palautettaisiin valmisteluun ja että uusi esitys valmisteltaisiin laajassa yhteistyössä niin keskeisten viranomaisten, haitta-asiantuntijoiden kuin edunsaajienkin kanssa.

Ehdotettu rahanpesulain muutos ei koskisi Ahvenanmaan maakuntaa. Lakiehdotusluonnos on kuitenkin lähetetty tiedoksi Ahvenanmaan maakunnan hallitukselle 4 päivänä lokakuuta 2018.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Lakiehdotusten perustelut

1.1 Arpajaislaki

3 §. *Rahapeliin ja niiden toimeenpanomuotojen määritelmät.* Arpajaislain 3 §:n 2 momentin 5 kohdan mukainen erityisautomaatin määritelmä ehdotetaan kumottavaksi lainsäädännön selkeyttämiseksi. Momentin kohtien numerointia ei muutettaisi määritelmän kumoamisen johdosta. Erityisautomaattia koskevan määritelmän säilyttäminen olisi johtanut pakollisen tunnistautumisen myötä siihen, että raha-automaatti olisi muuttunut käsitteellisesti erityisautomaatiksi, koska erityisautomaatilla tarkoitetaan peliautomaattia tai -laitetta, jolla pelataan tunnistettuna ja jota pelaamalla voi voittaa rahaa. Säännökset erityisautomaatista lisättiin arpajaislakiin vuoden 2017 uudistuksen yhteydessä. Hallituksen esityksen (HE 132/2016 vp) perustelujen mukaan kyse on uudentyypeisistä automaateista, joihin voi liittyä erilaisia maksamis- ja voitonmaksujärjestelyjä verrattuna perinteisiin käteisellä toimiviin raha-automaatteihin. Erityisautomaatilla pelataan aina tunnistautuneena. Veikkaus Oy ei ole toistaiseksi tuonut pelattaviksi erityisautomaatteja.

Erityisautomaattia koskevan määritelmän säilyttäminen arpajaislaissa olisi johtanut terminologiseen epäselvyyteen. Raha-automaatti on yleiskielessäkin vakiintunut tarkoittamaan laitetta, jolla voi pelata rahapeliä, jossa pelaaja suorittaa ennalta määritellyn pelimaksun ja välittömästi maksun jälkeen käynnistää itse arvonnat.

Säännös ehdotetaan tulevaksi voimaan samanaikaisesti pakollista tunnistautumista koskevan ehdotetun 14 c §:n kanssa 1 päivänä tammikuuta 2022. Erityisautomaattia koskevan määritelmän kumoamisen johdosta arpajaislakiin tehtäisiin myös muut tarpeelliset tekniset muutokset.

4 §. *Muut määritelmät.* Pykälän 5 kohtaan ehdotetaan tehtäväksi tekninen muutos erityisautomaattia koskevan määritelmän kumoamisen johdosta siten, että pelikasinon määritelmästä poistettaisiin maininta erityisautomaattien käytettävänä pitämisestä. Pykälään ei tehtäisi muita muutoksia. Säännös ehdotetaan tulevaksi voimaan samanaikaisesti pakollista tunnistautumista koskevan säännöksen kanssa.

13 c §. *Rahapeliin toimeenpano.* Pykälän 2 momentin 2 kohtaan ja 4 momenttiin ehdotetaan tehtäväksi tekninen muutos erityisautomaattia koskevan määritelmän kumoamisen johdosta siten, että säännöksistä poistettaisiin maininta erityisautomaateista. Pykälään ei tehtäisi muita muutoksia. Säännös ehdotetaan tulevaksi voimaan samanaikaisesti pakollista tunnistautumista koskevan säännöksen kanssa.

14 §. *Pelitili ja sähköisesti välitettävät rahapelit.* Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että siinä säädettäisiin pelitilin avaamisesta sähköisesti välitettävien rahapeliin lisäksi myös pelipisteisiin sijoitettujen raha-automaattien pelaamista varten. Pykälän otsikkoa muutettaisiin vastaamaan pykälän ehdotettua uutta sisältöä.

Pelitilillä tarkoitetaan arpajaislain 4 §:n 4 kohdan mukaan Veikkaus Oy:n rahapelejä varten pitämää pelaajan tiliä, jolle kirjataan pelitapahtumat sekä rahansiirrot pelaajan ja rahapeliyhtiön välillä. Pykälän 1 momentin mukaan pelaajalla voisi olla ainoastaan yksi pelitili, joka on henkilökohtainen. Tältä osin säännös vastaisi voimassa olevaa arpajaislakia. Ehdotettua 2 momenttia täydennettäisiin maininnalla Veikkaus Oy:n velvollisuudesta avata pelitili myös silloin, kuin pelaaja pelaa pelipisteisiin sijoitettuja raha-automaatteja. Muilta osin momenttia ei

ehdoteta muutettavaksi. Pelitilipelaaminen mahdollistaa teknisesti sekä viranomaisen että pelaajan itsensä asettamat pelaamista koskevat rajoitukset.

Voimassa olevan pykälän 2 ja 4 momentin säännöksiin koskien asetuksenantovaltuuksia sekä 3 momentin säännökseen koskien Veikkaus Oy:n omaehtoisesti asettamia rajoituksia ei ehdoteta muutoksia. Ehdotetun 1 momentin vuoksi 2-4 momentit siirtyisivät 3-5 momenteiksi.

Pykälä tulisi voimaan lain voimaan tullessa lukuun ottamatta 2 momenttiin sisältyvää säännöstä Veikkaus Oy:n velvollisuudesta avata pelitili myös pelipisteessä tapahtuvaa raha-automaattipelaamista varten, jota sovellettaisiin vasta 1 päivästä tammikuuta 2022 lukien.

14 a §. Rahapeliä ikäraja ja asiakkaan tunteminen. Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan tehtäväksi tekninen muutos erityisautomaattia koskevan määritelmän kumoamisen johdosta siten, että säännöksestä poistettaisiin maininta erityisautomaateista. Pykälään ei tehtäisi muita muutoksia. Säännös ehdotetaan tulevaksi voimaan samanaikaisesti pakollista tunnistautumista koskevan säännöksen kanssa.

14 c §. Tunnistautuneena pelaaminen pelipisteessä ja erityisessä pelialissa yleisön käytettävänä pidettävällä raha-automaatilla. Lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 14 c §, jossa säädettäisiin tunnistautuneesta raha-automaattipelaamisesta pelipisteessä ja erityisessä pelialissa.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin Veikkaus Oy:n velvollisuudesta varmistaa, että pelaaja pelaa pelipisteisiin sijoitettuja raha-automaatteja tunnistautuneena. Tunnistautunut raha-automaattipelaaminen on tapahduttava siten, että pelaaja on kirjautunut pelitililleen. Veikkaus Oy:n velvollisuudesta avata pelitili pelipisteessä tapahtuvaan raha-automaattipelaamiseen säädettäisiin ehdotetussa 14 §:ssä.

Säännöksessä tunnistautuneella pelaamisella ei tarkoitettaisi rahanpesulaissa tarkoitettua pelaajan tunnistamista, vaan käsitteellä olisi ehdotetun sääntelyn tavoitteesta johtuen eri merkitys. Rahanpesulaissa säädetään asiakkaan tuntemisesta rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämiseksi. Ehdotuksen tavoitteena on sen sijaan tehostaa rahapelaamiseen liittyvien haittojen ehkäisemistä ja vähentämistä.

Tunnistautunut raha-automaattipelaaminen olisi yhteydessä Veikkaus Oy:n ja pelaajan väliseen asiakassuhteeseen ja pelitilipelaamiseen. Käytännössä pelaajan henkilöllisyyden ja täysikäisyyden todentaminen tapahtuu ensimmäisen kerran pelaajan ja Veikkaus Oy:n välisen asiakassuhteen perustamisen yhteydessä. Henkilökohtaisen pelitilin avaaminen ja käyttö edellyttää aina pelaajan ja Veikkaus Oy:n välistä asiakassuhdetta. Asiakassuhteen perustamisen yhteydessä pelaaja rekisteröityy Veikkaus Oy:n asiakkaaksi. Veikkaus Oy todentaa tässä yhteydessä pelaajan henkilöllisyyden sähköisellä tunnistuspalvelulla tai henkilöllisyyden osoittavalla asiakirjalla. Tunnistamismenettelyn yhteydessä Veikkaus Oy tarkistaa samalla pelaajan henkilö- ja asuinpaikkatiedot väestötietojärjestelmästä. Veikkaus Oy tarkistaa asiakkaan henkilöllisyyden asiakassuhteen perustamisvaiheen lisäksi myös silloin, kun asiakas haluaa vaihtaa pelitiliinsä liitetyn pankkitilin sekä eräissä rahanpesulain edellyttävissä henkilöllisyyden todentamista edellyttävissä tilanteissa.

Raha-automaattipelaamisessa pelaaja voisi osoittaa pelaavansa tunnistautuneena esimerkiksi Veikkaus Oy:n pelaajalle antamalla henkilökohtaisella asiakaskortilla tai asiakaskortilla ja mahdollisella lisätunnisteella, joka voisi olla esimerkiksi sirulliseen korttiin liitetty PIN-koodi tai muu henkilökohtainen tunnistus. Pelaaja syöttäisi tällöin raha-automaattiin kytkettyyn lukulaitteeseen Veikkaus Oy:n henkilökohtaisen asiakaskortin ja mahdollisen henkilökohtaisen tunnisteen. Henkilökohtaisena tunnisteenä voitaisiin käyttää PIN-koodin lisäksi tai sen sijaan

muutakin luotettavia menetelmiä, kuten matkapuhelimella tehtävää tunnistautumista. Pelaaja voisi osoittaa olevansa tunnistautunut pelaaja myös pankin pelaajalle antamalla henkilökohtaisella maksukortilla, jonka käyttötilinumeron pelaaja olisi liittännyt asiakastietoihinsa Veikkaus Oy:n pelipalvelussa.

Edellä esitetyllä kuvatulla tunnistamismenettelyllä ei voisi sivuuttaa alaikäispelaamisen valvontaa luottamalla kortinhaltijan täysi-ikäisyyteen, vaan alaikäispelaamisen estämistä koskevat toimet tulisi edelleen pelipaikoissa toteuttaa aktiivisesti siten, että tarvittaessa pelaajan täysi-ikäisyys varmistetaan. Rahapelien ikäraja säädetään arpajaislain 14 a §:ssä.

Tunnistautuneessa raha-automaattipelaamisessa pelaajan käytössä olisivat samat tai samankaltaiset rajoitukset ja muut pelaamisen hallintaan liittyvät mekanismit kuin sähköisesti välitettäviä rahapelejä pelattaessa. Tunnistautunut pelaaminen antaa tähän tietotekniset edellytykset. Voimassa oleva arpajaislain 13 c § mahdollistaa sellaisten raha-automaattipelaamista koskevien määräysten sisällyttämisen sisäministeriön asetuksella antamiin pelisääntöihin, jotka ovat tarpeen pelihaittojen vähentämiseksi. Rajoituksia voitaisiin ottaa käyttöön myös vaiheittain pakolliseen tunnistautumiseen siirtymisen jälkeen. Jo ennen pakollista tunnistautumista koskevan säännöksen voimaantuloa asetuksella voitaisiin tarvittaessa antaa rajoituksia niiden raha-automaattien osalta, joita pelattaisiin tunnistautuneena ja joita Veikkaus Oy toisi pelattaviksi ennen säännöksen voimaantuloa.

Esityksessä ehdotetaan, että pakollinen tunnistautuminen koskisi ainoastaan pelipisteisiin sijoitettuja raha-automaatteja. Veikkaus Oy:n pelisaleihin sijoitetuissa raha-automaateissa voisi näin ollen edelleen pelata tunnistautumatta. Pelisaliin sijoitettua raha-automaattia voisi pelata kuitenkin tunnistautuneena, jos Veikkaus Oy olisi liittännyt siihen tunnistautuneen pelaamisen mahdollistavan laitteiston. Mahdollisuudesta pelata pelisalissa tunnistautuneena tai ilman tunnistautumista säädettäisiin ehdotetussa 2 momentissa.

Väestötason peliongelmiin voidaan puuttua sääntelyn keinoin tehokkaasti silloin, kun niiden vaikutus on mahdollisimman kattava. Pelipisteisiin sijoitettujen raha-automaattien määrä ja niiden jakeluverkoston maantieteellinen kattavuus huomioiden kohdistamalla sääntely pelipiste-pelaamiseen voidaan saavuttaa esityksen tavoitteen toteuttamiseksi tarpeellinen raha-automaattipelaamista koskeva tunnistautumisaste. Jo nyt lain 13 c § velvoittaa Veikkaus Oy:n toimeenpanemaan rahapelejä tavalla, joka ehkäisee ja vähentää rahapelaamiseen liittyviä haittoja. Tämän tavoitteen mukaisesti Veikkaus Oy voi edelleen kehittää ja vahvistaa yhtiön omaa pelisalivalvontaansa haitallisen pelaamisen ja peliongelmiin tunnistamiseksi ja niihin puuttumiseksi. Tunnistautuneeseen raha-automaattipelaamiseen siirtymisen ja pelaamisen kytkettävien rajoitusten vaikuttavuutta on tarkoitus seurata. Vaikuttavuuden arvioinnin tulosten perusteella voitaisiin arvioida tarve laajentaa pakollinen tunnistautunut pelaaminen myös Veikkaus Oy:n pelisaleihin sijoitettuihin raha-automaatteihin.

Pykälään ehdotetaan sisällytettäväksi asetuksenantovaltuussäännös, jonka mukaan valtioneuvoston asetuksella voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä menettelystä, jolla voitaisiin varmistaa, että pelaaminen tapahtuu tunnistautuneena. Tunnistautuneena pelaaminen tapahtuu siten, että pelaaja on kirjautuneena pelitililleen. Asetuksella voitaisiin antaa säännöksiä siitä, minkälaista teknistä tunnistamismenettelyä käytettäisiin pelaajan kirjautuessa pelitililleen raha-automaatilla pelattaessa. Edellä kuvatun mukaisesti tunnistautuminen voisi tapahtua esimerkiksi Veikkaus Oy:n asiakaskortilla tai asiakaskortilla ja siihen mahdollisesti liitettävällä lisätunnisteella.

Pykälä ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä tammikuuta 2022. Ennen pakollista tunnistautumista koskevan säännöksen voimaantuloa pelipisteisiin sijoitettuja raha-automaatteja voisi pelata sekä tunnistautuneena että ilman tunnistautumista.

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi rahanpesulain soveltamisalaa siten, että lakia sovellettaisiin pelikasinon ulkopuolella käytettävänä pidettäviin raha-automaatteihin, jos pelaaminen tapahtuu arpajaislaissa tarkoitetulla tavalla tunnistautuneena. Tällöin tulisivat sovellettavaksi rahanpesulain säännökset asiakkaan tuntemisesta. Rahanpesulain mukainen asiakkaan tunteminen poikkeaa siitä, mitä tässä ehdotuksessa tarkoitetaan tunnistautuneella pelaamisella. Rahanpesulaissa säädetään, että tietyissä tilanteissa pelaajan henkilöllisyys todennetaan laissa säädetyllä tavalla. Rahanpesulaissa henkilöllisyyden todentamisella tarkoitetaan pelaajan henkilöllisyyden varmistamista luotettavasta ja riippumattomasta lähteestä peräisin olevien asiakirjojen tai tietojen perusteella. Säännös tulisi voimaan samanaikaisesti pakollista tunnistautumista koskevan säännöksen kanssa.

16 §. *Raha-automaatteja ja kasinopelejä koskevat erityiset säännökset.* Pykälään ehdotetaan tehtäväksi tekninen muutos erityisautomaattia koskevan määritelmän kumoamisen johdosta siten, että pykälässä ja sen otsikossa ei enää mainittaisi erityisautomaatteja. Pykälään ei tehtäisi muita muutoksia. Säännös ehdotetaan tulevaksi voimaan samanaikaisesti pakollista tunnistautumista koskevan säännöksen kanssa.

25 §. *Tavara-arpajaislupa.* Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että 3 momentissa säädetty tavara-arpajaisluvan enimmäispituus pidennettäisiin nykyisestä kuudesta kuukaudesta 12 kuukauteen. Tavara-arpajaisten toimeenpanon valvonnan tehokkuuden varmistamiseksi lupa myönnettäisiin jatkossakin määräaikaisena. Enimmäispituuden pidentäminen ei tarkoittaisi kuitenkaan sitä, että lupa olisi tarkoituksenmukaista myöntää kaikissa tilanteissa näin pitkäksi ajaksi. Asiaan vaikuttaisi muun muassa arpojen kokonaismäärä. Luvan hakijan tulisi arvioida haettava lupakausi tarkoituksenmukaiseksi muun muassa sen perusteella, että lupakausi olisi sopiva arpajaisten kokonaisuuden kannalta. Toisaalta myynnissä olevat arvot tulisi saada lupakauden aikana myytyä ja toisaalta lupakautta ei tulisi olla jäljellä siten, että arpoja ei enää olisi myytävänä. Samoin esimerkiksi voittojen laatu vaikuttaisi asiaan. Arpajaisiin osallistuvat jaksaisivat odottaa arvokkaampaa voittoa koskevaa arvontaa pidempään, kun taas vähempiarvoisia voittoja sisältäviin arpajaisiin ei välttämättä osallistuttaisi vastaavassa määrin, jos tiedon mahdollisesta voitosta saisi vasta 12 kuukauden kuluttua.

Luvan enimmäispituutta koskevalla muutoksella kevennettäisiin tavara-arpajaislupamenettelyä koskevaa hallinnollista taakkaa huomattavasti harventamalla arpajaisten järjestäjien tarvetta uusien lupien hakemiseen. Pidemmän lupakauden johdosta tavara-arpajaisten järjestäjät joutuisivat myös nykyistä harvemmin laatimaan 30 §:ssä tarkoitetun tilityksen.

Muutoin pykälä vastaisi asiasisällöltään voimassa olevaa lakia. Hakemus tulisi tehdä kirjallisesti. Hakemusta ei olisi mahdollista tehdä sähköisesti poliisin sähköisessä asiointipalvelussa. Hakemuksen voisi kuitenkin toimittaa sähköpostilla toimivaltaiselle viranomaiselle. Poliisilaitokset vastaisivat edelleen lupien myöntämisestä omalla toimialueellaan. Poliisihallitus myöntäisi ja peruuttaisi luvan poliisilaitoksen toimialuetta laajemmalla alueella toimenpantaviin arpajaisiin. Pykälään tehtäisiin tekninen muutos korvaamalla käsite luvan antaminen käsitteellä luvan myöntäminen.

27 §. *Toimeenpano- ja osallistumisoikeutta koskevat poikkeukset.* Pykälän 1 momentissa säädettyä pienarpajaisten arpojen yhteenlaskettua myyntihintaa koskevaa rajaa ehdotetaan muutettavaksi 2 000 eurosta 3 000 euroon. Arpajaislain 5 §:ssä tarkoitettu yhteisö tai säätiö saisi

toimeenpanna ilman tavara-arpajaislupaa pienarpajaiset, jossa arpojen yhteenlaskettu myyntihinta on enintään 3 000 euroa ja joissa arpojen myynti ja voittojen jako tapahtuu samassa tilaisuudessa. Esityksessä ei ehdoteta muutettavaksi pienarpajaisten toimeenpanemiseen oikeutettuja tahoja. Jatkossakin pienarpajaiset saisi siis toimeenpanna sellaiset tahot, joille voidaan myöntää tavara-arpajaislupa. Pienarpajaiset saataisiin voimassa olevan lain mukaisesti toimeenpanna varojen hankkimiseksi yleishyödylliseen toimintaan.

Ehdotetun muutoksen johdosta myös 2 momentissa tarkoitettu koululuokka tai sitä vastaava opintoryhmä voisi järjestää enintään 3 000 euron pienarpajaiset ilman tavara-arpajaislupaa, jos arpajaisten toimeenpanoon liittyvistä tehtävistä vastaisi täysivaltainen henkilö. Muutoksella mahdollistettaisiin esimerkiksi koulunkäyntiin liittyvien opintomatkojen ja koulun puitteissa tapahtuvan harrastustoiminnan rahoittamisen nykyistä laajemmin pienarpajaisista saatavalla tuotolla.

32 §. *Bingolupa.* Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että 2 momentissa säädettyä bingoluvan enimmäispituus pidennettäisiin nykyisestä kahdesta vuodesta kolmeen vuoteen. Muutoksella kevennettäisiin bingolupamenettelyä huomattavasti, koska uutta lupaa tarvitsisi hakea nykyistä harvemmin. Muutoin pykälä vastaisi asiasisällöltään voimassa olevaa lakia. Pykälään tehtäisiin myös tekninen muutos korvaamalla käsite luvan antaminen käsitteellä luvan myöntäminen. Esityksessä ehdotetaan myös, että bingoluvan tilityskautta pidennettäisiin 12 kuukauteen.

36 §. *Tilitys ja tilityksen oikaisu.* Voimassa olevan 36 §:n mukaan luvansaaajan on tehtävä bingo-pelin toimeenpanemisesta tilitys lupaviranomaisen määräämältä tilityskaudelta. Tilityskausi saa olla enintään kuusi kuukautta. Laissa säädettyä tilityskauden enimmäispituutta ehdotetaan muutettavaksi 12 kuukauteen. Tämä mahdollistaisi sen, että ehdotetun pidemmän lupakauden myötä myös tilityskausi voisi olla nykyistä pidempi. Kyse olisi tilityskauden enimmäispituudesta eli tilityskausi voisi olla myös säännöksessä ehdotettua lyhyempi. Muilta osin pykälään ei ehdoteta tehtävän muutoksia.

38 §. *Tavaravoittoautomaattilupa.* Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että 2 momentissa säädetty tavaravoittoautomaattiluvan enimmäispituus pidennettäisiin nykyisestä yhdestä vuodesta kahteen vuoteen. Muutoksella kevennettäisiin lupamenettelyä koskevaa hallinnollista taakkaa huomattavasti harventamalla automaatteja käytettävänä pitävien tarvetta uusien lupien hakemiseen. Pidemmän lupakauden johdosta tavara-arpajaisten järjestäjät joutuisivat myös nykyistä harvemmin laatimaan 41 §:ssä tarkoitettun tilityksen. Pykälään tehtäisiin myös tekninen muutos korvaamalla käsite luvan antaminen käsitteellä luvan myöntäminen sekä poistamalla vanhentunut viittaus kihlakuntaan. Muutoin pykälä vastaisi asiasisällöltään voimassa olevaa lakia.

47 §. *Voittojen periminen.* Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan tehtäväksi tekninen muutos erityisautomaattia koskevan määritelmän kumoamisen johdosta siten, että säännöksessä ei enää mainittaisi erityisautomaatteja. Pykälään ei tehtäisi muita muutoksia. Säännös ehdotetaan tulevaksi voimaan samanaikaisesti pakollista tunnistautumista koskevan säännöksen kanssa.

56 §. *Eräitä peliautomaatteja ja pelilaitteita koskevat poikkeukset.* Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan tehtäväksi tekninen muutos poistamalla vanhentunut viittaus kihlakuntaan sekä korvaamalla käsite luvan antaminen käsitteellä luvan myöntäminen. Lisäksi pykälän 3 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että lupa pykälässä tarkoitettujen peliautomaattien ja -laitteiden pitämiseksi maksua vastaan yleisön käytettävänä voitaisiin myöntää nykyisen enintään yhden vuoden sijasta enintään kahdeksi vuodeksi. Kyse on luvasta, joka voidaan myöntää elinkeinonharjoittamiseen oikeutetuille pitää maksua vastaan yleisön käytettävänä käsinpyöri-

tettäviä onnenpyöriä ja peliautomaattia ja pelilaitetta, jotka on hankittu ennen 1 päivää kesäkuuta 1970. Lisäksi pykälässä säädetään mahdollisuudesta myöntää lupa huvipuistolle ja tivollille pitää maksua vastaan yleisön käytettävänä edellä tarkoitettuja peliautomaatteja ja pelilaitteita, tavaravoittoautomaatteja sekä sellaisia muita peliautomaatteja ja pelilaitteita, joita käyttämällä pelaaja voi saada voittona tavaraa. Kyseisiä automaatteja ja laitteita koskevan lupamennettelyn keventämiseksi luvan enimmäispituutta esitetään muutettavaksi. Muilta osin sääntelyyn ei ehdoteta muutoksia.

62 §. *Arpajaisten toimeenpanoa koskevat kiellot.* Voimassa olevan 62 §:n 3 momentin mukaan tilan luovuttaminen ilman arpajaislaissa tarkoitettua lupaa tapahtuvaan raha-automaattien, erityisautomaattien, kasinopelien, tavaravoittoautomaattien tai 56 §:ssä tarkoitettujen peliautomaattien ja pelilaitteiden käytettävänä pitämiseen on kielletty. Momenttiin ehdotetaan tehtäväksi teknisluonteinen muutos siten, että tilaa ei saisi luovuttaa säännöksessä tarkoitettujen pelien, automaattien ja laitteiden käytettävänä pitämiseen. Lisäksi 3 momenttiin ehdotetaan tehtäväksi tekninen muutos erityisautomaattia koskevan määritelmän kumoamisen johdosta siten, että säännöksestä poistettaisiin maininta erityisautomaateista. Asiasisällöltään 3 momentin säännös vastaisi voimassa olevaa lakia lukuun ottamatta mainintaa erityisautomaatista. Säännös ehdotetaan tulevaksi voimaan samanaikaisesti pakollista tunnistautumista koskevan säännöksen kanssa.

62 a §. *Rahapelin toimeenpanon kieltäminen.* Pykälään 2 momenttiin ehdotetaan tehtäväksi tekninen muutos erityisautomaattia koskevan määritelmän kumoamisen johdosta siten, että säännöksestä poistettaisiin maininta erityisautomaateista. Pykälään ei tehtäisi muita muutoksia. Säännös ehdotetaan tulevaksi voimaan samanaikaisesti pakollista tunnistautumista koskevan säännöksen kanssa.

62 b §. *Rahapelin markkinoinnin kieltäminen.* Pykälään 2 momenttiin ehdotetaan tehtäväksi tekninen muutos erityisautomaattia koskevan määritelmän kumoamisen johdosta siten, että säännöksestä poistettaisiin maininta erityisautomaateista. Pykälään ei tehtäisi muita muutoksia. Säännös ehdotetaan tulevaksi voimaan samanaikaisesti pakollista tunnistautumista koskevan säännöksen kanssa.

64 §. *Arpajaisrikkomus.* Pykälän 1 momentin 7 kohtaan ehdotetaan tehtäväksi tekninen muutos erityisautomaattia koskevan määritelmän kumoamisen johdosta siten, että säännöksestä poistettaisiin maininta erityisautomaateista. Lisäksi kohtaan tehtäisiin tekninen muutos poistamalla virheellinen viittaus 16 §:n 2 momenttiin. Pykälään ei tehtäisi muita muutoksia. Säännös ehdotetaan tulevaksi voimaan samanaikaisesti pakollista tunnistautumista koskevan säännöksen kanssa.

1.2 Laki rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä

1 luku Yleiset säännökset

3 §. *Soveltamisalaa koskeva rajaus.* Voimassa olevan rahanpesulain 1 luvun 3 §:n 4 momentin mukaan lakia ei sovelleta pidettäessä raha-automaatteja käytettävänä pelikasinon ulkopuolella. Rahanpesulaissa säädetty poikkeus ei koske arpajaislain 3 §:n 5 kohdassa määriteltyjä erityisautomaatteja, jotka kuuluvat rahanpesulain soveltamisalaa. Arpajaislain 3 §:ää ehdotetaan muutettavaksi lainsäädännön selkeyttämiseksi siten, että erityisautomaattia koskeva määritelmä kumottaisiin. Muutoksen johdosta rahanpesulakia muutettaisiin sen soveltamisalaa koskevan rajauksen osalta siten, että raha-automaatteihin, joita pelattaisiin tunnistautuneena, sovellettaisiin rahanpesulakia.

Voimassa olevan rahanpesulain soveltamisalaan kuuluvat kaiken tyyppiset rahapelit lukuun ottamatta pelikasinon ulkopuolisia raha-automaatteja. Lain valmistelun aikaisten selvitysten perusteella arpajaislaissa määritellyt raha-automaatit, joissa pelin maksaminen tapahtuu käteisellä tai debit-kortilla, katsottiin voitavan riskiperusteisesti jättää lain soveltamisen ulkopuolelle. Rahanpesulaissa säädetty poikkeus ei koske erityisautomaatteja, joita pelataan tunnistautuneena ja joihin voi arpajaislain perustelujen mukaan kuulua erilaisia maksamis- ja voitonmaksujärjestelyjä. Pelin maksamisessa voidaan tunnistautuneena pelattaessa käyttää arpajaislain perustelujen mukaan esimerkiksi pelaajan pelitiliä.

Pakollisen tunnistautumisen seurauksena nykyisten raha-automaattien luonne muuttuu tavalla, jossa niiden jääminen rahanpesulain soveltamisalan ulkopuolelle ei ole enää perusteltua. Erityisautomaattia koskevan määritelmän säilyttäminen olisi johtanut pakollisen tunnistautumisen myötä siihen, että raha-automaatti olisi muuttunut käsitteellisesti erityisautomaatiksi, jolloin ne olisivat tulleet rahanpesulain soveltamisalan piiriin. Koska arpajaislaista ehdotetaan poistettavaksi erityisautomaattia koskeva määritelmä, rahanpesulain soveltamisalaa ehdotetaan muutettavaksi siten, että lakia sovellettaisiin pelikasinon ulkopuolella käytettävänä pidettäviin raha-automaatteihin aina silloin, kun pelaaminen tapahtuu ehdotetussa arpajaislain 14 c §:ssä tarkoitetulla tavalla tunnistautuneena. Rahanpesulain soveltaminen koskisi sekä pelipisteisiin että pelisaleihin sijoitettuja raha-automaatteja.

Säännös ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä tammikuuta 2022. Ennen säännöksen voimaantuloa rahanpesulakia ei sovellettaisi sellaisiin pelikasinon ulkopuolella oleviin raha-automaatteihin, joita pelattaisiin tunnistautuneena mutta joissa pelin maksaminen ei olisi mahdollista pelitilin kautta tai mahdollisilla uusilla maksutavoilla. Tällaisissa raha-automaateissa reaaliaikainen pelitiliyhteys mahdollistaisi jo ennen pakolliseen tunnistautuneeseen pelaamiseen siirtymistä pelaamisen hallintaan liittyvien välineiden tarjoamisen pelaajille. Lain voimaantulon jälkeen kaikkiin pelikasinon ulkopuolisiin raha-automaatteihin sovellettaisiin rahanpesulakia, kun pelaaminen tapahtuisi arpajaislain 14 c §:ssä tarkoitetulla tavalla tunnistautuneena. Raha-automaattipelaamiseen voisi tällöin liittyä käteis- ja debit-korttimaksamisen lisäksi pelitilimaksaminen sekä mahdollisesti myös uudentyypisiä maksamisjärjestelyjä.

2 Tarkemmat säännökset ja määräykset

Uuteen 14 c §:ään ehdotetaan lisättäväksi valtuussäännös, jonka mukaan valtioneuvoston asetuksella voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä menettelystä, jolla varmistetaan, että pelaaminen tapahtuu tunnistautuneena. Laissa säädettäisiin ainoastaan Veikkaus Oy:n velvollisuudesta varmistaa, että pelaaja voi pelata pelipisteeseen sijoitettua raha-automaattia ainoastaan tunnistautuneena siten, että pelaaja on kirjautuneena pelitililleen. Asetuksella voitaisiin antaa säännöksiä siitä, minkälaista teknistä tunnistamismenettelyä käytettäisiin pelaajan kirjautuessa pelitililleen raha-automaatilla pelattaessa. Tunnistautuminen voisi tapahtua esimerkiksi Veikkaus Oy:n asiakaskortilla tai asiakaskortilla ja siihen mahdollisesti liitettävällä lisätunnisteella. Kyse olisi näin ollen teknisluonteisesta asetuksesta. Voimassa oleviin arpajaislakiin sisältyviin asetuksenantovaltuussäännöksiin tehtäisiin ainoastaan teknisiä muutoksia erityisautomaattia koskevan määritelmän kumoamisen johdosta.

3 Voimaantulo

Arpajaislain muuttamisesta annettavan lain voimaantulo ehdotetaan porrastettavaksi. Laki ehdotetaan tulevan voimaan syksyllä 2019 muita arpajaisia kuin rahapelejä koskevien muutosten osalta. Tällöin tulisivat voimaan 25 §, 27 §:n 1 momentti, 32 §, 36 §:n 1 momentti, 38 ja 56 §:n 1 ja 3 momentti. Myös pelitiliä ja sähköisiä rahapelejä koskeva muutettavaksi ehdotettu 14 § tulisi voimaan tuolloin lukuun ottamatta sen 2 momenttiin sisältyvää säännöstä Veikkaus

Oy:n velvollisuudesta avata pelitili myös pelipisteessä tapahtuvaa raha-automaattipelaamista varten, jota sovellettaisiin vasta 1 päivästä tammikuuta 2022 lukien.

Ehdotettu uusi tunnistaunutta raha-automaattipelaamista koskeva 14 c § tulisi voimaan 1 päivänä tammikuuta 2022, jotta siirtyminen tunnistauneeseen raha-automaattipelaamiseen voitaisiin tehdä teknisesti hallitusti. Samanaikaisesti tulisivat voimaan myös erityisautomaattia koskevan arpajaislain 3 §:n 2 momentin 5 kohdassa säädetyn määritelmän kumoaminen sekä kumoamiseen liittyvät tekniset muutokset arpajaislain 4 §:n 5 kohdan, 13 c §:n, 14 a §:n 1 momentin, 16 §:n, 47 §:n 1 momentin, 62 §:n 3 momentin, 62 a §:n 2 momentin, 62 b §:n 2 momentin ja 64 §:n 1 momentin 7 kohdan osalta.

Muita arpajaisia kuin rahapelejä koskevien muutosten edellyttämien tietojärjestelmämuutosten toteuttaminen edellyttäisi riittävän pitkää aikaa lakien hyväksymisestä lain voimaantuloon. Tavara-arpajais-, bingo- ja tavaravoittoautomaattiluvan enimmäispituutta koskevien muutosten osalta ei olisi tarpeen sisällyttää lakiin siirtymäsäännöksiä, vaan ehdotettua lakia ryhdyttäisiin soveltamaan lain voimaantulopäivänä. Tämä tarkoittaisi sitä, että mahdollisiin lain voimaan tullessa vireillä olleisiin lupahakemuksiin tehtäviin päätöksiin sovellettaisiin ehdotettuja säännöksiä ja lupa voitaisiin myöntää tällä hetkellä voimassa olevaa lakia pidemmäksi ajaksi.

Laki rahanpesulain 1 luvun 3 §:n muuttamisesta ehdotetaan tulevan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2022.

4 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys

4.1 Elinkeinovapaus

Muiden arpajaisten kuin rahapelien järjestäminen on arpajaislain mukaan luvan- tai ilmoituksenvaraista. Perustuslakivaliokunta on todennut arpajaisten toimeenpanon olevan sellaista varojen hankkimiseen tähtävää taloudellista toimintaa, jota koskevia rajoituksia tulee arvioida perustuslain 18 §:ssä turvatuksi elinkeinovapauden kannalta. Arpajaisten toimeenpano on elinkeinovapauden näkökulmasta sellaista erityislaatuista taloudellista toimintaa, jonka luvanvaraistamista on pidettävä hyväksyttävänä arpajaisiin osallistuvien oikeusturvan takaamiseksi, arpajaisista aiheutuvien sosiaalisten haittojen vähentämiseksi sekä rikosten ja väärinkäytösten estämiseksi. Valiokunnan mielestä on perusteltua, että arpajaistoimintaa ei ainakaan laajamittaisesti harjoiteta yksityisen voiton tavoittelemiseksi. Arpajaisten toimeenpano-oikeutta voidaan siten rajoittaa arpajaisten tuottojen käyttämiseksi sosiaalisiin, sivistyksellisiin ja muihin yleishyödyllisiin ja aatteellisiin tarkoituksiin (PeVL 23/2000 vp). Esityksessä ei ehdoteta muutoksia niihin arpajaislain säännöksiin, joissa säädetään oikeudesta toimeenpanna arpajaisia.

Arpajaislain 56 §:ssä säädetään poikkeuksista, joiden nojalla myös elinkeinotoimintaa harjoitettava voi pitää yleisen käytettävänä eräitä peliautomaatteja ja -laitteita. Esityksessä ei ehdoteta muutettavan 56 §:n säännöksiä muutoin kuin luvan enimmäispituuden sekä vanhentuneen käsitteen kihlakunnan osalta. Perustuslakivaliokunta on edellä mainitussa lausunnossaan todennut, että tuolloin ehdotetun 56 §:n mukainen sääntely vastasi silloista oikeustilaa eikä sillä puututtu näiden laitteiden omistus- tai hallintasuhteisiin. Laitteita voidaan edelleen pitää ansiotarkoituksessa yleisön käytettävänä tai ne voidaan luovuttaa esimerkiksi toiselle elinkeinonharjoittajalle, joka niin ikään voi saada tässä lainkohdassa tarkoitettua luvan. Ehdotetuilla muutoksilla ei ole merkitystä elinkeinovapauden näkökulmasta.

4.2 Henkilötietojen suoja

Perustuslain 10 §:n 1 momentin mukaan henkilötietojen suojasta säädetään tarkemmin lailla. Pakollinen tunnistautuminen tapahtuisi Veikkaus Oy:n pelaajalle avaaman henkilökohtaisen pelitilin välityksellä siten, että pelaaja on kirjautuneena pelitililleen. Näin ollen ehdotetulla sääntelyllä on liittymä henkilötietojen suojaan ja sääntelyä on siten arvioitava perustuslain 10 §:n kannalta. Pelitilillä tarkoitetaan Veikkaus Oy:n rahapelejä varten pitämää pelaajan tiliä, jolle kirjataan pelitapahtumat sekä rahansiirrot pelaajan ja Veikkaus Oy:n välillä. Pelaaminen Veikkaus Oy:n sähköisesti välitettävien rahapelien osalta edellyttää nykyisin pelitiliä. Pakollisen tunnistautumisen myötä pelitiliä käytettäisiin jatkossa myös pelipisteessä tapahtuvassa raha-automaattipelaamisessa sekä pelisaleissa siltä osin, kuin pelaaminen tapahtuu tunnistautuneena. Pelaaja voisi käyttää pelitilille kirjattuja tietoja oman pelikulutuksensa ja rahansiirtojen seuraamiseen sekä pelitilille asetettuja rajoituksia oman pelaamisensa hallintaan. Veikkaus Oy:n pelijärjestelmä vertaa pelaajan pelitapahtumaa pelitilille aiemmin kirjattuihin pelaajan pelitapahtuma- ja rahansiirtotietoihin ja pelitilille asetettuihin lainsäädäntöön perustuviin tai pelaajan itsensä asettamiin rajoituksiin. Näiden rajoitusten perusteella pelijärjestelmä voi estää pelaajan pelaamisen.

Henkilötietojen käsittelyssä pelaajan tunnistamiseksi olisi kyse luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (yleinen tietosuoja-asetus, 2016/679), jäljempänä *tietosuoja-asetus*, 6 artiklan 1 kohdan c alakohdassa tarkoitettua henkilötietojen käsittelystä, joka on tarpeen rekisterinpitäjän lakisääteisen velvoitteen noudattamiseksi. Tietosuoja-asetus on kansallisesti suoraan sovellettava säädös, jossa kuitenkin jätetään eräissä asioissa jäsenvaltioille direktiivinomaista kansallista liikkumavaraa. Kansallisen liikkumavaran perusta on yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklassa, jolla annetaan jäsenvaltioille mahdollisuus säätää kansallisesti henkilötietojen käsittelyn oikeusperusteesta. Lakisääteisen velvoitteen noudattamiseksi tapahtuvalla käsittelyllä tulee tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 3 kohdan mukaan olla perusta unionin oikeudessa tai jäsenvaltion lainsäädännössä. Lisäksi tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 2 kohta mahdollistaa yksityiskohtaisempien säännösten antamisen asetuksen säännösten mukauttamiseksi silloin, kun henkilötietojen käsittely on tarpeen rekisterinpitäjän lakisääteisen velvoitteen noudattamiseksi.

Hallituksen esitys tietosuoja-asetusta täydentäväksi yleiseksi lainsäädännöksi (HE 9/2018 vp) on parhaillaan eduskunnan käsiteltävänä. Yleistä tietosuoja-asetusta täydentävässä tietosuoja-laissa säädettäisiin esityksen mukaan valvontaviranomaisesta siten kuin tietosuoja-asetuksessa edellytetään. Lisäksi yleislakiin otettaisiin säännökset käsittelyn oikeusperusteista eräissä tapauksissa, oikeusturvasta ja seuraamuksista sekä tietojen käsittelyn erityistilanteista esimerkiksi tieteellisessä tutkimuksessa ja journalistisia, akateemisen, taiteellisen tai kirjallisen ilmaisun tarkoituksia varten. Perustuslakivaliokunta on esitystä koskevassa lausunnossaan (PeVL 14/2018 vp) katsonut, että tietosuoja-asetuksen yksityiskohtainen sääntely, jota tulkitaan ja sovelletaan EU:n perusoikeuskirjassa turvattujen oikeuksien mukaisesti, muodostaa yleensä riittävän säännöspohjan myös perustuslain 10 §:ssä turvatun yksityiselämän ja henkilötietojen suojan kannalta. Valiokunnan käsityksen mukaan tietosuoja-asetuksen sääntely vastaa asianmukaisesti tulkittuna ja sovellettuna myös Euroopan ihmisoikeussopimuksen mukaan määräytyvää henkilötietojen suojan tasoa. Näin ollen erityislainsäädäntöön ei ole tietosuoja-asetuksen soveltamisalalla enää valtiosääntöisistä syistä välttämätöntä sisällyttää kattavaa ja yksityiskohtaista sääntelyä henkilötietojen käsittelystä. Perustuslakivaliokunnan mukaan henkilötietojen suoja tulee jatkossa turvata ensisijaisesti yleisen tietosuoja-asetuksen ja säädettävän kansallisen yleislainsäädännön nojalla. Myös sääntelyn selkeyden vuoksi kansallisen erityislainsäädännön säätämiseen tulee jatkossa suhtautua pidättyvästi ja rajata sellaisen säätäminen vain välttämättömään tietosuoja-asetuksen antaman kansallisen liikkumavaran puitteissa.

(PeVL 14/2018 vp). Perustuslakivaliokunnan mukaan on kuitenkin selvää, että erityislainsäädännön tarpeellisuutta on arvioitava myös tietosuoja-asetuksen edellyttämän riskiperustaisen lähestymistavan mukaisesti kiinnittämällä huomiota tietojen käsittelyn aiheuttamiin uhkiin ja riskeihin. Mitä korkeampi riski käsittelystä aiheutuu luonnollisen henkilön oikeuksille ja vapauksille, sitä perustellumpaa on yksityiskohtaisempi sääntely. Seikalla on erityistä merkitystä arkaluonteisten tietojen käsittelyn osalta.

Tietosuoja-asetuksen 9 artiklassa tarkoitettuja erityisiä henkilötietoja, jotka ovat erityisen arkaluonteisia perusoikeuksien ja -vapauksien kannalta, on asetuksen johdanto-osan 51 kappaleen mukaan suojeltava erityisen tarkasti, koska niiden käsittelyn asiayhteys voisi aiheuttaa huomattavia riskejä perusoikeuksille ja -vapauksille. Perustuslakivaliokunta on tämän johdosta kiinnittänyt erityistä huomiota siihen, että arkaluonteisten tietojen käsittely on syytä rajata täsmällisillä ja tarkkarajaisilla säännöksillä vain välttämättömään (PeVL 14/2018, PeVL 3/2017 vp). Ehdotettu Veikkaus Oy:n velvollisuus tunnistaa sellainen pelaaja, joka pelaa pelipisteeseen sijoitettua raha-automaattia, ei edellyttäisi 9 artiklassa tarkoitettuihin erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvien tai muiden arkaluonteisten tietojen käsittelyä. Ehdotetusta pakollisesta tunnistautumisesta ja siihen liittyvästä henkilötietojen käsittelystä ei arvioida aiheutuvan erityistä riskiä luonnollisen henkilön oikeuksille tai vapauksille ottaen huomioon, että kyse ei ole arkaluonteisista henkilötiedoista. Edellä esitetty huomioon ottaen tarkemman erityislainsäädännön ei katsota olevan tarpeen.

4.3 Asetuksenantovaltuudet

Arpajaislakiin ehdotetaan sisällytettäväksi uusi asetuksenantovaltuussäännös, jonka mukaan valtioneuvoston asetuksella voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä menettelystä, jolla varmistetaan, että raha-automaattipelaaminen tapahtuu tunnistautuneena. Ehdotetun 14 c §:n 3 momentin mukaisen asetuksenantovaltuuden osalta lakiin sisältyisi riittävät perussäännökset ja asetuksella säänneltäväksi tarkoitetut asiat kävisivät ilmi valtuussäännöksestä. Asetuksenantovaltuuden katsotaan täyttävän perustuslakivaliokunnan lausuntokäytännössä valtuussäännöksiin kohdistetut vaatimukset sääntelyn täsmällisyydestä ja tarkkarajaisuudesta. Esityksessä ehdotetaan lisäksi tehtäväksi tekninen muutos voimassa oleviin 13 c §:n 2 ja 4 momentin asetuksenantovaltuussäännöksiin erityisautomaattia koskevan määritelmän kumoamisen johdosta.

Lakiehdotukset voidaan hallituksen käsityksen mukaan käsitellä tavallisessa lainsäätämisyksityksessä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

arpajaislain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan arpajaislain (1047/2001) 3 §:n 2 momentin 5 kohta,
sellaisena kuin se on laissa 1286/2016,
muutetaan 4 §:n 5 kohta, 13 c ja 14 §, 14 a §:n 1 momentti, 16 ja 25 §, 27 §:n 1 momentti,
32 §, 36 §:n 1 momentti, 38 §, 47 §:n 1 momentti, 56 §:n 1 ja 3 momentti, 62 §:n 3 momentti,
62 a §:n 2 momentti, 62 b §:n 2 momentti ja 64 §:n 1 momentin 7 kohta,
sellaisina kuin niistä ovat 4 §:n 5 kohta, 13 c ja 14 §, 14 a §:n 1 momentti, 16 §, 47 §:n 1
momentti, 62 §:n 3 momentti, 62 a §:n 2 momentti, 62 b §:n 2 momentti, 64 §:n 1 momentin 7
kohta laissa 1286/2016 sekä 25 ja 32 § osaksi laissa 506/2009, sekä
lisätään lakiin uusi 14 c § seuraavasti:

4 §

Muut määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

5) *pelikasinolla* hyväksyttyä ja valvottua huoneistoa, jossa voidaan pitää pelaajan käytettävänä sellaisia raha-automaatteja ja kasinopelejä, joissa mahdollinen häviö voi olla ilmeisessä epäsuhteessa ainakin jonkun osallistujan maksukykyyn, sekä muita rahapelejä;

13 c §

Rahapeliin toimeenpano

Rahapelit on toimeenpantava siten, että rahapelitoimintaan osallistuvien oikeusturva taataan, väärinkäytökset ja rikokset pyritään estämään sekä pelaamisesta aiheutuvia taloudellisia, sosiaalisia ja terveydellisiä haittoja ehkäistään ja vähennetään.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään:

1) siitä, kuinka suuri osuus rahapelejä toimeenpantaessa kertyvistä pelimaksuista on maksettava pelaajille voittona, miten voitot on pyöristettävä sekä miten perimättä jääneet voitot on jaettava;

2) pelipisteissä, erityisissä pelisaleissa ja pelikasinoissa olevien raha-automaattien ja kasinopelien lajeista ja enimmäismääristä, erityisten pelisalien enimmäismääristä sekä pelikasinoiden lukumäärästä, sijaintipaikoista ja aukioloajoista.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan lisäksi säätää rahapeliin sallituista myyntiajoista.

Sisäministeriön asetuksella säädetään rahapeliin pelisääntöistä. Pelisääntöjen tulee sisältää voitonjakoa ja pelipanosten palauttamista koskevat määräykset sekä raha-automaattien ja kasinopelien suurimpia sallittuja pelipanoksia ja pelivoittoja koskevat määräykset. Raha-arpajaislain sekä veikkaus-, vedonlyönti- ja totopelien sääntöjen tulee lisäksi sisältää arvontaa koskevat määräykset. Pelisääntöt voivat sisältää myös muita pelilaji-, pelityyppi- tai pelikoh-

taisia pelien tahtia sekä muita sellaisia ominaisuuksia koskevia määräyksiä, jotka ovat tarpeen peleihin liittyvien pelihaittojen vähentämiseksi.

14 §

Pelitili ja sähköisesti välitettävät rahapelit

Pelaajalla saa olla ainoastaan yksi pelitili. Pelitili on henkilökohtainen.

Sähköisesti välitettäviä rahapelejä ja pelipisteisiin sijoitettuja raha-automaattipelejä toimeenpantaessa Veikkaus Oy:n on avattava pelaajalle pelitili. Pelitiliä avattaessa yhtiön on todennettava pelaajan henkilöllisyys ja hänen asuinpaikkansa pelaajan täysi-ikäisyyden sekä muun valtion tai alueen lainsäädännön alueellisen soveltamisalan kunnioittamisen varmistamiseksi.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä pelitilistä sekä pelaajan henkilöllisyyden ja hänen asuinpaikkansa todentamisesta.

Yhtiön on asetettava sähköisesti välitettävien rahapelien pelaamiselle tarvittaessa pelilaji-, pelityyppi-, peli- ja pelaajakohtaisia määrällisiä ja ajallisia rajoituksia pelihaittojen vähentämiseksi.

Sisäministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä pelaamisen pelilaji-, pelityyppi-, peli- ja pelaajakohtaisten määrällisten ja ajallisten rajoitusten asettamisesta.

14 a §

Rahapelien ikäraja ja asiakkaan tunteminen

Veikkaus Oy taikka elinkeinonharjoittaja tai yhteisö, joka välittää rahapeleihin liittyviä osallistumisilmoituksia ja -maksuja tai luovuttaa tilan raha-automaattien käytettävänä pitämiseen, ei saa antaa alle 18-vuotiaan pelata rahapelejä.

14 c §

Tunnistautuneena pelaaminen pelipisteessä ja erityisessä pelialissa yleisön käytettävänä pidettävällä raha-automaatilla

Veikkaus Oy:n on varmistettava, että pelaaja voi pelata pelipisteessä yleisön käytettävänä olevaa raha-automaattia ainoastaan tunnistautuneena siten, että pelaaja on kirjautuneena pelitililleen.

Erityisessä pelialissa yleisön käytettävänä pidettävää raha-automaattia voi pelata myös ilman tunnistautumista.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä menettelystä, jolla varmistetaan, että pelaaminen tapahtuu tunnistautuneena.

16 §

Raha-automaatteja ja kasinopelejä koskevat erityiset säännökset

Raha-automaatit ja kasinopelit tulee sijoittaa valvottuun tilaan. Niitä ei saa sijoittaa tilaan, jossa niiden käyttäminen voi vaarantaa turvallisuutta tai aiheuttaa järjestyshäiriöitä

HE 213/2018 vp

25 §

Tavara-arpajaislupa

Luvan tavara-arpajaisiin (*tavara-arpajaislupa*) myöntää ja peruuttaa toimeenpanopaikan poliisilaitos toimialueellaan.

Luvan poliisilaitoksen toimialuetta laajemmalla alueella toimeenpantaviin tavara-arpajaisiin myöntää ja peruuttaa Poliisihallitus.

Lupaa haetaan kirjallisesti. Lupa voidaan myöntää enintään 12 kuukaudeksi.

27 §

Toimeenpano- ja osallistumisoikeutta koskevat poikkeukset

Edellä 5 §:ssä tarkoitettu yhteisö tai säätiö saa toimeenpanna ilman 25 §:n 1 momentissa säädettyä lupaa tavara-arpajaiset, joissa arpojen yhteenlaskettu myyntihinta on enintään 3 000 euroa ja joissa arpojen myynti ja voittojen jako tapahtuu samassa tilaisuudessa (*pienarpajaiset*). Pienarpajaiset saadaan toimeenpanna varojen hankkimiseksi yleishyödyllisen toiminnan edistämiseen.

32 §

Bingolupa

Luvan bingopelin toimeenpanemiseen (*bingolupa*) myöntää ja peruuttaa Poliisihallitus.

Lupaa haetaan kirjallisesti. Lupa voidaan myöntää enintään kolmeksi vuodeksi.

36 §

Tilitys ja tilityksen oikaisu

Luvansaajan on tehtävä bingopelin toimeenpanemisesta tilitys lupaviranomaisen määräämältä tilityskaudelta. Tilityskausi saa olla enintään 12 kuukautta. Tilitys on toimitettava kuukauden kuluessa tilityskauden päättymisestä lupaviranomaiselle, jonka on tarkastettava tilitys.

38 §

Tavaravoittoautomaattilupa

Luvan tavaravoittoautomaatin käytettävänä pitämiseen (*tavaravoittoautomaattilupa*) myöntää ja peruuttaa laitteen sijoituspaikan poliisilaitos.

Lupaa haetaan kirjallisesti. Lupa myönnetään enintään kahdeksi vuodeksi.

Lupa myönnetään 5 §:ssä tarkoitetulle yhteisölle tai säätiölle 7 §:ssä säädetyillä edellytyksillä.

47 §

Voittojen periminen

Raha-arpajaisissa saatu voitto on perittävä yhden vuoden kuluessa arvontatuloksen vahvistamisesta tai arpaan merkityn myyntiajan päättymisestä. Veikkaus- ja vedonlyöntipelien voitot on perittävä yhden vuoden kuluessa ja totopelien voitot kolmen kuukauden kuluessa näiden pelien pelisääntöjen mukaisen lopputuloksen vahvistamisesta. Raha-automaatti- ja kasinopelien voitot on perittävä yhden vuoden kuluessa voittoon oikeuttavan tuloksen saavuttamisesta. Yhdistelmäpelien voitot on perittävä vuoden kuluessa näiden pelien pelisääntöjen mukaisen voittoon oikeuttavan tuloksen saavuttamisesta.

56 §

Eräitä peliautomaatteja ja pelilaitteita koskevat poikkeukset

Sen estämättä mitä 5 ja 7 §:ssä säädetään, peliautomaatin tai pelilaitteen sijoituspaikan poliisilaitos myöntää luvan:

1) elinkeinon harjoittamisen oikeudesta annetun lain 1 §:ssä tarkoitetulle luonnolliselle henkilölle, yhteisölle ja säätiölle pitää maksua vastaan yleisön käytettävänä käsinpyörítettäviä onnenpyöriä ja ennen 1 päivää kesäkuuta 1970 hankittuja sellaisia peliautomaatteja ja pelilaitteita, joita käyttämällä pelaaja voi saada voittona tavaraa tai muun rahanarvoisen etuuden taikka niihin vaihdettavissa olevia pelimerkkejä; sekä

2) huvipuistolle ja tivolille pitää maksua vastaan yleisön käytettävänä 1 kohdassa tarkoitettuja peliautomaatteja ja pelilaitteita, tavaravoittoautomaatteja sekä sellaisia muita peliautomaatteja ja pelilaitteita, joita käyttämällä pelaaja voi saada voittona tavaraa.

Lupa myönnetään enintään kahdeksi vuodeksi.

62 §

Arpajaisten toimeenpanoa koskevat kiellot

Ilman tässä laissa tarkoitettua lupaa tapahtuvaan raha-automaattien, kasinopelien, tavaravoittoautomaattien tai 56 §:ssä tarkoitettujen peliautomaattien ja pelilaitteiden käytettävänä pitämiseen ei saa luovuttaa tilaa.

62 a §

Rahapelin toimeenpanon kieltäminen

Kielto voidaan kohdistaa rahapelin toimeenpanijaan sekä sellaiseen elinkeinonharjoittajaan tai yhteisöön, joka välittää rahapeleihin liittyviä osallistumisilmoituksia ja -maksuja, luovuttaa tilan raha-automaattien käytettävänä pitämiseen tai markkinoi rahapelejä.

62 b §

Rahapelin markkinoinnin kieltäminen

Kielto voidaan kohdistaa rahapelin toimeenpanijaan sekä sellaiseen elinkeinonharjoittajaan tai yhteisöön, joka välittää rahapeleihin liittyviä osallistumisilmoituksia ja -maksuja, luovuttaa tilan raha-automaattien käytettävänä pitämiseen tai markkinoi rahapelejä.

64 §

Arpajaisrikkomus

Joka tahallaan tai huolimattomuudesta

7) rikkoo 16 §:n raha-automaattien tai kasinopelien, 40 §:n tavaravoittoautomaattien ja 56 §:n 1 momentissa tarkoitettujen peliautomaattien tai pelilaitteiden sijoittamista koskevia säännöksiä tai

on tuomittava *arpajaisrikkomuksesta* sakkoon.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Lain voimaan tullessa voimassa olleen 3 §:n 2 momentin 5 kohdan kumoaminen sekä lain 4 §:n 5 kohta, 13 c ja 14 c §, 14 a §:n 1 momentti, 16 §, 47 §:n 1 momentti, 62 §:n 3 momentti, 62 a §:n 2 momentti, 62 b §:n 2 momentti ja 64 §:n 1 momentin 7 kohta tulevat kuitenkin voimaan vasta 1 päivänä tammikuuta 2022.

Lain 14 §:n 2 momentin säännöstä Veikkaus Oy:n velvollisuudesta avata pelitili pelipisteisiin sijoitettuja raha-automaattipelejä toimeenpantaessa sovelletaan kuitenkin vasta 1 päivästä tammikuuta 2022.

2.

Laki

rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain 1 luvun 3 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain (444/2017) 1 luvun 3 §:n 4 momentti seuraavasti:

1 luku

Yleiset säännökset

3 §

Soveltamisalaa koskeva raja

Tätä lakia ei sovelleta pidettäessä raha-automaatteja käytettävänä pelikasinon ulkopuolella. Lakia sovelletaan kuitenkin, jos pelaaminen tapahtuu arpajaislain 14 c §:ssä tarkoitetulla tavalla tunnistautuneena.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 _____.

Helsingissä 25 päivänä lokakuuta 2018

Pääministeri

Juha Sipilä

Sisäministeri Kai Mykkänen

1.

Laki

arpajaislain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan arpajaislain (1047/2001) 3 §:n 2 momentin 5 kohta,
sellaisena kuin se on laissa 1286/2016,
muutetaan 4 §:n 5 kohta, 13 c ja 14 §, 14 a §:n 1 momentti, 16 ja 25 §, 27 §:n 1 momentti,
32 §, 36 §:n 1 momentti, 38 §, 47 §:n 1 momentti, 56 §:n 1 ja 3 momentti, 62 §:n 3 momentti,
62 a §:n 2 momentti, 62 b §:n 2 momentti ja 64 §:n 1 momentin 7 kohta,
sellaisina kuin niistä ovat 4 §:n 5 kohta, 13 c ja 14 §, 14 a §:n 1 momentti, 16 §, 47 §:n 1
momentti, 62 §:n 3 momentti, 62 a §:n 2 momentti, 62 b §:n 2 momentti, 64 §:n 1 momentin 7
kohta laissa 1286/2016 sekä 25 ja 32 § osaksi laissa 506/2009, sekä
lisätään lakiin uusi 14 c § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

4 §

4 §

Muut määritelmät

Muut määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

Tässä laissa tarkoitetaan:

5) *pelikasinolla* hyväksyttyä ja valvottua huoneistoa, jossa voidaan pitää pelaajan käytettävänä sellaisia raha-automaatteja, *erityisautomaatteja* ja kasinopelejä, joissa mahdollinen häviö voi olla ilmeisessä epäsuhteessa ainakin jonkun osallistujan maksukykyyn, sekä muita rahapelejä;

5) *pelikasinolla* hyväksyttyä ja valvottua huoneistoa, jossa voidaan pitää pelaajan käytettävänä sellaisia raha-automaatteja ja kasinopelejä, joissa mahdollinen häviö voi olla ilmeisessä epäsuhteessa ainakin jonkun osallistujan maksukykyyn, sekä muita rahapelejä;

13 c §

13 c §

Rahapeliin toimeenpano

Rahapeliin toimeenpano

Rahapelit on toimeenpantava siten, että rahapelitoimintaan osallistuvien oikeusturva taataan, väärinkäytökset ja rikokset pyritään estämään sekä pelaamisesta aiheutuvia taloudellisia, sosiaalisia ja terveydellisiä haittoja ehkäistään ja vähennetään.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään:

1) siitä, kuinka suuri osuus rahapelejä toimeenpantaessa kertyvistä pelimaksuista on

Rahapelit on toimeenpantava siten, että rahapelitoimintaan osallistuvien oikeusturva taataan, väärinkäytökset ja rikokset pyritään estämään sekä pelaamisesta aiheutuvia taloudellisia, sosiaalisia ja terveydellisiä haittoja ehkäistään ja vähennetään.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään:

1) siitä, kuinka suuri osuus rahapelejä toimeenpantaessa kertyvistä pelimaksuista on

Voimassa oleva laki

maksettava pelaajille voittoina, miten voitot on pyöristettävä sekä miten perimättä jääneet voitot on jaettava;

2) pelipisteissä, erityisissä pelisaleissa ja pelikasinoissa olevien raha-automaattien, *erityisautomaattien* ja kasinopelien lajeista ja enimmäismääristä, erityisten pelisalien enimmäismääristä sekä pelikasinoiden lukumäärästä, sijaintipaikoista ja aukioloajoista.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan lisäksi säätää rahapelien sallituista myyntiajoista.

Sisäministeriön asetuksella säädetään rahapelien pelisäännöistä. Pelisääntöjen tulee sisältää voitonjakoa ja pelipanosten palauttamista koskevat määräykset sekä raha-automaattien, *erityisautomaattien* ja kasinopelien suurimpia sallittuja pelipanoksia ja pelivoittoja koskevat määräykset. Raha-arpajaisten sekä veikkaus-, vedonlyönti- ja totopelien sääntöjen tulee lisäksi sisältää arvontaa koskevat määräykset. Pelisäännöt voivat sisältää myös muita pelilaji-, pelityyppi- tai pelikohtaisia pelien tahtia sekä muita sellaisia ominaisuuksia koskevia määräyksiä, jotka ovat tarpeen peleihin liittyvien pelihaittojen vähentämiseksi.

14 §

Sähköisesti välitettävät rahapelit

Sähköisesti välitettäviä rahapelejä toimeenpantaessa Veikkaus Oy:n on avattava *pelaajakohtainen* pelitili. Pelaajalla voi olla ainoastaan yksi pelitili. Pelitiliä avattaessa yhtiön on todennettava pelaajan henkilöllisyys ja hänen asuinpaikkansa pelaajan täysikäisyyden sekä muun valtion tai alueen lainsäädännön alueellisen soveltamisalan kunnioittamisen varmistamiseksi.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä pelitilistä sekä pelaajan henkilöllisyyden ja hänen asuinpaikkansa todentamisesta.

Yhtiön on asetettava sähköisesti välitettävien rahapelien pelaamiselle tarvittaessa pelilaji-, pelityyppi-, peli- ja pelaajakohtaisia määrällisiä ja ajallisia rajoituksia pelihaittojen

Ehdotus

maksettava pelaajille voittoina, miten voitot on pyöristettävä sekä miten perimättä jääneet voitot on jaettava;

2) pelipisteissä, erityisissä pelisaleissa ja pelikasinoissa olevien raha-automaattien ja kasinopelien lajeista ja enimmäismääristä, erityisten pelisalien enimmäismääristä sekä pelikasinoiden lukumäärästä, sijaintipaikoista ja aukioloajoista.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan lisäksi säätää rahapelien sallituista myyntiajoista.

Sisäministeriön asetuksella säädetään rahapelien pelisäännöistä. Pelisääntöjen tulee sisältää voitonjakoa ja pelipanosten palauttamista koskevat määräykset sekä raha-automaattien ja kasinopelien suurimpia sallittuja pelipanoksia ja pelivoittoja koskevat määräykset. Raha-arpajaisten sekä veikkaus-, vedonlyönti- ja totopelien sääntöjen tulee lisäksi sisältää arvontaa koskevat määräykset. Pelisäännöt voivat sisältää myös muita pelilaji-, pelityyppi- tai pelikohtaisia pelien tahtia sekä muita sellaisia ominaisuuksia koskevia määräyksiä, jotka ovat tarpeen peleihin liittyvien pelihaittojen vähentämiseksi.

14 §

Pelitili ja sähköisesti välitettävät rahapelit

Pelaajalla saa olla ainoastaan yksi pelitili. *Pelitili on henkilökohtainen.*

Sähköisesti välitettäviä rahapelejä ja pelipisteisiin sijoitettuja raha-automaattipelejä toimeenpantaessa Veikkaus Oy:n on avattava *pelaajalle* pelitili. Pelitiliä avattaessa yhtiön on todennettava pelaajan henkilöllisyys ja hänen asuinpaikkansa pelaajan täysikäisyyden sekä muun valtion tai alueen lainsäädännön alueellisen soveltamisalan kunnioittamisen varmistamiseksi.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä pelitilistä sekä pelaajan henkilöllisyyden ja hänen asuinpaikkansa todentamisesta.

Yhtiön on asetettava sähköisesti välitettävien rahapelien pelaamiselle tarvittaessa pelilaji-, pelityyppi-, peli- ja pelaajakohtaisia määrällisiä ja ajallisia rajoituksia pelihaitto-

HE 213/2018 vp

Voimassa oleva laki

vähentämiseksi.

Sisäministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä pelaamisen pelilaji-, pelityyppi-, peli- ja pelaajakohtaisten määrällisten ja ajallisten rajoitusten asettamisesta.

14 a §

Rahapelien ikäraja ja asiakkaan tunteminen

Veikkaus Oy taikka elinkeinonharjoittaja tai yhteisö, joka välittää rahapeleihin liittyviä osallistumisilmoituksia ja -maksuja tai luovuttaa tilan raha-automaattien tai erityisautomaattien käytettävänä pitämiseen, ei saa antaa alle 18-vuotiaan pelata rahapelejä.

(uusi)

16 §

Raha-automaatteja, erityisautomaatteja ja kasinopelejä koskevat erityiset säännökset

Raha-automaatit, erityisautomaatit ja kasinopelit tulee sijoittaa valvottuun tilaan. Niitä ei saa sijoittaa tilaan, jossa niiden käyttäminen voi vaarantaa turvallisuutta tai aiheuttaa järjestyshäiriöitä.

Ehdotus

jen vähentämiseksi.

Sisäministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä pelaamisen pelilaji-, pelityyppi-, peli- ja pelaajakohtaisten määrällisten ja ajallisten rajoitusten asettamisesta.

14 a §

Rahapelien ikäraja ja asiakkaan tunteminen

Veikkaus Oy taikka elinkeinonharjoittaja tai yhteisö, joka välittää rahapeleihin liittyviä osallistumisilmoituksia ja -maksuja tai luovuttaa tilan raha-automaattien käytettävänä pitämiseen, ei saa antaa alle 18-vuotiaan pelata rahapelejä.

14 c §

Tunnistautuneena pelaaminen pelipisteessä ja erityisessä pelisalissa yleisön käytettävänä pidettävällä raha-automaatilla

Veikkaus Oy:n on varmistettava, että pelaaja voi pelata pelipisteessä yleisön käytettävänä olevaa raha-automaattia ainoastaan tunnistautuneena siten, että pelaaja on kirjautuneena pelitililleen.

Erityisessä pelisalissa yleisön käytettävänä pidettävää raha-automaattia voi pelata myös ilman tunnistautumista.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä menettelystä, jolla varmistetaan, että pelaaminen tapahtuu tunnistautuneena.

16 §

Raha-automaatteja ja kasinopelejä koskevat erityiset säännökset

Raha-automaatit ja kasinopelit tulee sijoittaa valvottuun tilaan. Niitä ei saa sijoittaa tilaan, jossa niiden käyttäminen voi vaarantaa turvallisuutta tai aiheuttaa järjestyshäiriöitä.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

25 §

25 §

Tavara-arpajaislupa

Tavara-arpajaislupa

Luvan tavara-arpajaisiin (*tavara-arpajaislupa*) antaa ja peruuttaa toimeenpanopaikan poliisilaitos toimialueellaan.

Tavara-arpajaisluvan poliisilaitoksen toimialuetta laajemmalla alueella toimeenpantaviin tavara-arpajaisiin antaa ja peruuttaa Poliisihallitus.

Lupaa haetaan kirjallisesti. Lupa voidaan antaa enintään kuudeksi kuukaudeksi.

Luvan tavara-arpajaisiin (*tavara-arpajaislupa*) myöntää ja peruuttaa toimeenpanopaikan poliisilaitos toimialueellaan.

Luvan poliisilaitoksen toimialuetta laajemmalla alueella toimeenpantaviin tavara-arpajaisiin *myöntää* ja peruuttaa Poliisihallitus.

Lupaa haetaan kirjallisesti. Lupa voidaan myöntää enintään 12 kuukaudeksi.

27 §

27 §

Toimeenpano- ja osallistumisoikeutta koskevat poikkeukset

Toimeenpano- ja osallistumisoikeutta koskevat poikkeukset

Edellä 5 §:ssä tarkoitettu yhteisö tai säätiö saa toimeenpanna ilman 25 §:n 1 momentissa säädettyä lupaa 7 §:ssä *säädettyin edellytyksin* tavara-arpajaiset, joissa arpojen yhteenlaskettu myyntihinta on enintään 2 000 euroa ja joissa arpojen myynti ja voittojen jako tapahtuu samassa tilaisuudessa (*pienarpajaiset*).

Edellä 5 §:ssä tarkoitettu yhteisö tai säätiö saa toimeenpanna ilman 25 §:n 1 momentissa säädettyä lupaa tavara-arpajaiset, joissa arpojen yhteenlaskettu myyntihinta on enintään 3 000 euroa ja joissa arpojen myynti ja voittojen jako tapahtuu samassa tilaisuudessa (*pienarpajaiset*). *Pienarpajaiset saadaan toimeenpanna varojen hankkimiseksi yleishyödyllisen toiminnan edistämiseen.*

32 §

32 §

Bingolupa

Bingolupa

Luvan bingopelin toimeenpanemiseen (*bingolupa*) antaa ja peruuttaa Poliisihallitus.

Luvan bingopelin toimeenpanemiseen (*bingolupa*) *myöntää* ja peruuttaa Poliisihallitus.

Bingolupaa haetaan kirjallisesti. Lupa voidaan antaa enintään kahdeksi vuodeksi.

Lupaa haetaan kirjallisesti. Lupa voidaan *myöntää* enintään kolmeksi vuodeksi.

36 §

36 §

Tilitys ja tilityksen oikaisu

Tilitys ja tilityksen oikaisu

Luvansaajan on tehtävä bingopelin toimeenpanemisesta tilitys lupaviranomaisen määräämältä tilityskaudelta. Tilityskausi saa olla enintään kuusi kuukautta. Tilitys on toimitettava kuukauden kuluessa tilityskauden päättymisestä lupaviranomaiselle, jonka on

Luvansaajan on tehtävä bingopelin toimeenpanemisesta tilitys lupaviranomaisen määräämältä tilityskaudelta. Tilityskausi saa olla enintään 12 kuukautta. Tilitys on toimitettava kuukauden kuluessa tilityskauden päättymisestä lupaviranomaiselle, jonka on

Voimassa oleva laki

Ehdotus

tarkastettava tilitys.

tarkastettava tilitys.

38 §

38 §

*Tavaravoittoautomaattilupa**Tavaravoittoautomaattilupa*

Luvan tavaravoittoautomaatin käytettävänä pitämiseen (*tavaravoittoautomaattilupa*) antaa ja peruuttaa laitteen sijoituspaikan *kihlakunnan* poliisilaitos.

Tavaravoittoautomaattilupa haetaan kirjallisesti. Lupa annetaan enintään yhdeksi vuodeksi.

Lupa annetaan 5 §:ssä tarkoitetulle yhteisölle tai säätiölle 7 §:ssä säädetyillä edellytyksillä.

Luvan tavaravoittoautomaatin käytettävänä pitämiseen (*tavaravoittoautomaattilupa*) *myöntää* ja peruuttaa laitteen sijoituspaikan poliisilaitos.

Lupaa haetaan kirjallisesti. Lupa *myönnetään* enintään *kahdeksi* vuodeksi.

Lupa *myönnetään* 5 §:ssä tarkoitetulle yhteisölle tai säätiölle 7 §:ssä säädetyillä edellytyksillä.

47 §

47 §

*Voittojen periminen**Voittojen periminen*

Raha-arpajaisissa saatu voitto on perittävä yhden vuoden kuluessa arvontatuloksen vahvistamisesta tai arpaan merkityn myyntiajan päättymisestä. Veikkaus- ja vedonlyöntipeliin voitot on perittävä yhden vuoden kuluessa ja totopelien voitot kolmen kuukauden kuluessa näiden pelien pelisääntöjen mukaisen lopputuloksen vahvistamisesta. Raha-automaatti-, *erityisautomaatti*- ja kasinopelien voitot on perittävä yhden vuoden kuluessa voittoon oikeuttavan tuloksen saavuttamisesta. Yhdistelmäpelien voitot on perittävä vuoden kuluessa näiden pelien pelisääntöjen mukaisen voittoon oikeuttavan tuloksen saavuttamisesta.

Raha-arpajaisissa saatu voitto on perittävä yhden vuoden kuluessa arvontatuloksen vahvistamisesta tai arpaan merkityn myyntiajan päättymisestä. Veikkaus- ja vedonlyöntipeliin voitot on perittävä yhden vuoden kuluessa ja totopelien voitot kolmen kuukauden kuluessa näiden pelien pelisääntöjen mukaisen lopputuloksen vahvistamisesta. Raha-automaatti- ja kasinopelien voitot on perittävä yhden vuoden kuluessa voittoon oikeuttavan tuloksen saavuttamisesta. Yhdistelmäpelien voitot on perittävä vuoden kuluessa näiden pelien pelisääntöjen mukaisen voittoon oikeuttavan tuloksen saavuttamisesta.

56 §

56 §

*Eräitä peliautomaatteja ja pelilaitteita koskevat poikkeukset**Eräitä peliautomaatteja ja pelilaitteita koskevat poikkeukset*

Sen estämättä mitä 5 ja 7 §:ssä säädetään, antaa peliautomaatin tai pelilaitteen sijoituspaikan *kihlakunnan* poliisilaitos luvan

1) elinkeinon harjoittamisen oikeudesta annetun lain 1 §:ssä tarkoitetulle luonnolliselle henkilölle, yhteisölle ja säätiölle pitää mak-

Sen estämättä mitä 5 ja 7 §:ssä säädetään, peliautomaatin tai pelilaitteen sijoituspaikan poliisilaitos *myöntää* luvan:

1) elinkeinon harjoittamisen oikeudesta annetun lain 1 §:ssä tarkoitetulle luonnolliselle henkilölle, yhteisölle ja säätiölle pitää mak-

Voimassa oleva laki

sua vastaan yleisön käytettävänä käsinpyörítettäviä onnenpyöriä ja ennen 1 päivää kesäkuuta 1970 hankittuja sellaisia peliautomaatteja ja pelilaitteita, joita käyttämällä pelaaja voi saada voittona tavaraa tai muun rahanarvoisen etuuden taikka niihin vaihdettavissa olevia pelimerkkejä ja

2) huvipuistolle ja tivolille pitää maksua vastaan yleisön käytettävänä 1 kohdassa tarkoitettuja peliautomaatteja ja pelilaitteita, tavaravoittoautomaatteja sekä sellaisia muita peliautomaatteja ja pelilaitteita, joita käyttämällä pelaaja voi saada voittona tavaraa.

Lupa annetaan enintään yhdeksi vuodeksi.

62 §

Arpajaisten toimeenpanoa koskevat kiellot

Tilan luovuttaminen ilman tässä laissa tarkoitettua lupaa tapahtuvaan raha-automaattien, *erityisautomaattien*, kasinopelien, tavaravoittoautomaattien tai 56 §:ssä tarkoitettujen peliautomaattien ja pelilaitteiden käytettävänä pitämiseen on kielletty.

62 a §

Rahapelin toimeenpanon kieltäminen

Kielto voidaan kohdistaa rahapelin toimeenpanijaan sekä sellaiseen elinkeinonharjoittajaan tai yhteisöön, joka välittää rahapeleihin liittyviä osallistumisilmoituksia ja -maksuja, luovuttaa tilan raha-automaattien tai *erityisautomaattien* käytettävänä pitämiseen tai markkinoi rahapelejä.

62 b §

*Rahapelin markkinoinnin kieltäminen**Ehdotus*

sua vastaan yleisön käytettävänä käsinpyörítettäviä onnenpyöriä ja ennen 1 päivää kesäkuuta 1970 hankittuja sellaisia peliautomaatteja ja pelilaitteita, joita käyttämällä pelaaja voi saada voittona tavaraa tai muun rahanarvoisen etuuden taikka niihin vaihdettavissa olevia pelimerkkejä; sekä

2) huvipuistolle ja tivolille pitää maksua vastaan yleisön käytettävänä 1 kohdassa tarkoitettuja peliautomaatteja ja pelilaitteita, tavaravoittoautomaatteja sekä sellaisia muita peliautomaatteja ja pelilaitteita, joita käyttämällä pelaaja voi saada voittona tavaraa.

Lupa myönnetään enintään kahdeksi vuodeksi.

62 §

Arpajaisten toimeenpanoa koskevat kiellot

Ilman tässä laissa tarkoitettua lupaa tapahtuvaan raha-automaattien, kasinopelien, tavaravoittoautomaattien tai 56 §:ssä tarkoitettujen peliautomaattien ja pelilaitteiden käytettävänä pitämiseen *ei saa luovuttaa tilaa*.

62 a §

Rahapelin toimeenpanon kieltäminen

Kielto voidaan kohdistaa rahapelin toimeenpanijaan sekä sellaiseen elinkeinonharjoittajaan tai yhteisöön, joka välittää rahapeleihin liittyviä osallistumisilmoituksia ja -maksuja, luovuttaa tilan raha-automaattien käytettävänä pitämiseen tai markkinoi rahapelejä.

62 b §

Rahapelin markkinoinnin kieltäminen

Voimassa oleva laki

Kielto voidaan kohdistaa rahapelin toimeenpanijaan sekä sellaiseen elinkeinonharjoittajaan tai yhteisöön, joka välittää rahapeleihin liittyviä osallistumisilmoituksia ja -maksuja, luovuttaa tilan raha-automaattien tai erityisautomaattien käytettävänä pitämiseen tai markkinoi rahapelejä.

64 §

Arpajaisrikkomus

Joka tahallaan tai huolimattomuudesta

7) rikkoo 16 §:n 2 momentin raha-automaattien, erityisautomaattien tai kasinopelien, 40 §:n tavaravoittoautomaattien ja 56 §:n 1 momentissa tarkoitettujen peliautomaattien tai pelilaitteiden sijoittamista koskevia säännöksiä tai

on tuomittava *arpajaisrikkomuksesta* sakkoon.

Ehdotus

Kielto voidaan kohdistaa rahapelin toimeenpanijaan sekä sellaiseen elinkeinonharjoittajaan tai yhteisöön, joka välittää rahapeleihin liittyviä osallistumisilmoituksia ja -maksuja, luovuttaa tilan raha-automaattien käytettävänä pitämiseen tai markkinoi rahapelejä.

64 §

Arpajaisrikkomus

Joka tahallaan tai huolimattomuudesta

7) rikkoo 16 §:n raha-automaattien tai kasinopelien, 40 §:n tavaravoittoautomaattien ja 56 §:n 1 momentissa tarkoitettujen peliautomaattien tai pelilaitteiden sijoittamista koskevia säännöksiä tai

on tuomittava *arpajaisrikkomuksesta* sakkoon.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Lain voimaan tullessa voimassa olleen 3 §:n 2 momentin 5 kohdan kumoaminen sekä lain 4 §:n 5 kohta, 13 c ja 14 c §, 14 a §:n 1 momentti, 16 §, 47 §:n 1 momentti, 62 §:n 3 momentti, 62 a §:n 2 momentti, 62 b §:n 2 momentti ja 64 §:n 1 momentin 7 kohta tulevat kuitenkin voimaan vasta 1 päivänä tammikuuta 2022.

Lain 14 §:n 2 momentin säännöstä Veikkaus Oy:n velvollisuudesta avata pelitili pelipisteisiin sijoitettuja raha-automaattipelejä toimeenpantaessa sovelletaan kuitenkin vasta 1 päivästä tammikuuta 2022.

2.

Laki

rahanpesulan ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain 1 luvun 3 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain (444/2017) 1 luvun 3 §:n 4 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

1 luku

Yleiset säännökset

3 §

Soveltamisalaa koskeva raja

Tätä lakia ei sovelleta pidettäessä raha-automaatteja käytettävänä pelikasinon ulkopuolella.

Ehdotus

1 luku

Yleiset säännökset

3 §

Soveltamisalaa koskeva raja

Tätä lakia ei sovelleta pidettäessä raha-automaatteja käytettävänä pelikasinon ulkopuolella. *Lakia sovelletaan kuitenkin, jos pelaaminen tapahtuu arpajaislain 14 c §:ssä tarkoitetulla tavalla tunnistauneena.*

*Tämä laki tulee voimaan päivänä kuu-
ta 20 .*